

చైతన్య మాసపత్రిక

VOL : 3

ISSUE : 8

GUNTUR

AUGUST 2021

44PAGES

RS. 10/-

ఎక్కడుంది ప్రజాస్వామ్యం? స్వేచ్ఛ?
సమానత్వం? సామ్రాజ్యత్వం?
ఏది నాడు తెచ్చుకున్న స్వాతంత్ర్యం?
సమస్యల భారతావనిలో..
సాగాలి మరో స్వాతంత్ర్య పోరాటం!

కరప పంచాయతీ
ప్రజలకు,
అభివృద్ధి కాంక్షితులకు
స్వాతంత్ర్య దినోత్సవ
శుభాకాంక్షలతో..

శ్రీమతి సాదే ఆశాజ్యోతి లోహిదాసు గారు
సర్పంచి, కరప

గొలకోటి త్రినాథరావు
పంచాయతీ కార్యదర్శి

శ్రీ భీమిరెడ్డి మార్కెనారాయణ గారు
ఉపసర్పంచి, 14వ వార్డు మొలారు

శ్రీ పంచాయల శ్రీనివాస గారు
6వ వార్డు మొలారు

శ్రీమతి దిక్కల సత్యవతి గారు
2వ వార్డు మొలారు

శ్రీ ఆదర్శురెడ్డి రువంద్ర గారు
3వ వార్డు మొలారు

శ్రీమతి పవిత్ర లక్ష్మిసాతం గారు
4వ వార్డు మొలారు

శ్రీ వేదేశిబి లోహిదాసు గారు
5వ వార్డు మొలారు

శ్రీ వేదేశిబి విజయలక్ష్మి గారు
6వ వార్డు మొలారు

శ్రీ రేణు వెంకటేశ్వర గారు
7వ వార్డు మొలారు

శ్రీమతి వేంకాయల రాజేశ్వరి గారు
8వ వార్డు మొలారు

శ్రీమతి ఆదర్శిని వెంకట రాజేశ్వరి గారు
9వ వార్డు మొలారు

శ్రీమతి పల్లి కవల వసుంధర గారు
10వ వార్డు మొలారు

శ్రీ పంతుల శ్రీనివాస గారు
11వ వార్డు మొలారు

శ్రీమతి తిమ్మ లక్ష్మి గారు
12వ వార్డు మొలారు

శ్రీమతి భీమిరెడ్డి కమలదేవి గారు
13వ వార్డు మొలారు

శ్రీ రాయలపేట శ్రీనివాస గారు
15వ వార్డు మొలారు

శ్రీమతి వెలుగులపల్లి రమణి గారు
16వ వార్డు మొలారు

శ్రీమతి కె.సృష్టి
గ్రామ ప్రత్యేకాధికారి గ్రామ పంచాయతీ - కరప
మంయ M.P.D.O, కరప.

పంచాయతీ సిబ్బంది - సచివాలయ సిబ్బంది - వాలంటీర్లు - కరప

విజయవాడలో..

గుంతకల్లులో..

తూర్పు
గుంటూరులో..

పల్లెంప గుంటూరులో..

కంకింటలో..

పెనుగొండలో..

గ్యాస్ ధరలపై భగ్గు!

కేంద్ర ప్రభుత్వం పెంచిన గ్యాస్ ధరలకు
వ్యతిరేకంగా విద్యా ఆధ్వర్యంలో రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా
నిరసన పెల్లుబుకింది. ఖాళీ సిలిండర్లు బుజాన
పెట్టుకొన్న కొన్నిచోట్ల, కట్టల పాయింట్లపై వంట
చేస్తూ మరికొన్ని చోట్ల విచిత్ర రీతిలో
నిరసన ప్రదర్శనలు జరిగాయి.

విశాఖలో..

ఉత్తరప్రదేశ్ డియోరియో జిల్లాలో తాత గారి ఇంటికి వచ్చిన ఒక 17 ఏళ్ల అమ్మాయిని జీన్స్ వేసుకోవడం నచ్చని తాత, బాబాయి జూలై 19వ తేదీన దారుణంగా చంపేశారు. మన దేశ సంస్కృతి సంప్రదాయాల రక్షణ భారం ఆడపిల్లలదే అనే వెనుకటి కాలానికి చెందిన ఈ భావజాలం ఆధునిక పార్లమెంట్లో నూతన విద్యావిధానం పేరిట పురుడుపోసుకుంది. ఉన్నత చదువులకు దూరం చేయబడిన కాలాన్ని తిరిగి తేవాలని వాళ్లు అనుకుంటున్నారు. వృత్తివిద్య అభ్యాసం పేరిట మహిళలు, దళితులు తమ సాంప్రదాయ వృత్తుల ద్వారా కిక్కురుమనకుండా సేవలకు అంకితం అవ్వాలని, తద్వారా ఆధునిక నయా రాజులైన కార్పొరేట్ల సంపద పెంపునకు పూనుకున్నారు.

విశాఖ ఉక్కును అమ్మి తీరుతామని ఆధునిక రాజ పరివారం హూంకరిస్తోంది. 'మా కన్నుపడిన భూమి మాకు దక్కాల్సిందే! రైతు రక్షణ చట్టాల అటంకాలను బద్దలుకొట్టి భూమిని సులభంగా కైంకర్యం చేసుకునేందుకు పార్లమెంటు ద్వారానే చట్టాలు చేస్తున్నాం. మీరు ఏమీ చేయలేరు' అంటూ బింకాలు పోతోంది.

నగదు బదిలీ పేరుతో గ్యాస్ బండల భారాన్ని మాత్రమే కాదు స్వేచ్ఛా మార్కెట్ అంటూ పెట్రోల్, ధరలు డీజిల్ ధరల మోత కూడా మోగిస్తోంది.

మాంచెస్టర్లో బట్టల పరిశ్రమ కోసం నీలిమందు తోటల సాగుతో (1940 దశకంలో) భారతీయులను కరువు కోరలకు, ఆకలి చావులకు బలి చేసింది నాటి బ్రిటన్ ప్రభుత్వం. నిత్యావసర నిల్వల చట్టాన్ని సవరించి అదానీ గోడౌన్లకు ఆహార ధాన్యాలను తరలించి కృత్రిమ కొరత, బ్లాక్ మార్కెట్తో సంపదలను పోగేసుకునేందుకు నేటి పాలకులు రంగం సిద్ధం చేస్తున్నారు.

మోడీ ప్రజలకు ప్రధానికాదు. అంబానీ, అదానీలకు ఆస్తులు సమకూర్చే ఆధునిక డీలర్. నౌకాశ్రయాలు, విమానాశ్రయాలు, విద్యుత్, బొగ్గు, సహజవనరులు.. ఇలా అన్నీ అదానీ చెంతకు చేర్చబడుతున్నాయి.

కోవిడ్ కాలంలో అదానీ సంపద 200 శాతం నుంచి 1100 శాతం పెరిగింది. ప్రపంచ ధనికుల్లో 19వ స్థానానికి ఎగబాకాడు. ప్రపంచంలో అత్యంత వేగంగా సంపద పోగేసుకున్న వారిలో ప్రథముడు. ముఖేష్ అంబానీ ఆసియాలో నెంబర్ వన్ బిలియనీర్. దేశంలో ఉన్న ఒక్క శాతం ధనికులు.. 96 కోట్ల మంది ప్రజల సంపదకన్నా నాలుగు రెట్లు అదనంగా కలిగి ఉన్నారని ఆక్స్ ఫామ్ రిపోర్టు పేర్కొంది. దేశంలో ఉన్న తొమ్మిది మంది బిలియనీర్ల ఆస్తి దేశంలోని 50 శాతం ప్రజల ఆస్తి కన్నా ఎక్కువ. ఇలా ఇది అదానీ, అంబానీల రాజ్యంగా వర్ధిల్లుతోంది.

ఏడు నెలలుగా ఢిల్లీ సరిహద్దుల్లో రైతులు ప్రాణాలు ధారపోసి గిట్టుబాటు ధరల కోసం ఉద్యమం సాగిస్తున్నారు. 50 శాతం రైతు కూలీలు ఆధారపడుతున్న వ్యవసాయ భూములను కార్పొరేట్ అధిపతులకు అప్పజెప్పడాన్ని వీరు ప్రశ్నిస్తున్నారు.

కోట్లాది మంది యువత ఉద్యోగ అవకాశాలు లేక ఆత్మహత్యలకు పాల్పడుతున్నారు. ఉపాధి అవకాశాలను కొల్లగొట్టే నూతన ఆర్థిక విధానాలు 1990లో ప్రవేశపెట్టబడ్డాయి. కొద్దిమందికి మిరుమిట్లు గొలిపే జీతాలతో ఉద్యోగాల కల్పన సాగింది. 99 శాతం మంది యువతకు కారుచౌకగా చాకిరీ చేయించుకునే కాంట్రాక్ట్, అవుట్ సోర్సింగ్ ఉద్యోగాలే. ఆ ఉద్యోగాలు కూడా హైర్ అండ్ ఫైర్తో హరించుకుపోతున్నాయి. ఎనిమిది గంటల పని 12 గంటలకు మారుతోంది. ఒక పనిలో వచ్చే జీతం చాలక మరో పనితో గొడ్డు చాకిరీకి నెట్టబడుతున్నారు.

స్వాతంత్ర్యం మన దేశ ప్రజలకు స్వేచ్ఛని తెస్తుంది అనుకున్నారు. "పెగాసస్ గూఢచర్యం" కన్ను నీడలో బ్రిటీష్ చట్టాలు నేడు రాజ్యమేలుతున్నాయి. అందరికీ విద్య, ఉపాధి అవకాశాలు, అన్నదమ్ముల మాదిరి అన్ని మతాలు, కులాలు, జాతులు, స్త్రీలు, పురుషులు సమాన గౌరవంతో జీవించే పరిస్థితుల కోసం నాడు భగత్ సింగ్, ప్రీతిలతా లాంటి యువత తమ ప్రాణాలను త్యజప్రాయంగా అర్పించారు. ఆగస్టు 9, 1942న దేశాన్ని వదిలి పెట్టి వెళ్లిపోమ్మని కోట్లాది భారతీయులు తెగించి ఉద్యమించిన ఫలితంగా 1947లో స్వతంత్రాన్ని సాధించుకున్నాం.

నేడు మనదేశం, విదేశీ కార్పొరేట్లతో మిలాఖత్ అయిన స్వదేశీ కార్పొరేట్లమయమైంది. ప్రజల మధ్య ఆస్తి అంతరాలు పెంచబడ్డాయి. ప్రశ్నించే ప్రజాస్వామిక శక్తులను పాశవికంగా అణచివేస్తూ విదేశీ రాజ్యాలను మరిపిస్తున్నారు.

ఈ దోపిడీ నుంచి మనల్ని మనం కాపాడుకోవాలి. కనీస హక్కులు కల్పించే రాజ్యాంగాన్ని రక్షించుకోవాలి. అందుకు ఐక్యంగా ఉద్యమించడం మినహా మరో మార్గం లేదు. ఉవ్వెత్తున సాగుతున్న రైతాంగ ఉద్యమం చీకటిలో వెలుగు దివ్వే లాంటిది. దోపిడీదారుల నుంచి విముక్తి కోసం మరో స్వతంత్ర పోరాటానికి దేశం సిద్ధమవుతోంది. నేను సైతం అంటూ దేశ రక్షణకు సిద్ధమవుదాం. చేయిచేయి కలుపుదాం. ఆగస్టు 9 నుంచి 15 వరకు సాగే 'సేవ్ ఇండియా - ప్రొటెక్ట్ కాన్స్టిట్యూషన్' ఉద్యమంలో భాగస్వాములమవుదాం. ♦

రాజకీయ పరమైన స్వాతంత్ర్యం
ఎంత ఉన్నా అది ఆకలితో
అలమటించేవారిని సంతోష
పెట్టలేదు.

చైతన్య మాసవి

సంపుటి: 3
సంచిక: 8

అధ్యయిజరీ బోర్డు
వేములపల్లి సీతీవీతి
డాక్టర్ బి. విజయభారతి
డాక్టర్ శిలాశాంతి
కె. విజయ బిక్స్
ఎం. ప్రగతి

విద్యా ఆంధ్రప్రదేశ్ మహిళాసంఘం

చిరునామా :
విద్యా రాష్ట్ర కార్యాలయం,
పి.ఎల్.రావు భవన్, 2/7 బ్రాడీపేట,
గుంటూరు, గుంటూరు జిల్లా - 522002,
ఆంధ్రప్రదేశ్, ఫోన్ : 9490098620
chaitanyamanavi@gmail.com
fb : aidwaap
Blog : aidwaap@blogspot.com

సంపాదకులు
డి.రమాదేవి

సంపాదక వర్గం
కె. స్వరూపరాణి
బి. ప్రభావతి
బి.హరిత

మేనేజర్ : కె. శారద

ప్రజాశక్తి ప్రింటర్స్ & పబ్లిషర్స్
ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

పోస్టల్ చందా
సంవత్సరానికి రూ : 150/-
విడి ప్రతి వెల రూ : 10/-

వ్యాసాలు, లేఖలు పంపించవల్సిన చిరునామా :
డోర్ నెం. 31-5-6, మారుతీనగర్,
ప్రకాశరావు వీధి, చుట్టు గుంట సెంటర్,
విజయవాడ - 4

ప్రత్యేకం
సమకాలీనం
ధారావాహిక
కథ
వ్యాసం
సీరియల్

నివాళి

అమ్మమ్మ లేఖలు
ఆరోగ్యం
విద్య

పుస్తక సమీక్ష
కేస్ స్టడీ
చిత్ర సమీక్ష
వ్యాసం

ఈ సంచికలో

1. దేశం కోసం... జనం కోసం..! - ఎస్.పుణ్యవతి 5-8
2. రాజద్రోహమా? రాజకీయ కక్షా? - కె.ఉషా 9-11
3. ఒక విజ్ఞాపన - వేములపల్లి సత్యవతి 12
4. 'కన్నె'తల్లి! - కుందుర్తి స్వరాజ్య పద్మజ 13-17
5. మహిళా ఉద్యోగినులు-ఒత్తిళ్లు - ఎం.ప్రగతి 18-19
6. మహిళలు-సోషలిజం (పాపానికి పునాది ఎవరు?)
- అగస్ట్ బెబెల్ 20
7. అసమాన పోరాట యోధురాలు మైథిలీ శివరామన్
- వి.విప్లవజ్యోతి 21-25
8. బతుకు 'సెల్' గాటం! - డాక్టర్ కె.విజయబిక్స్ 26-27
9. కరోనాను చిన్నారల్లో గుర్తించడమెలా? - ఫేస్ బుక్ 28
10. తరగతుల తరలింపు తగదు!
- ఐ.వెంకటేశ్వరరావు, ఎమ్మెల్యే 29
11. దళిత స్త్రీల వ్యధలే 'బ్లాక్ ఇంక్' కథలు - గౌరవ్ 30-31
12. అనుకోని అతిథి! - కె.శారద 33-34
13. మానవత్వాన్ని తట్టిలేపిన 'ప్రవాస్' - వాట్సప్ సౌజన్యం... 35-37
14. 'జనాభా' ముసాయిదాతో ప్రమాదాలెన్నో!
- విద్యా అఖిల భారత కమిటీ 38

పత్రికలో విభిన్న అంశాలపై వస్తున్న వ్యాసాలు రచయితల
అభిప్రాయాలు మాత్రమే. అందులో పేర్కొన్న అన్ని అంశాలతో మానవి
సంపాదక వర్గం ఏకీభవిస్తుందని భావించవలదు.
- ఎడిటర్

PRINTED AND PUBLISHED BY D. RAMA DEVI, AIDWA ANDHRA PRADESH MAHILA SANGHAM, PRINTED AT PRAJASAKTI PRINTERS & PUBLISHERS PVT. LTD. 14-12-19, PRAKASH NAGAR, KRISHNA NAGAR (P), TADEPALLI (M), GUNTUR DIST. PUBLISHED AT AIDWA ANDHRA PRADESH MAHILA SANGHAM AIDWA STATE OFFICE P.L.RAO BHAVAN, 2/7 BRODIPET, GUNTUR-522002, ANDHRA PRADESH STATE. EDITOR: D. RAMA DEVI. R.NO. APBIL/2019/78298

దేశం కోసం.. జనం కోసం..!

స్వాతంత్ర్యోద్యమ పోరాటంలో భీర వనితలు

ఆగస్టు 15. జెండా పండుగ. సంబరాలే సంబరాలు. జెండా దిమ్మె చుట్టూ పూలతో, రంగులతో అలంకరించడాలు. మువ్వన్నెల జెండా ఎగరేయడాలూ... జ్ఞాపకాల దొంతరల్లో నుండి తొంగిచూస్తాయి. “నాడు జన్మభూమి కన్నా నాక మెక్కడుంది? సురలోక మెక్కడుంది?” మా కోట్లీ తెల్ల

దొరతనము” అంటూ పాడిన పాటలు దేశభక్తిని

ఉరకలెత్తిస్తాయి. ఎందరో ప్రజల త్యాగఫలం

మన దేశ స్వాతంత్ర్యం. మన దేశ

స్వాతంత్ర్యోద్యమ సమగ్ర చరిత్ర ఎందరికీ

తెలుసు? ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద ప్రజాస్వామ్య దేశం మనది. వేల సంవత్సరాల నాగరికత, ప్రాచీన చరిత్ర గల ఈ దేశ ప్రజలకు, ప్రజాపోరాటాలకు గొప్ప స్థానముంది. రవి అస్తమించని బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యాన్ని గడగడ లాడించి తరిమికొట్టిన ఘన చరిత్ర మన దేశ ప్రజల చరిత్ర. తెలుసుకోవడం అవసరం. ఆ చరిత్రలో మన వీర వనితల గురించి తెలుసుకోవడం మరీ ముఖ్యం.

ప్ర ముఖ స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు, రైతు కార్మిక ఉద్యమ నేత నందూరి ప్రసాదరావుగారు రచించిన “జాతీయోద్యమం - చరిత్ర”లో కొన్ని పుటలు అన్న పుస్తకంలో ఇలా చెప్పారు. “ఇదొక గంగా ప్రవాహం. అనేక ప్రజా పోరాటాలు, రైతు కార్మిక పోరాటాలు, సంస్థాన ప్రజల పోరాటాలు, మన్యం తిరుగుబాటు, సాయుధ పోరాటాలు, స్త్రీల, విద్యార్థి, యువజన ఉద్యమాలు, టెర్రరిస్టు కార్యక్రమాలు, సైన్యంలో తిరుగుబాట్లు ఇవన్నీ కలిస్తేనే జాతీయోద్యమం ఒక మహోద్యమంగా, ప్రజాపోరాటంగా అభివృద్ధి చెందింది.

ఆ మహా ప్రవాహంలో స్త్రీల పాత్రను చర్చిద్దాము. సమాజంలో ఆ రోజుల్లోనేగాక ఈరోజుల్లో కూడా స్త్రీల పట్ల సంకుచిత భావనలు మారలేదు. స్త్రీలు చేతగానితనానికి, తెలివితక్కువతనానికి పర్యాయపదాలుగా చిత్రించబడుతున్నారు. అయితే ఆ భావాల తుప్పు వదిలించేలా స్వాతంత్ర్య సమరంలో స్త్రీలు అసమాన ధైర్యసాహసాలు ప్రదర్శించారు. చరిత్రను మలుపు తిప్పిన ఘటనలకు ఆద్యులయ్యారు.

బ్రిటిష్ వాళ్ళు రాకముందు మన దేశం చిన్న చిన్న రాజ్యాలుగా, సంస్థానాలుగా విడిపోయి ఉండేది. ఆ సంస్థానాల

అధిపతులు, ప్రజలు తమ సంస్థానాలు నిలబెట్టుకునేందుకు అనేక యుద్ధాలు, పోరాటాలు చేశారు. ప్రథమ స్వాతంత్ర్య సంగ్రామంగా చరిత్ర కెక్కిన 1857 సిపాయిల తిరుగుబాటు, రాణీ రూప్సీ లక్ష్మీబాయి చరిత్ర పిల్లలకు కూడా తెలుసు. స్త్రీల చరిత్రను సంస్థానాల తిరుగుబాట్లతో మొదలెడదాం.

దక్షిణాది నుండి ఉత్తరాది వరకు తూర్పున వున్న

ఆదివాసీ సమూహాల

వరకు సంస్థానాల ప్రజలు పోరాటాలు చేశారు.

మహారాష్ట్రలో వర్లీ ఆదివాసీ

తిరుగుబాటు నడిపిన నేత

గోదావరి పరులేకర్. ఈమె

అఖిల భారత కిసాన్ సభ

అధ్యక్షురాలుగా

సుదీర్ఘకాలం పని చేసిన

ఏకైక మహిళ. మహారాణి

వేలు నాచియార్

తమిళనాడులోని శివగంగ

ఎస్టేట్ మహారాణి. బ్రిటిష్

ఈస్టిండియా కంపెనీకి వ్యతిరేకంగా పోరాడి కంపెనీ సైన్యాలను ఓడించి తన రాజ్యాన్ని దక్కించుకున్నది. ఈ రాష్ట్రానికే చెందిన కిట్టూరు రాణి చెన్నమ్మ బ్రిటిష్ వారిని ఎదిరించి యుద్ధం చేసింది. ఇది జరిగింది 1760-70 మధ్యకాలంలో.

అదేకాలంలో కర్ణాటకలోని బెలగాం జిల్లా బెలవాడి మల్లమ్మ బ్రిటిష్ వారిపై కత్తి దూసింది. ఇప్పటికీ వివక్షకు గురౌతున్న ముస్లిం మహిళలు, వెలివేయబడుతున్న దళిత స్త్రీలు, నాగరిక సమాజపు వెలుపలికి నెట్టివేయబడుతున్న గిరిజన స్త్రీలు వీరవనితలై పోరు సలిపారు. తూర్పు కనుమల్లో ప్రస్తుత జార్ఖండ్, ఛత్తీస్ గఢ్ ప్రాంతాల్లో సంతాల్ బిల్లు జాతి ప్రజలు రాణి శిరోమణి నాయకత్వంలో పెద్ద తిరుగుబాటు చేశారు.

బేగం హజ్రత్ మహల్ ను ఆమెతోపాటు అనేకమంది స్త్రీలను చరిత్ర ఉపేక్షించిందనే చెప్పాలి. ప్రస్తుత ఉత్తరప్రదేశ్ లోని ‘అవధ్’ నవాబు వజీర్ అలీ షా భార్య బేగం హజ్రత్ మహల్ 1856లో అవధ్ ఎస్టేట్ పై బ్రిటిష్ సైన్యాలు దాడిచేస్తాయి. నవాబు సైన్యానికి లొంగిపోయి కలకత్తాలో ప్రవాస జీవితం గడుపుతారు. ఆయన భార్య బేగం హజ్రత్ మహల్ పట్టు

వదలదు.

యుద్ధం చేసి రాజ్యాన్ని కాపాడుకుంటుంది. మరో వీర వనిత అస్థరీ బేగంను 1858లో సజీవంగా పట్టుకొని కాల్చివేశారు. భగవతీ దేవి త్యాగి, హబీబా ఉరికంబాలనెక్కారు. యుక్తవయసులోనే అనేకమంది స్త్రీలు పోరాటంలో ప్రాణాలు కోల్పోయారు. అవధ్ సంస్థానంలోనే ఉదాదేవి గొప్ప ధైర్య సాహసాలు ప్రదర్శించింది. ఇకపోతే రూప్నీ రాణి లక్ష్మీబాయ్ చరిత్ర అందరికీ తెలిసిందే. లక్ష్మీబాయ్ తోపాటు మరణించిన మరో గొప్ప వీరవనిత జల్గార్ బాయ్.

ఈమె దళిత మహిళ. చిన్న వయసులోనే కట్టెలకోసం తండ్రితోపాటు అడవికి వెళ్ళి పులి బారిన పడి తిరగబడి

పులిని చంపిన ధైర్యశాలి అని చెప్తారు. యుద్ధ విద్యలు నేర్చుకుంటుంది. ఆమె భర్త రూప్నీ రాజ్యంలో సైనికుడు. ఆమె రూపురేఖలు

లక్ష్మీబాయ్ ని పోలివుంటాయట. లక్ష్మీబాయ్ ని కోటలో నుండి తప్పించే నిమిత్తం బ్రిటిష్ వారిని పక్కదారి

పట్టించేందుకు ఈమె కోట దాటి బయటకు వస్తుంది. యుద్ధంలో మరణిస్తుంది.

1857 ప్రథమ స్వాతంత్ర్య సంగ్రామం తరువాత భారత స్వాతంత్రోద్యమంలో ఉప్పు సత్యాగ్రహం, సహాయనిరాకరణోద్యమం, విదేశీవస్తు బహిష్కరణ, ఖద్దరు ఉద్యమాలు, సామాన్య స్త్రీలను అసామాన్య రీతిలో కదిలించాయి. స్త్రీలు అనేక త్యాగాలు చేశారు. ఆ పిలుపుల స్వభావం కూడా అటువంటిది. ఉప్పు రోజువారీ జీవితంలో అత్యవసరమైనది. 1930లో ఉప్పు సత్యాగ్రహంగా పేరొందిన దండి యాత్రలో మహిళలు భారీగా పాల్గొన్నారు. బ్రిటిష్ చట్టాలను ఉల్లంఘించి అరేబియా సముద్రపు ఒడ్డున పిడికిళ్లతో ఉప్పును సేకరించారు. స్వాతంత్ర్యానికి ముందు, తరువాత కూడా ఖద్దరు వాడకం స్త్రీల జీవితాల్లో గొప్ప మార్పు. నూలు వడకడం స్త్రీ నిత్య జీవితంలో చేయగలిగిన పని. వారికి ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యాన్ని కూడా చేకూర్చేది. విదేశీ వస్త్ర బహిష్కరణ స్త్రీలను అమితంగా ఆకట్టుకుంది. ఉన్నత ఉకుటుంబాల స్త్రీలు పట్టువస్త్రాలు విసర్జించి ఖద్దరు వస్త్రాలు ధరించడం ఆరంభించారు.

దేశంలోనూ, రాష్ట్రంలోనూ కూడా ఉద్యమంలో ప్రముఖ పాత్ర పోషించి ఉద్యమ స్వభావాన్నే మార్చిన స్త్రీలు ఉన్నారు. వారిలో సరోజినీనాయుడు, సుచేతా కృపలానీ, విజయలక్ష్మి పండిట్, కమలానైహూ, కస్తూర్బాగాంధీ, అమ్మ స్వామినాథన్, కమలాదేవి ఛటోపాధ్యాయ, దుర్గాబాయ్ దేశ్ ముఖ్ వంటి వారి పేర్లు మనం తరచూ వినేవే. సుచేతా కృపలానీ ఉమ్మడి పంజాబ్ రాష్ట్రంలో జన్మించారు. జలియన్ వాలాబాగ్ దురంతం ఆమెను తీవ్రంగా కదిలించింది. ఉన్నత విద్య చదువుతూనే

ఉద్యమంలో పాల్గొన్నారు. ఈమె భర్త భారత రాజ్యాంగసభ సభ్యులలో ఒకరు. ఉత్తరప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రిగా పనిచేసిన మొదటి మహిళా ముఖ్యమంత్రి ఆమె. అమ్మ స్వామినాథన్ జన్మస్థలం కేరళలోని పాలక్కడ్. కులవివక్షకు వ్యతిరేకంగా గట్టి కృషి చేశారు. ఈమె రాజ్యాంగ సభ సభ్యురాలు కూడా. ఈమె కెప్టెన్ లక్ష్మి సెహగల్ తల్లి. తల్లి స్ఫూర్తితోనే కెప్టెన్ లక్ష్మి గొప్ప నేతగా ఎదిగారు. దుర్గాబాయ్ దేశ్ ముఖ్ కాకినాడ వాస్తవ్యురాలు. ఈమె సనాతన ఆచారాల్లో వున్న స్త్రీలను కదిలించారు. స్త్రీ విద్యకు విశేష కృషి చేశారు. ప్రస్తుతం హైదరాబాద్ లోని ఆంధ్ర మహిళా సభను ఆమె స్థాపించారు. కేంద్ర సాంఘిక సంక్షేమ శాఖా మంత్రిగా పనిచేశారు.

ఆంధ్రా ప్రాంతంలో దువ్వూరి సుబ్బమ్మ, సూర్యదేవర రాజ్యలక్ష్మి, చెరుకూరి సౌభాగ్యమ్మ వంటి ఎందరో స్త్రీలు జైలు శిక్షలు అనుభవించారు. వల్లభనేని సీతామహాలక్ష్మమ్మ వంటి నాయకులు మహిళా ఉద్యమాలు నిర్మించారు. ఉద్ధరాజు మాణిక్యంబ, పసల అంజలక్ష్మి తదితరులు భీమవరం తాలూకాఫీసు పైకెక్కి బ్రిటిష్ కాపలా పోలీసుల కన్నుగప్పి అర్ధరాత్రి జాతీయ జెండా ఎగరేశారు. మానికొండ సూర్యావతి, చంద్ర సావిత్రిదేవి, మోటూరు ఉదయం వంటి నేతలు మహిళా ఉద్యమాన్ని నిర్మించి రైతాంగ ఉద్యమంలో కూడా పాల్గొన్నారు.

కెప్టెన్ లక్ష్మి సెహగల్ జీవితం గొప్ప స్ఫూర్తి. ఆరోజుల్లోనే వైద్యవిద్యను అభ్యసించారు. సింగపూర్ చేరుకొని సుభాష్ చంద్రబోస్ స్థాపించిన ఇండియన్ నేషనల్ ఆర్మీలో రాణి రూప్నీ రెజిమెంట్ కు కెప్టెన్ గా బాధ్యతలు స్వీకరించారు.

ఇక బెంగాల్ ప్రొవిన్స్ ను ఒక కుదుపు కుదిపిన సంఘటనలు

చిట్టగాంగ్ విప్లవకారుల కార్యక్రమాలు. మాస్టర్ సూర్యసేన్ నాయకత్వంలో తూర్పు బెంగాల్‌లోని (ప్రస్తుతం బంగాదేశ్) చిట్టగాంగ్‌ను కేంద్రంగా తీసుకొని బ్రిటిష్‌వాళ్ళను దేశంనుండి తరిమికొట్టాలన్న లక్ష్యంతో అనేక కార్యక్రమాలు నిర్వహించేవారు. బ్రిటిష్ అధికారులపై టెర్రరిస్టు దాడులు చేసేవారు. వారిలో ప్రీతిలత ఒడేదార్, కల్పనాదత్తు ప్రముఖులు. ప్రీతిలత ధాకా యూనివర్సిటీలో ఫిలాసఫీ చదివి ఉపాధ్యాయినిగా పనిచేసింది. బ్రిటిష్ అధికారులు ఉండే పహర్ల యూరోపియన్ క్లబ్బుపై దాడిచేశారు.

క్లబ్ బయట కుక్కలకు, భారతీయులకు ప్రవేశం లేదు అని రాసిపెట్టిన బోర్డులు వారిలో ఆవేశాన్ని రగిలించాయి. ఈ దాడిలో కొంతమంది యూరోపియన్లు

గాయపడ్డారు. ప్రీతిలత కూడా గాయపడ్డది. బ్రిటిష్ కుక్కలకు పట్టుపడరాదని నిర్ణయించుకొని సైనెడ్ మింగి చనిపోయింది. అదే దాడిలో కల్పనాదత్తు కూడా పాల్గొన్నది. ఆమె వయసు చిన్నదని అరెస్టు చేసి జైలులో పెట్టారు. ఆ తర్వాత కాలంలో ఆమె పి.సి. జోషిని వివాహం చేసుకున్నారు. జోషి ప్రముఖ కమ్యూనిస్టు నాయకులు. చిట్టగాంగ్ విప్లవకారుల దళంలో మహిళలను చేర్చుకోరాదని మొదట నిర్ణయించుకున్నారు. కాని ఈ ఇరువురు విప్లవకారిణిల పట్టుదల ఆ నిర్ణయాన్ని మార్చుకునేలా చేసింది, చరిత్రను సృష్టించింది. సుభాష్ చంద్రబోస్ ఇచ్చిన ఉత్తేజంతో విప్లవ కార్యక్రమాల్లో పాల్గొన్న మరో యువతి దీనాదాస్. 1932లో ఆమె కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయంలో చదివారు. అప్పటి బెంగాల్ గవర్నర్ స్టాన్లీ జాక్సన్

పై తుపాకులతో తూటాలు పేల్చారు. అయితే ఆయన బ్రతికి బయటపడ్డారనుకోండి. ఆరోజు ఆమె కలకత్తా యూనివర్సిటీలో డిగ్రీ పుచ్చుకునే రోజు. గవర్నర్‌నుండి డిగ్రీ తీసుకోవలసిన రోజునే గవర్నర్‌పై తుపాకి ఎక్కుపెట్టిన విప్లవకారిణి దీనాదాస్. ప్రీతిలత, దీనాదాస్ లిద్దరికీ వారి మరణానంతరం 2012లో కలకత్తా యూనివర్సిటీ డిగ్రీలు ప్రదానం చేసింది.

స్వాతంత్ర్యోద్యమాన్ని మలుపు తిప్పిన ఘటనల్లో కార్మిక రైతాంగ పోరాటాలు, అన్నిటినీ మించిన రాయల్ ఇండియన్ నేవీ పోరాటం. స్త్రీ పురుషులు జమీందారీ విధానాలకు, నైజాం వంటి సంస్థానాల పాలనకు వ్యతిరేకంగా రైతాంగం లక్షల సంఖ్యలో పాల్గొన్నారు. స్త్రీలు, పురుషులు, పిల్లలు అశేష త్యాగాలు చేశారు. ఈ పోరాటాలలో పాల్గొన్న స్త్రీలు పోరాట స్వభావాన్నే మార్చివేశారు. కారల్ మార్క్స్ సామాజిక విప్లవాలలో స్త్రీల భాగస్వామ్యం గురించి చెప్పిన మాటలు కార్మిక రైతాంగ పోరాటాలకు ఇంకా చెప్పాలంటే మొత్తం స్వాతంత్ర్య ఉద్యమంలో స్త్రీల పాత్రకు సరిగ్గా సరిపోతుంది. స్త్రీల మహోజ్వల పాత్ర లేకుండా చరిత్రలో ఏ సామాజిక విప్లవం జయప్రదం కాలేదు అని మార్క్స్ ఒకచోట చెప్తారు. దేశంలోనూ ప్రత్యేకించి తెలుగు రాష్ట్రాల్లోనూ సాగిన రైతాంగ పోరాటాలకు మార్క్స్ విశ్లేషణ సరిగ్గా సరిపోతుంది. జమీందారి వ్యతిరేక పోరాటాల్లో గుండె నిచ్చిన గున్నమ్మ, బావిరెడ్డి వియ్యమ్మ, తెలంగాణ సాయుధ రైతాంగ పోరాటానికి ఆద్యురాలైన వీరనారి వియ్యమ్మలు రైతాంగ పోరాటాల చరిత్రలో చిరస్థాయిగా నిలుస్తారు. ఒరిస్సాకు సరిహద్దునున్న శ్రీకాకుళం జిల్లా మందసా జమీందారుకు వ్యతిరేకంగా జరిగిన పోరాటంలో వీర గున్నమ్మ తుపాకీ గుండ్లకు ప్రాణాలనిచ్చింది.

తెలుగు రాష్ట్రాలలో బహుశా వీరగున్నమ్మ ప్రాణత్యాగమే రైతాంగ పోరాటాలకు స్ఫూర్తినిచ్చిందా అనిపిస్తుంది. ఇది జరిగింది 1940 ఏప్రిల్ 1. ఆ తరువాత చెప్పుకోదగ్గది చల్లపల్లి జమీందారి వ్యతిరేక పోరాటం. తెలంగాణ సాయుధ పోరాటంలో విసునూర్ దేశ్‌ముఖ్ రామచంద్రారెడ్డిపై తిరుగుబాటు బావుటా ఎగరేసింది ఐలమ్మ. నైజాం రాచరికం పోయి ప్రజా ప్రభుత్వాలు ఏర్పడ్డాయి. లక్షల ఎకరాల భూమిపై రైతాంగానికి హక్కులు వచ్చాయి. మూడొందల గ్రామాల్లో గ్రామ స్వరాజ్యాలు ఏర్పడ్డాయి. ఈ పోరాటంలో మహిళల ధైర్యసాహసాలు, త్యాగాలు సామాన్యమైనవి కాదు. మహిళలు గెరిల్లా దళాల్లో నాయకులుగా, సభ్యులుగా ఉన్నారు. ఆయుధ శిక్షణ తీసుకున్నారు. తుపాకి భుజాన వేసుకుని వందల గ్రామాల్లో ప్రజలను చైతన్యపరచి పోరాటాల్లోకి కదిలించారు. పుచ్చలపల్లి సుందరయ్య రాసిన తెలంగాణ సాయుధ రైతాంగ పోరాటం - గుణపాఠాలు అనే గ్రంథంలో స్త్రీల పాత్రను ప్రత్యేకించి చెప్పారు. వారిలో మల్లు స్వరాజ్యం, మంత్రాల రాములమ్మ, సత్యవతి, సుగుణ, పద్మ వంటి నేతలెందరో ఉన్నారు. మల్లు స్వరాజ్యం 12 సంవత్సరాల వయసులో స్వగ్రామంలో బతుకమ్మ పాటలతో కూలీలను ఉత్సాహపరచి వ్యవసాయ కార్మిక సమ్మె నడిపారు. అది మొదలు ఆసాంతం పోరాటంలో ఉన్నారు. ఈనాటికీ ప్రజా ఉద్యమాల్లో కొనసాగుతున్నారు. రాజక్క పేరుతో ప్రత్యేకించి కోయ ప్రజల్లో పనిచేశారు. స్వరాజ్యాన్ని పట్టి ఇస్తే 10 వేల రూపాయల బహుమతి ప్రకటించిందట ప్రభుత్వం. పెంచికల్ దిన్నె గ్రామంలో ఇప్పటికీ వున్న కె. సత్యవతి పేరు రంగక్క అమరాబాద్ అడవుల్లో రంగక్క పేరు చెబితే సైన్యానికి గుండెదడ. ఆ తరం ప్రజలు ఇప్పటికీ

తలుస్తారు. పోరాటంలో కామ్రేడ్ పద్మ
లాంటి ఎందరో స్త్రీలు దళం పట్టు
బడకుండా ఉండేందుకు కన్న
చంటిబిడ్డల్ని పురిట్టోనే స్థానిక
కుటుంబాలకు పెంపకం ఇచ్చేవారు.
ఇప్పటికీ జనానికి అప్పచెప్పిన బిడ్డల
ఆచూకీ తెలియని తల్లులున్నారు.

ఆధునిక పరిశ్రమలు బ్రిటిష్
వాళ్ళు వచ్చే నాటికే ఈ దేశంలోకి
వచ్చాయి. ఆ తర్వాత బట్టల మిల్లులు,
పొగాకు, తేయాకు, కాఫీ తోటలు,
రబ్బరు తోటలు, రైల్వే బొగ్గు గనులు,
ఇనుము, ఉక్కు పరిశ్రమ, పీచు
పరిశ్రమలు బాగా అభివృద్ధి చెందాయి.
వీటిల్లో ఎక్కువ బ్రిటిష్ వాళ్ళే
యజమానులు. లక్షల సంఖ్యలో స్త్రీ
పురుషులు పనిచేసేవారు. బట్టలు, కాఫీ,
తేయాకు, పొగాకు, పీచు పరిశ్రమల్లో

పురుషులకన్నా స్త్రీలే ఎక్కువ సంఖ్యలో
ఉండేవారు. విపరీతమైన శ్రమ దోపిడీ,
చిత్రహింసలు షరా మామూలే.
కార్మికసంఘాల నాయకత్వాన సమ్మెలు
నడిచాయి.

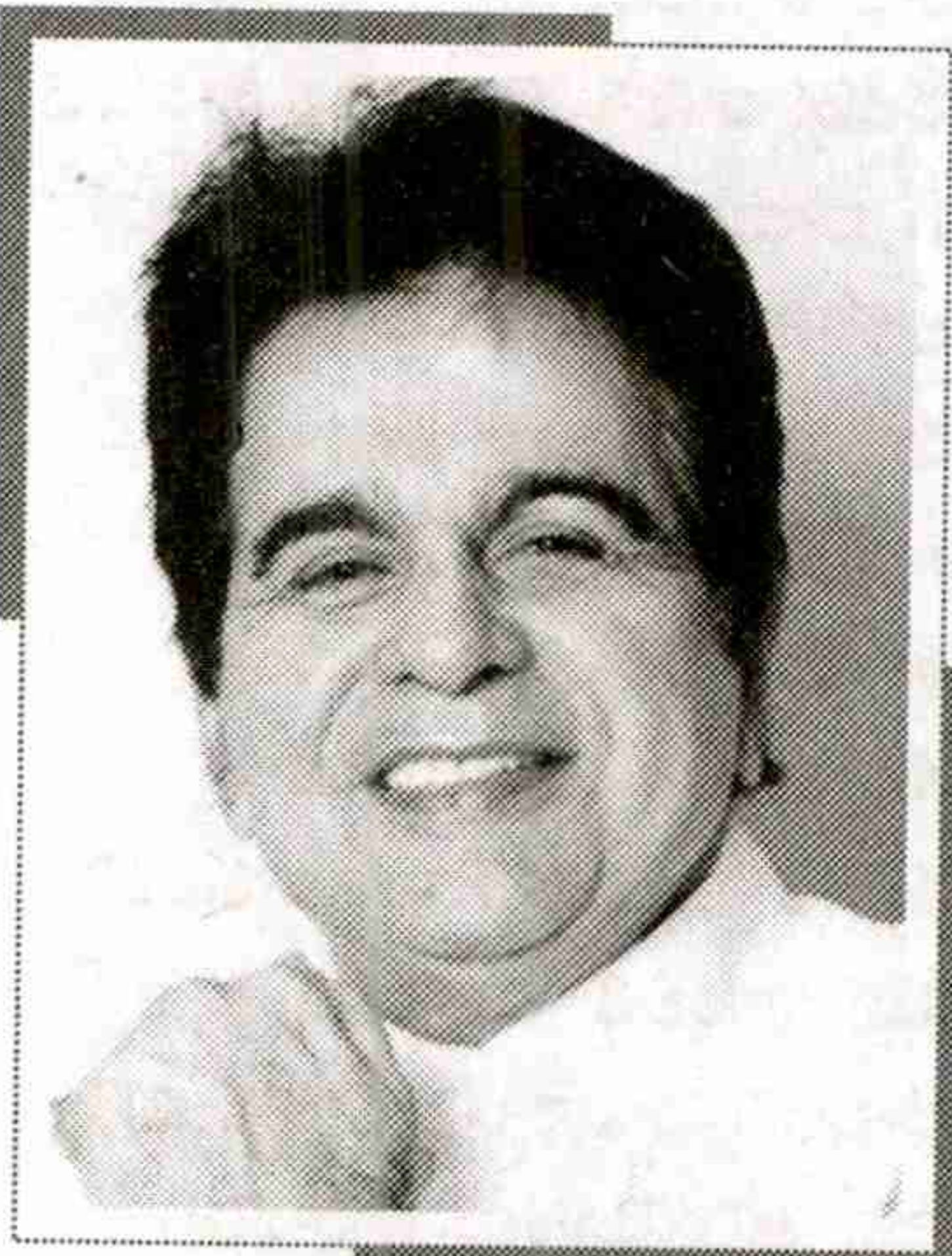
ఒక రిపోర్టు ప్రకారం అస్సాం
ప్రాంతంలో టీ తోటల్లో పనిచేసే
కార్మికులు ఆరులక్షలమంది సమ్మె
చేశారు. వారిలో సుమారు ఐదు
లక్షలమంది స్త్రీలే. కాని వారికి
నాయకత్వం వహించిన వారి పేర్లు
దొరక్క పోవటం విచారకరం. అజ్ఞాత
వీరవనితలు ఎందరో ఉన్నారు.

విమలా రణదివె, అహల్య
రంగేకర్, కుసుమ్ రణదివె, కమల్
దోండే వంటి నేతలు టెక్స్టైల్
కార్మికులను కూడగట్టే కృషిలో
భాగస్వాములయ్యారు. సుశీలాగోపాలన్

వంటి నేతలు పీచు, రబ్బరు పరిశ్రమల
కార్మికులను సంఘటితపరచారు.

పోరాటంలో ప్రత్యక్షంగా
పాల్గొన్న స్త్రీలే కాకుండా పరోక్షంగా
అజ్ఞాతంగా వుండి, అండగా నిలబడ్డ
తల్లులు, సోదరీమణులు మరెందరో
ఉన్నారు. దేశం నేడు స్వాతంత్ర్య
దినోత్సవాన్ని జరుపుకుంటోంది. ఆ
త్యాగఫలాలను కాపాడటం మనందరి
విధి. చరిత్ర కర్థం అంతఃపుర కాంతలు,
మహారాజుల ప్రేమ పురాణాలు కాదు,
దోపిడీ వర్గాలకు వ్యతిరేకంగా ప్రజలు
సాగించే పోరాటాలే అసలు సినలు
చరిత్ర. ప్రజలే చరిత్ర నిర్మాతలు. ఆ
చరిత్ర లో అలికితంగా, అజ్ఞాతంగా
వున్న ఎందరో స్త్రీ మూర్తులు, వీరవనితల
జీవితాలే మన బంగారు జీవితాలకు
పునాదులని మరువరాదు. ♦

నటదిగ్గజం దిలీప్ కుమార్ కు నివాళి

బ్రిటిష్ ఇండియాలోని
పెషావర్ లో 12 మంది
సంతానంలో ఒకడైన
మహ్మద్ యూసఫ్ ఖాన్
హిందీ చలనచిత్ర
రంగంలో ట్రాజెడీ కింగ్
అనే బిరుదు, అపారమైన
ప్రేక్షకుల అభిమానం
సంపాదించుకున్న నట
దిగ్గజం దిలీప్ కుమార్.
తొలిదశలో భారత
ప్రభుత్వం నుంచి

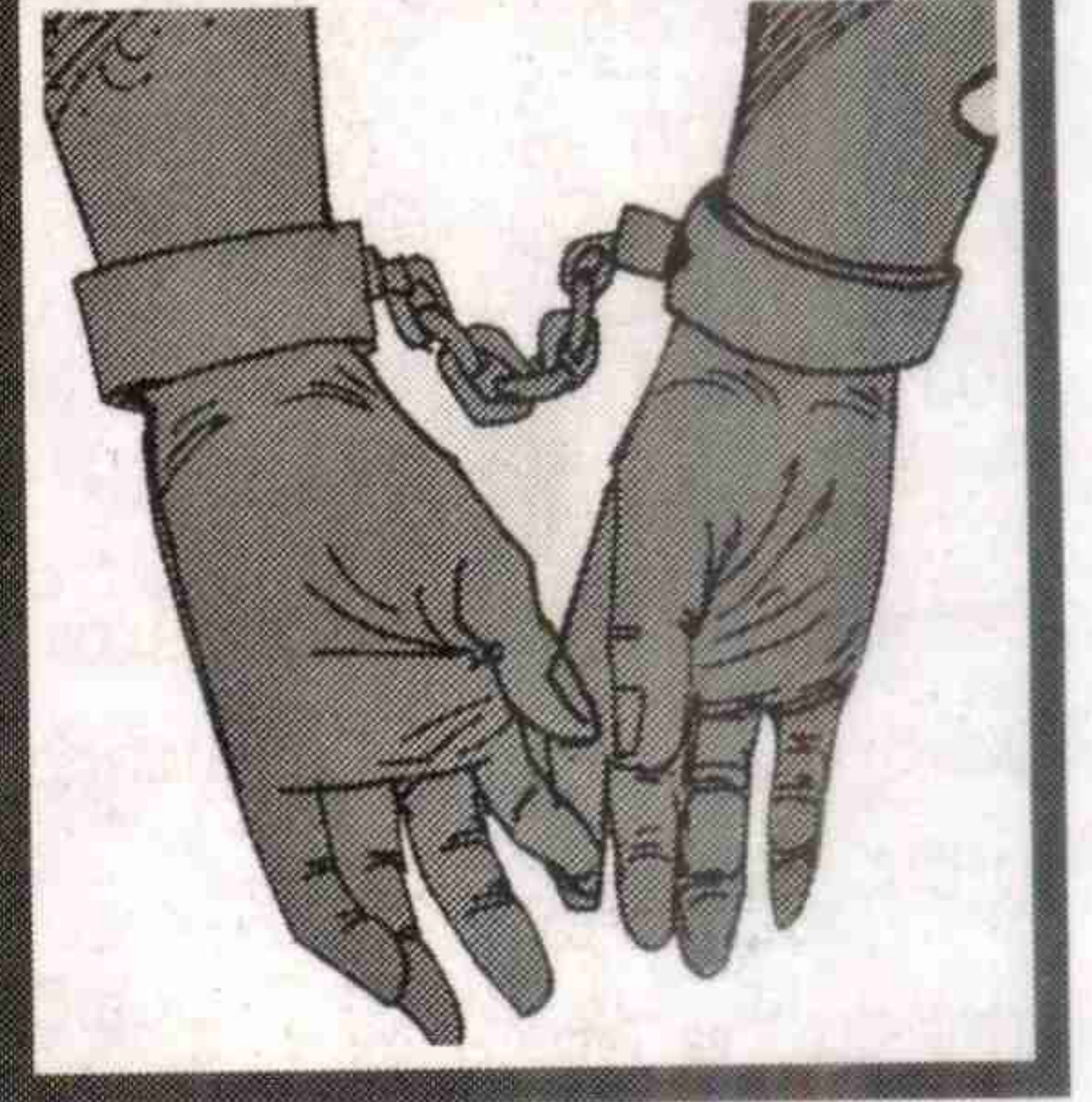
ఎటువంటి అవార్డు, గౌరవం, ఏ మాత్రం ప్రోత్సాహం లభించని
ఈ నటుడికి 1994లో దాదాసాహెబ్ ఫాల్కే అవార్డు దక్కింది.
వీరు నటించిన మొఘల్ - ఎ - అజమ్ లో సలీమ్ పాత్ర
పోషించిన దిలీప్ కుమార్ ఆ పాత్రకు వేరెవరూ సాటిరారు అనే
విధంగా నటించారు. ఈ చలనచిత్రం ఒక్కొక్క థియేటర్ లో
సంవత్సరాల తరబడి ప్రదర్శించబడింది. దిలీప్ కుమార్, మరో
ప్రముఖ నటుడు రాజ్ కపూర్ కుటుంబాలు పెషావర్ లో ఒకే
ప్రాంతంలో ఉండేవి. వాల్లిద్దరూ చిన్ననాటి స్నేహితులు.
నిజాయితీకి, కట్టుబాట్లకు కొన్ని నైతిక విలువలకూ
దిలీప్ కుమార్ ప్రాధాన్యం ఇచ్చేవారు. పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం తమ

అత్యున్నత పురస్కారమైన 'నిషాన్-ఎ-ఇంతియాజ్' అవార్డ్
దిలీప్ కుమార్ కు ప్రకటించినప్పుడు భారత దేశంలో దానిచుట్టూ
అనేక రాజకీయాలు నడిచాయి.

ఈ అవార్డును తీసుకున్నాక భారతదేశం రావద్దని శివసేన
పార్టీ ప్రకటించింది. కానీ అప్పటి ప్రధాని అటల్ బిహారీ
వాజ్ పేయి కల్పించుకుని దేశాల మధ్య ఉన్న సమస్యలకూ
పాకిస్తాన్ సగౌరవంగా ఒక కళాకారుడికి ఇచ్చే అవార్డుకూ
ముడిపెట్టాడని, ఆ అవార్డు స్వీకరించిన దిలీప్ కుమార్ కు అన్ని
రకాలుగా రక్షణ కల్పించారు. నేడు ప్రజల మధ్య చిచ్చుపెట్టే
ప్రస్తుత పాలకులు తమ నాయకుడు అటల్ బిహారీ వాజ్ పేయి
ఇప్పుడు గుర్తుపెట్టుకుంటే బాగుండును. కార్గిల్ యుద్ధ
సమయంలో పాకిస్తాన్ తో శాంతి చర్చలు జరపడానికి భారత్
ప్రభుత్వం దిలీప్ కుమార్ సేవలను ఉపయోగించుకుంది.
మిలటరీ, పోలీస్ వంటి రక్షణ రంగాల్లోనైనా సంగీత సాహిత్య
చిత్ర రంగాల్లోనైనా భారతీయ ముస్లిముల భాగస్వామ్యం చాలా
గొప్పది. ఈ విషయం ప్రస్తుత పాలకులు, వారి అనుచరులు
గుర్తుంచుకుంటే కొన్ని అనర్థాలు తొలగిపోతాయి. దిలీప్ కుమార్
పద్మభూషణ్, పద్మ విభూషణ్ మొదలైన గౌరవాలు దక్కించుకుని
2000-2006 వరకు కాంగ్రెస్ రాజ్యసభ సభ్యుడిగా ఉన్నారు.
వయసు మీదపడ్డా చుట్టుపక్కల పిల్లలతో క్రికెట్ ఆడుతూ,
ఫుట్ బాల్ ఆడుతూ చిట్టచివరి వరకూ తన ఆరోగ్యాన్ని
కాపాడుకున్న వృద్ధ బాలకుడు దిలీప్ కుమార్. తన 98వ ఏట
కన్ను మూసిన దిలీప్ కుమార్ కు ఐదవ నివాళి. ♦

రాజద్రోహమా? రాజకీయ కక్షా?

దిశా రవికి 21 ఏళ్లు. 2021 ఫిబ్రవరిలో అరెస్టు చేయబడింది. ఆమె నేరం పర్యావరణాన్ని కాపాడే ఉద్యమంలో భాగస్వామి కావడం! దిశా రవి ఫ్రైడేస్ ఫర్ ఫ్యూచర్ (శుక్రవారాలు భవిష్యత్తు కోసం కేటాయించుదాం) అనే ప్రచారం మొదలు పెట్టింది. 2018లో థన్స్ థ్రీ, ప్రపంచ వ్యాప్తంగా పర్యావరణం నాశనం అవుతుండడాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ ప్రారంభించిన ఉద్యమంలో ఇది ఒక భాగం. రాజకీయ నాయకులకు తమ గళం వినిపించాలని ఈ భూమిని కాపాడాలని చేస్తున్న ఉద్యమం. పరిశుభ్రమైన గాలి, నీరు జీవించదగ్గ భూమి కోసం లాభాపేక్ష లేకుండా జరుగుతున్న ఉద్యమం ఇది.

ప్ర భుత్వాలు ప్రజల శ్రేయస్సుకోసం పనిచేయాలని హెచ్చరించే సంస్థ అది. దిశా రవి అరెస్టుతో ఈ రాజద్రోహ చట్టం

గురించిన చర్చ ప్రజలలో మొదలయింది. స్వాతంత్ర్యోద్యమ కాలంలో గాంధీ, లజపతిరాయ్లను అదుపులోకి తీసుకొని చట్టం ద్వారానే దిశా రవిని అదుపులోకి తీసుకోడానికి కూడా ఉపయోగించారు. ఈ ఘటన ద్వారా విజ్ఞులను, ఆలోచనపరులను, మేధావులను ఈ చట్టాన్ని పునఃపరిశీలించవలసిన అవసరాన్ని గురించి మాట్లాడేటట్టు చేసింది. నిజానికి ఈ చట్ట దుర్వినియోగం స్వాతంత్ర్యానంతర కాలంలో యధేచ్ఛగా కొనసాగుతూనే ఉంది. ఈ చట్టంతో స్వతంత్ర భారతదేశానికి అవసరం తీరిపోయింది అని నెహ్రూ అన్నా, కాంగ్రెస్ ఈ చట్టాన్ని రద్దు చేయలేదు. బిజెపి కూడా ఈ చట్టాన్ని యధేచ్ఛగా వినియోగిస్తూనే ఉంది. 2001 సెప్టెంబర్లో అసీం త్రివేది అనే ఒక హాస్య చిత్రకారుడు (కార్టూనిస్ట్) జాతి చిహ్నాన్ని ఎద్దేవా చేస్తూ చిత్రం గీసినందుకు ఖైదు చేయబడ్డాడు. 2011-2013 మధ్యకాలంలో తమిళనాడులో అణుకేంద్రాన్ని తమ ప్రాంతంలో నెలకొల్పకూడదని ఉద్యమం చేసినందుకు వేలాది మంది ఖైదు చేయబడ్డారు. జపాన్లోని పుకుషిమా లో జరిగిన అణుప్రమాదం వారిని భయభ్రాంతులను చేసి ఉద్యమానికి

పురిగొల్పింది. ఏ విధమైన ప్రమాదం విద్యుత్ కేంద్రంలో జరిగినా తమకు ముప్పు తప్పదని, తమను రక్షించేవారు ఉండరని భయపడ్డారు. 2014 ఉత్తర్ ప్రదేశ్లో నివసిస్తున్న 60 మంది కాశ్మీరీ విద్యార్థులు పాకిస్తాన్కి భారతదేశానికి జరిగిన క్రికెట్ మ్యాచ్ లో పాకిస్తాన్కి మద్దతుగా నిలిచి వారిని ప్రోత్సహించినందుకు ఖైదు చేయబడ్డారు. 2014 ఆగస్టులో కేరళలో ఏడుగురు యువకులు సినిమా హాల్లో జాతీయగీతం వేస్తుండగా లేచి నిలబడలేదని ఖైదు చేయబడ్డారు. 2015 తమిళనాడుకు చెందిన కొవాన్ అనే జానపద కళాకారుడు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని విమర్శిస్తూ పాటలు పాడినందుకు ఖైదు చేయబడ్డాడు. 2016 ఫిబ్రవరిలో కన్నయ్య కుమార్ (జెఎన్ యూ విద్యార్థి) భారతదేశానికి వ్యతిరేకంగా నినాదాలు చేశాడనే పేరుమీద ఖైదు చేయబడ్డారు. 2017లో 'పథల్గడి' అనే ఉద్యమాన్ని ఝార్ఖండ్లోని గిరిజనులు ప్రారంభించారు. వారి వారి భూములకు రాళ్లు పెట్టి హద్దులు వేసుకోవడం ఈ ఉద్యమం కార్యచరణ. గిరిజనుల భూములు గిరిజనులకు దక్కాలన్నదే లక్ష్యం. వారు ఆ రాళ్లపై భారతరాజ్యాంగం తమకు కల్పించిన

హక్కులను చెక్కించారు. ఈ నేరం కింద 10000 మంది గిరిజనులు ఖైదు చేయబడ్డారు.

2018లో మణిపూర్‌కి చెందిన యువకుడు ముఖ్యమంత్రిపై సామాజిక మాధ్యమంలో రాజకీయ విమర్శ చేశాడని ఖైదు చేయబడ్డాడు. హైకోర్టు జోక్యంతో విడుదల చేయబడినా మళ్ళీ 2020 సెప్టెంబర్లో పోలీసులు అదుపులోకి తీసుకున్నారు. డిసెంబర్లో విడుదల అయినా మళ్ళీ 2021 మే లో కటకటాల పాలయ్యాడు.

అస్సాంలో అఖిల్ గోగోయ్ సిఎఎ చట్టానికి వ్యతిరేకంగా గళం విప్పినందుకు ఖైదు చేయబడ్డారు. 2021 జనవరిలో బీహార్‌లోని జెహనాబాద్‌లో షెర్డీల్ ఇమామ్ సిఎఎ చట్టానికి వ్యతిరేకంగా జరిగే పోరాటంలో భాగస్వామ్యం తీసుకున్నందుకు అతన్ని ఢిల్లీ పోలీసులు ఖైదు చేశారు.

వైద్యశాలల్లో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పిల్లల వైద్యానికి సరైన వసతులు కల్పించడం లేదని, ఆక్సిజెన్ సరఫరా చేయక పోవడం వలన చంటిపిల్లలను కాపాడలేక పోతున్నామని డాక్టర్ కాఫీల్ ఖాన్ ప్రకటించినందుకుగాను ఆయన ఖైదు చేయబడ్డాడు.

ఈ చట్టం కింద అన్యాయంగా అరెస్టు చేయబడి జైలు శిక్ష అనుభవించిన వారి చిట్టా లో కొన్ని ముఖ్యమైన పేర్లివి. ఇంకా ఇలా ఈ జాబితా పెరుగుతూనే ఉంది.

పర్యావరణ వేత్తలు, శాస్త్రవేత్తలు, రాజకీయ విమర్శకులు, వ్యంగ్య చిత్రకారులు, కళాకారులు, ఒకరేమిటి, ఏ రంగంలో అయినా పాలిస్తున్న ప్రభుత్వాలకు వ్యతిరేకంగా మాట్లాడిన వారిని ఈ చట్టాన్ని

124ఏ.. ఏం చెబుతోంది?

ఎవరైనా తమ మాటలద్వారాగాని, చేతల ద్వారాగాని, చూపుల ద్వారాగాని, లేదా ఇతరేతర పద్ధతులలో నయినా విద్వేషాలను రెచ్చగొట్టినా, రెచ్చగొట్టే ప్రయత్నం చేసినా దురభిమానాలను పెంచే ప్రయత్నం చేసినా, చట్టంద్వారా ఏర్పడ్డ ప్రభుత్వం వారిని అదుపులోకి తీసుకుంటుంది.

-దురభిమానంలో అవిధేయత,

శత్రుత్వం ఇమిడి ఉన్నాయి.

- ప్రభుత్వాలు తీసుకునే చర్యలకు చట్టపరమైన ప్రత్యామ్నాయాలు సూచించడం రాజ ద్రోహం కాదు.

- ప్రభుత్వ చర్యలను అమలుచేసే అధికారుల చర్యలను విమర్శించడం రాజద్రోహం కాదు.

- రాజద్రోహ చట్టం అమలు చేసినప్పుడు నేరస్తునిగా

పరిగణించబడిన వారికి కారణాలు చూపనవసరంలేదు. బెయిల్ ఇవ్వవలసిన అవసరం లేదు.

ఈ చట్టం 1870లో వహాబీ ఉద్యమం (ముస్లింలు బ్రిటిష్ వారిపై యుద్ధం చేయడం మతపరమైన కర్తవ్యం) సాగే రోజుల్లో సర్ జేమ్స్ ఫైజమ్స్ తీసుకొచ్చిన చట్టం.

1922 లో గాంధీని ఖైదు చేసినది ఈ చట్టం కిందే. గాంధీ ఈ చట్టాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ, "అభిమాన చట్టం ద్వారా క్రమబద్ధీకరించడం కుదరదు.

హింసను ప్రేరేపించనంతకాలం, హింసను వ్యాపింప చేయనంతకాలం ప్రతి వారికి, తమ అసంతృప్తిని ప్రకటించుకునే స్వేచ్ఛ ఉండాలి" అని వాదించారు. కానీ భారతదేశంలో ఈ నాడు చట్టం వచ్చిన వందేళ్ల తరువాత కూడా ఇదే చట్టాన్ని ఉపయోగించి దిశా రవిని, షెర్డీల్ ఇమామ్‌ను ఖైదు చేస్తున్నారు. ప్రభుత్వానికి, రాజ్యానికి ఉన్న వ్యత్యాసాన్ని చూడకపోవడం శూన్యం. రాజుల కాలంలో రాజు మాటే

శాసనం. కాబట్టి రాజుకి వ్యతిరేకముగా మాట్లాడడం అంటే రాజ్యానికి వ్యతిరేకంగా మాట్లాడడం అనడంలో అర్థం ఉంది. కానీ మనం ఈ నాడు ఉన్నది ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థలో. ప్రజలు ప్రభుత్వాన్ని ఎన్నుకుంటారు. తమకు అనుకూలంగా పాలన ఉంటుందన్న నమ్మకంతో. ఆ నమ్మకం ప్రభుత్వాల పాలనలో కనపడకపోతే విమర్శిస్తారు. కొత్త ప్రభుత్వాలను ఎన్నుకుంటారు. ప్రభుత్వాలు ప్రజలకోసం, పాలనా వ్యవస్థ ప్రజల కోసం ఉండాలన్నదే ప్రజాస్వామ్యం అయినప్పుడు ప్రభుత్వాలను విమర్శించడం, వారి విధానాలను విమర్శించడం రాజద్రోహం ఎలా అవుతుంది?

విమర్శకుల నోళ్లు మూయించడానికే భారత రాజ్యాంగం 19(1)(ఏ) వ్యక్తి భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛను కల్పిస్తుంది. నిబంధన 19(2)కి లోబడి. కానీ ప్రభుత్వాలపై చేసే విమర్శలను రాజ్యం పై చేసే విమర్శలుగా పరిగణించడానికి వీలు లేదు.

అనేక తీర్పులలో సుప్రీం కోర్టు పరిమితులను నిర్దేశించినా, లా కమిషన్ ఈ చట్ట వినియోగాన్ని వ్యతిరేకించిన 124 ఏ యధేచ్ఛగా పాలకుల చేత వినియోగించబడుతున్నది. 2019 లో రాజద్రోహం కేసులు 25 శాతం పెరిగాయని, వ్యక్తులను అదుపులో తీసుకోవడం 41% పెరిగిందని నివేదికలు తెలియచేస్తున్నాయి. 2019 లో అదుపులోకి తీసుకున్న 96 మందిలో 76 మందిపైనే ఛార్జి షీట్ దాఖలయింది. గృహ మంత్రిత్వ శాఖ 2019 లో అదుపులోకి తీసుకున్న 96 కేసులలో ఇద్దరే నేరస్థులుగా రుజువు చేయబడ్డారని ప్రకటించారు. 29 మంది విడుదల అయ్యారు. అంటే ఈ చట్టం కేవలం విమర్శకుల నోళ్లు ముయ్యడానికే ఉపయోగపడుతుంది అన్నమాట.

ఉపయోగించి ఖైదు చేస్తున్నారు. వీరిని అదుపులోకి తీసుకుంటున్న ఈ చట్టం, నల్ల చట్టాలైన టాడా, పోస, ఉపాలన్నిటి కంటే పెద్ద నల్ల చట్టం- అదే రాజద్రోహ నేరం మోపే చట్టం 124ఏ.

ప్రభుత్వ అనుయాయులుకు చట్టాలన్నీ చుట్టాలే?

ఈ చట్టం ఎంత పక్షపాతంగా ఉపయోగించబడుతున్నదో చూద్దాం.

ఈ మధ్యే అనురాగ్ రాకూర్ అనే కేంద్ర మంత్రి ఒక సభలో ప్రజలను ఉద్దేశించి మాట్లాడుతూ “ద్రోహులను కాల్చి పారేయండి” పిలుపునిచ్చారు. యూపీ ముఖ్య మంత్రి యోగి ఆదిత్యనాథ్ “మాటలతో చెప్పినప్పుడు అర్థం చేసుకోక పోతే గుళ్ళతో అర్థం చేసుకునే టట్టు చేస్తాం” అన్నారు.

2019 అనంత కుమార్ హెగ్డే “హిందూ బాలికలను ముట్టుకున్నా చేతులు తెగ్గోస్తాం” అన్నారు. అలాగే “ప్రపంచంలో ఇస్లాం ఉన్నంతవరకు తీవ్రవాదం అంతం అవద”న్నారు. ఇదే విధమైన ఆలోచనలు సంగీత్ సోమ్, సాధ్వి నిరంజన్ జ్యోతి, గిరిరాజ్ సింగ్, కతియార్, సాక్షి మహారాజ్, తొగాడియా అనేక పర్యాయాలు మైనారిటీ లకు వ్యతిరేకంగా మాట్లాడుతూనే ఉన్నారు. వారిని భయపెడుతున్నారు. ఎద్దేవా చేస్తున్నారు. దూషిస్తున్నారు. అయినా వారిమీద ఎటువంటి చర్యలు లేవు. వారందరూ హాయిగా, దర్జాగా రోడ్లపై తిరుగుతూనే ఉన్నారు.

భారతదేశానికి ఒక శిక్షాస్ఫుటి ఉందని, తప్పు ఎవరుచేసినా తప్పని, చట్టం ముందు అందరూ సమానమని అనుకుంటే ఈ మాటలు అన్నవారందరూ ఎక్కడుండాలి ? అందువలన 124 ఏ కేవలం కక్ష సాధింపుకు మాత్రమే ఉపయోగ పడుతున్నది అని అనుకోవలసి వస్తున్నది. అందువల్ల ఈ బ్రిటిష్ రాచరిక చట్టాన్ని రద్దు చేయాల్సిందే

చట్టాన్ని అమలుచేసే

అధికారులు పాలకులతో కుమ్మక్క

పోలీసు యంత్రాంగం, జిల్లా మెజిస్ట్రేట్లు చట్టాన్ని అమలు చేయడంలో అవకతవకలకు పాల్పడుతున్న వారిపై ఎటువంటి చర్యలు, జవాబుదారీ తనం లేకపోవడం వలన అధికారులు కూడా అధికారంలో ఉన్న ప్రభుత్వ ఆదేశాలను అమలు చేస్తున్నారు. ప్రభుత్వాలను ప్రసన్నం చేసుకునే పనిలో ఉన్నారు. నల్ల చట్టాన్ని పాలకులు తమ ఆయుధాగారంలో ఒక అస్త్రంగా ఉపయోగిస్తున్నారు. ఈ చట్టాన్ని ఉపయోగించేవారు అటు పార్లమెంటుకు గాని, ఇటు ప్రజలకుగాని జవాబుదారులు కాదు. పోలీసులు ఏ సమయంలో అయినా రాజద్రోహం జరిగిందనే కారణంతో ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయకుండానే అరెస్టు చేయవచ్చు. బెయిల్ నిరాకరించవచ్చు. కేసును విచారణకు రానివ్వకుండా సంవత్సరాలు గడపవచ్చు. ఆ కాలాన్ని తమకు అనుకూలంగా ఉపయోగించుకోవచ్చు. నిందితునిగా ఆరోపించబడిన వారు ఆరోపణలు నిరాధారమని రుజువు చేసుకునే వరకు చేయని నేరానికి శిక్ష అనుభవించవలసి వస్తున్నది. తీరా నేరం చేయలేదని రుజువయిన తరువాత తప్పుడు కేసును పెట్టినందుకు పోలీసులపైగాని, అనవసరంగా బెయిల్ నిరాకరించినందుకు మెజిస్ట్రేట్ ల పై గాని, ఇతర ఏ అధికారిపైగాని ఎటువంటి చర్యలు లేవు. అనవసరంగా శిక్ష అనుభవించవలసి వచ్చి నందుకు నిందితునిగా ఆరోపించబడిన వారికి ఎటువంటి పరిహారం దక్కదు. ఇలా జైళ్లలో మగ్గుతున్నవారి సంఖ్య నానాటికీ పెరుగుతున్నది.

నిజానికి 2010లో బ్రిటన్ లోనే రాజద్రోహ చట్టం రద్దు చేయబడింది. ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రశ్నించే హక్కుందని, అందువలన ఈ చట్టానికి కాలం చెల్లిందని బ్రిటిష్ పార్లమెంటు ఈ చట్టాన్ని రద్దు చేసింది. కానీ మనం ఇంకా దీనినే పట్టుకుని వెళ్ళాడుతున్నాం. నరేంద్ర మోడీ గారు ప్రవేశ పెట్టిన సిఎపి చట్టాన్ని విమర్శిస్తూ కర్ణాటకలోని బీదర్లో ముస్లింల పాలనలో ఉన్న ఒక

పాఠశాల పిల్లలు ఒక నాటకం వేశారు. వెంటనే బడి పిల్లలు, టీచర్లు, పిల్లల తల్లిదండ్రులు కూడా పోలీసు బలగాల దాష్టీకాన్ని రుచి చూడవలసి వచ్చింది. 124ఏ చట్టం ప్రయోగించబడింది. ఈ చట్టం దుర్వినియోగానికి ఇది పరాకాష్ట. ఇటీవల ఈ చట్టం దుర్వినియోగాన్ని గమనించిన ప్రధాన న్యాయమూర్తి చట్టం పరిధులను సమీక్షిస్తామని అన్నారు. పౌరులందరూ చట్టం గురించి, దాని దుర్వినియోగం గురించి చైతన్యవంతంగా ఉండి, న్యాయ వ్యవస్థపైన, ప్రభుత్వాలపైనా వత్తిడి తెస్తేనే ఇటువంటి నల్ల చట్టాలు రద్దవుతాయి. ప్రజా సమూహం మొత్తంగా చైతన్యవంతంగా సాధించుకున్న ప్రజాస్వామ్యాన్ని అంతే చైతన్యవంతంగా కాపాడుకునే బాధ్యత కూడా ప్రజలదే. చైతన్యవంతమైన పౌరులదే. అందువల్ల శిక్షాస్ఫుటి లోని 124ఏని తొలగించాలని గట్టిగా నినదిద్దాం. ప్రజాస్వామ్యాన్ని కాపాడుకుందాం. ♦

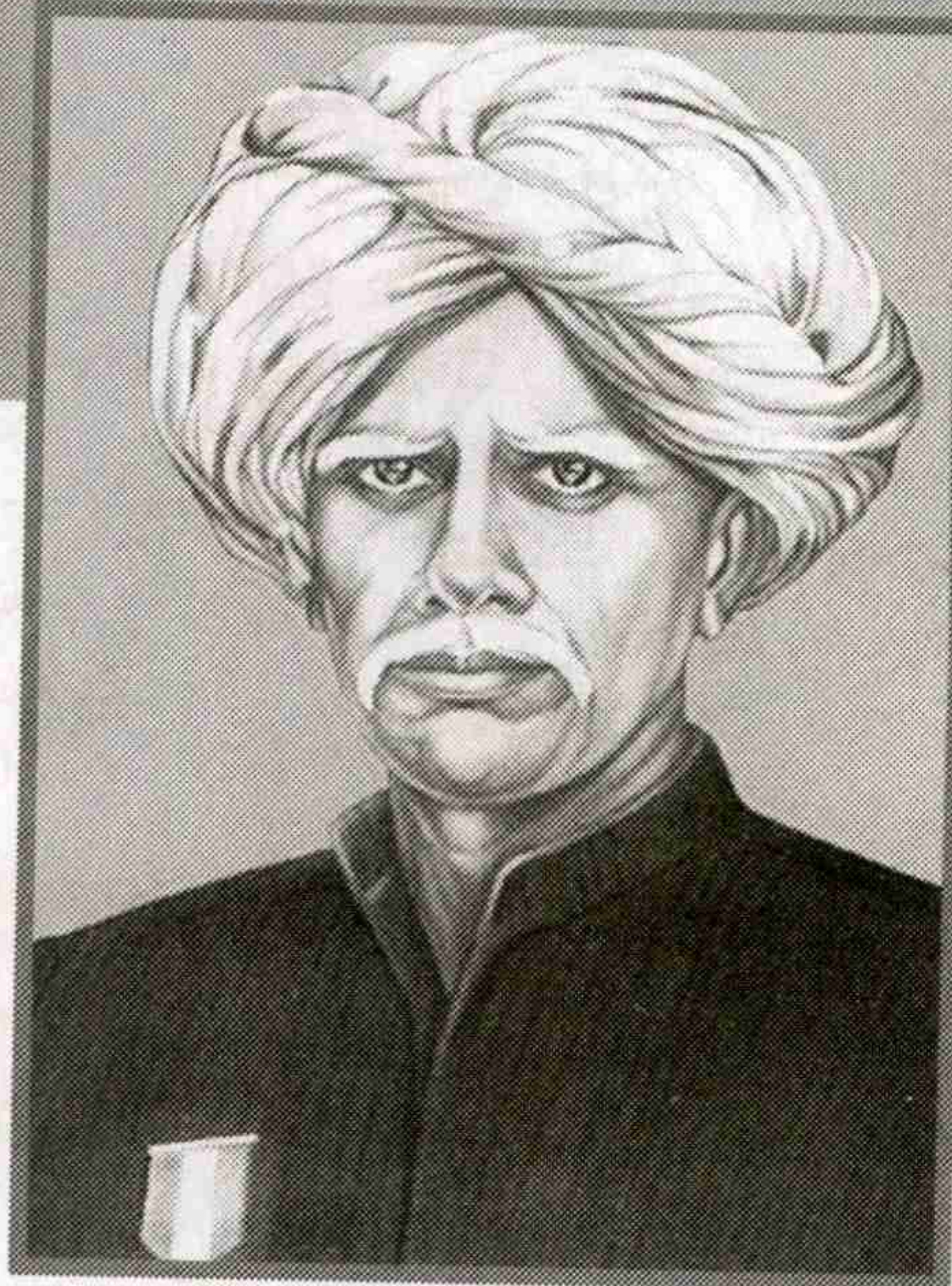
ఒక విజ్ఞాపన!

స్వా

వితంత్రం సమాన రూపంలో పొందగలిగినప్పుడే సుఖశాంతులు కలుగుతాయని కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులు గారు తన అభిప్రాయాన్ని ప్రజలకు తెలిపారు. ఇప్పుడు ఆంధ్రదేశం అభివృద్ధికరమైన అన్ని రంగాల్లోనూ అమితోత్సాహంతో కృషి చేయడం తనకు ఎంతో ఆనందంగా ఉందని పంతులుగారు వెల్లడించారు. ప్రజల్లో 30, 40 ఏళ్ల క్రితం కంటే నేడు ఎంతో మార్పు వచ్చిందన్నారు. పూర్వం రాజమహేంద్రవరంలో సభలు జరపడం ప్రజలు తప్పుగా భావించేవారు. ఇప్పుడు చిన్న పల్లెల్లోనూ సభలు నిర్వహించి అనేక విషయాలు చర్చించుకుంటున్నారు. అప్పుడు స్త్రీ విద్య నిషిద్ధం. నేడు అనేక బాలికా పాఠశాలలు ఏర్పడి వారికి ప్రత్యేక పుస్తకాలు కూడా ప్రచురిస్తున్నారు. ధనవంతులకే కాక పల్లెల్లోని పేదలకు కూడా గ్రంథాలయాలు, పఠన మందిరాలు ఏర్పడి గ్రామీణులకు చదువు అందుబాటులోకి వచ్చింది. ఆ కాలంలో తెలుగు వార పత్రికలు ఒకటో రెండో ఉండేవి. ఇప్పుడు వాటి సంఖ్య బాగా పెరిగింది. చదువరులూ పెరిగారు. కొన్ని వార్తా పత్రికలు పగటి సూర్యునివలె ప్రకాశిస్తున్నాయి. ఒకనాడు విద్యాభ్యాసానికి ఓడలో చెన్నపట్నం వెళ్లినవారికి ప్రాయశ్చిత్తం జరిపే ఆచారం ఉండేది. నేడు విద్య, వైద్యం, వాణిజ్యం మొదలైన వాటికి ఖండాంతరాలు వెళ్లిన వారికి కూడా

అటువంటి శిక్షలు ఉండటం లేదు. ఇంత అభివృద్ధి సాధించినా ఇంకా మన వారిలో మాటల్లో ఉన్న పటుత్వం చేతల్లో లేదని ఉద్యమాలలో చేతలకన్నా మాటలు ఎక్కువగా ఉంటున్నాయని పంతులుగారు అన్నారు. రాజ్యాంగ సంస్కార ప్రయత్నం మొదటిది. సాంఘిక సంస్కార ప్రయత్నం రెండో తరగతికి చెందింది. ఈ రెండింటిలో సంఘ సంస్కారం మన చేతిలో ఉంది. రాజ్యాంగాధికారం దొరల చేతిలో ఉంది. సమాజం సంస్కరించబడనంత వరకూ దేశం స్వతంత్రమైనా.. ఆ స్వాతంత్ర్య ఫలాలు మనం నిండుగా అనుభవించలేం. అందుచేత దేశ స్వాతంత్ర్య ఉద్యమంతోపాటు సంఘ సంస్కరణలకు కూడా పని చేయాలని కోరారు.

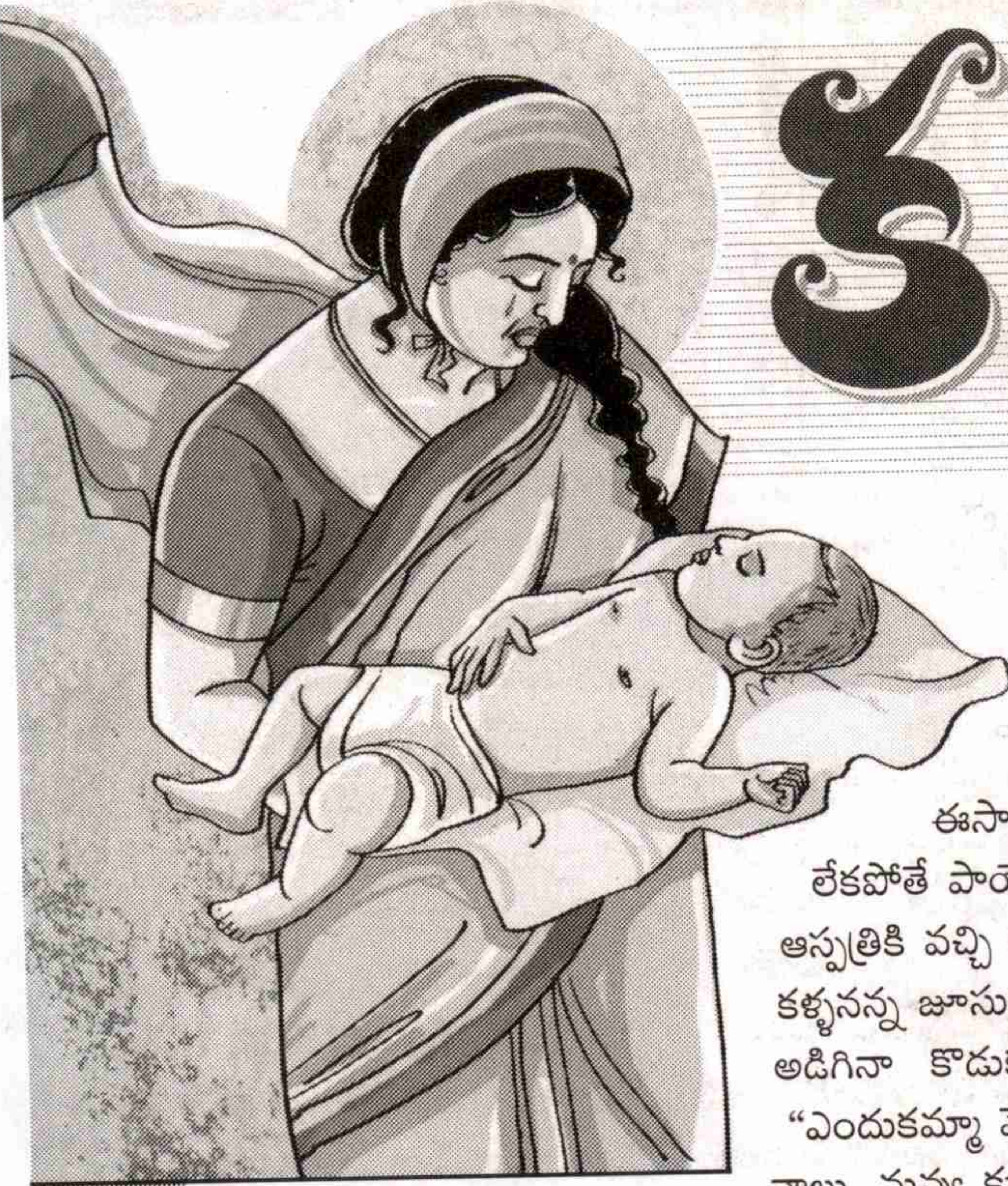
సంఘ సంస్కరణోద్యమంలో పని చేయడం కత్తిమీద సాములాంటిది. కష్టపడి పనిచేసి అవరోధాలను అధిగమించి ముందుకు వెళ్లినవారికి గుర్తింపు వచ్చినప్పుడు కొందరు అది సహించలేక ఈర్ష్యాద్వేషాలతో వారిపై నిందలు మోపి, వారి పనులకు భంగం కలిగిస్తారు. వారిని అణగదొక్కి తాము పైకి రావాలని ప్రయత్నిస్తారు. దేశం కోసం పనిచేసే సేవా పరాయణులు ప్రభుత్వ వ్యతిరేకతను ఎదుర్కోవాల్సి వస్తుంది. దేశాభిమానంతో విదేశాల్లో ఉన్నవారు కూడా సభలు, సమావేశాలు జరుపుతున్నారు. వార్తాపత్రికలు కూడా నిర్వహిస్తున్నారు. మనదేశంలో తమ కళ్ల ఎదుటే లంచాలు తీసుకోవడం

చూసి కూడా దాన్ని ఖండిస్తూ వార్తలు రాయలేని దుస్థితి పత్రికా విలేకరులది. మన ఆంధ్రదేశంలో సాంఘిక, ధార్మిక విషయాల్లో అనేక సంస్థలు పని చేస్తున్నాయి. వాటికి హితకారిణి సమాజం ముఖ్యమైనదని వీరేశలింగం పంతులుగారు రాశారు. ఈ హితకారిణి సమాజం కోసం తనకు ఉన్న ఆస్తి మొత్తం ఖర్చు చేశానని, కొత్త కార్యక్రమాలు మొదలు పెట్టడానికి హితకారిణి సమాజం వద్ద తగినంత ధనం లేదని తెలిపారు. వితంతు శరణాలయాల నిర్వహణకు కూడా ఇబ్బంది పడుతున్నట్టు చెప్పారు. పంతులుగారు తన విజ్ఞాపన పత్రంలో ఈ కింది విధంగా రాశారు.

‘మీ సేవలయందు ఇంత వరకూ కాలం గడిపాను. ఇప్పుడు నేను అశక్తుడను. అందుకని మీరంతా హితకారిణి సమాజంలో సభ్యులుగా చేరి దాన్ని అభివృద్ధి చేసి నిరంతరాయంగా హితకారిణి సమాజ కార్యక్రమాలు సాగించాలని ప్రార్థిస్తున్నాను’ అని వీరేశలింగం పంతులుగారు తన విజ్ఞాపన పత్రాన్ని పూర్తి చేశారు. ♦

కన్నతల్లి!

పిల్లలందరూ
మగపిల్లలే!

“ఒరేయ్

ఈసారి మనవడు బతికి

లేకపోతే పాయె ...మీతోపాటు

ఆస్పత్రికి వచ్చి పుట్టిన బిడ్డను

కళ్ళనన్న జూసుకుంటారా!” అని

అడిగినా కొడుకూరుకోడు.

“ఎందుకమ్మా మేము ఏడ్చేది

చాలు. నువ్వు కూడా తలుచుకోని

ఏడవాలూ! ఒద్దులే” అంటాడు.

‘బిడ్డ పాపం కష్టపడి లోన్నూ పాడూ

దీసుకుని తన పెళ్ళయిన ఈ

అయిదేళ్ళలో రెండంతస్తుల ఇల్లు

కట్టించుకున్నాడు. మూడో అంతస్తుకు

కూడా పిల్లర్లు లేపాడు. దేవుడు మాత్రం

కరుణించట్లా. ఒక్క బిడ్డనిస్తే సాలు

కరువు తీరిపోవును. పెళ్ళాన్ని ఒక్క మాట

అనడు, అననియ్యడు. విసుక్కున్నా,

ఊరుకోడు. అదిమాత్రం నంగనాచిలా

మాటాడదు. తిని కూసోని తొమ్మిది

నెలలూ పొట్టపెంచి బిడ్డల్ని పురిటి

మంచాలకు అప్పగిచ్చి వస్తోంది.

మీనమ్మ ఆక్రోశానికి అంతులేకుండా

పోయింది. ‘ఈసారి బిడ్డతో రాకపోతే

అట్నుంచి అటే పుట్టింట్లో దిగబెట్టిరా’

అని చెప్పింది కొడుకుతో.

ఆడో ఎర్రమారాజు, “బిడ్డలు దక్కకపోతే

దేవుణ్ణుకోవాలి. ఒక్క బిడ్డనైనా

బతికించమని వేడుకోవాలి అంతే గానీ

అదేం పాపం సేసిందే!” అని తల్లిమీదనే

కోపం తెచ్చుకున్నాడు.

ఇంతలో వాకిట్లో కారాగిన చప్పుడైంది.

‘ఈ యేసాలకేం తక్కువలేదు. ఆటోలో ఇంటికిదెత్తే అరిగిపోద్దని పెద్ద మహారాణీలా డాట్రుగారి కార్లో తెత్తాడు. దగ్గిర పనిచేత్తన్నాడన్న మంచితనంతో ఆమె డ్రైవర్ని ఇచ్చి కారులో పంపిస్తుంది. ఇంగ ఈ మహారాణి కొలువు రెణ్ణెల్లు జేయాల నేను. అన్నీ జూసుకుని పనికి బోవాల!’

“నే సంపాయిత్తన్నాగా ఇంట్లో ఉండరాదా ? ఇంకా ఎందుకీ పాచిపన్ను?” అంటాడు కొడుకు.

“పొద్దుగూకులు నీ మోసేతికాడ నీళ్లు దాగను. కాళ్ళూసేతులు ఆడినన్నాళ్ళూ నా కర్సులకి నేనే సంపాయిచ్చుకోవాల.” అని తను ఓపికున్నంతవరకూ రెండిళ్ళు పాచిపన్నకు బోతుంది.

‘ఆపనులు తనుజేసుకున్నా ఇంటిపన్ను అయినా కోడలు సూసుకుంటదిలే అనుకుంటే, ఏణ్ణిర్ధానికో కానుపూ ఆనక రెస్టూ సరిపోతున్నాయి దీనికి. మీనమ్మకు మహా చిరాగ్గా ఉంది కోడల్ని చూస్తే.

కారుదిగుతున్న కోడలి మొహంలోకి కోపంగా చూసింది. మొగుడు జాగ్రత్తగా పొదివి పట్టుకుని కారులోనించి భార్యను దించుతున్నాడు. ఆమె తెల్లని ముఖం ఇంకా పాలిపోయి ఉంది. ఏడ్చీ ఏడ్చీ కళ్ళూ ముఖమూ ఉబ్బిపోయి ఉన్నాయి. కళ్ళు ఎర్రగా మంకెన పూలలా ఉన్నాయి. అత్తవైపు ఓదార్పు దొరుకుతుందేమో అన్నట్లు ఆశగా చూసి, కోపంతో నెగడులా మండుతున్న ఆమె మొహం చూసి అపరాధిలా నిస్సహాయంగా

పా ధ్ధనే ఏడుగంటల వేళ. గిన్నెలన్నీ చప్పుడొచ్చేలా విసిరి కొడుతూ, కోడల్ని గట్టిగట్టిగా తిట్టుకుంటూ అంట్లు తోముతోంది మీనమ్మ. కోడలు పురుడుకని ఆస్పత్రిలో జేరి నెలరోజులు! మూడ్రోజులనాడే ఎప్పట్లా బిడ్డ పురిట్లోనే పోయిందని చావు కబురు చల్లగా తెచ్చాడు కొడుకు నారాయణ.

కడుపుతో ఉన్నదగ్గరి నుంచీ ఏమారకుండా గుడ్డమీది కోడిని మేపుతున్నట్లు మేపుతాడు. నెలకోసారి మూడ్రోజులు ఆస్పత్రిలోనే ఉంటోంది. ఒకటా, రెండా ముచ్చటగా మూడో కానుపు ఇది. నెలకో చందాన కళకళలాడే పిల్ల! మూడుసార్లుగా కాన్పుకు ఖర్చు అనుకోకుండా పెద్ద ఆసుపత్రికి తీసుకుపోయినా బిడ్డ పోవటం, ఏడుస్తూ ఇంటికి తిరిగొచ్చి రెణ్ణెళ్ళపాటు మంచాన పండటం. బిడ్డలేకపోయినా బాలింత కదా. తడిలోకి రాకూడదని అన్నీ మంచమ్మీదే చేతికందించటం. బతకని బిడ్డ బారెదని, ఇప్పటికి పుట్టిపోయిన

“అమ్మా! నేను హాస్పటల్‌కి వెళుతున్నా! మద్దేనం అన్నానికి రాను” అనిజెప్పి హడావుడిగా వెళ్ళిపోయాడు నారాయణ.

మంచమ్మద పడుకుందన్నమాటేగానీ దిండు తడిసిపోయేలా ఏడుస్తూనే ఉంది మీనమ్మ కోడలు సుజాత. బిడ్డకి కడుపునిండా పాలుతాపి ఆకలి తీర్చాల్సిన పాలిండ్లు! పాలు చేపురించి తాగే ప్రాణం లేక సలపరిస్తున్నాయి.

నొప్పితో ప్రాణం పోయేలా ఉంది. బాత్ రూంలోకి పోయి పిండుతుంటే పాలధారతో బాటు కన్నీటిధారలు ఆమె కళ్ళనుండి కారి ఆమె పాలిండ్లపై బడి ఓదార్పుగా క్రిందకు జారిపోతున్నాయి. తిరిగొచ్చి మంచమ్మద పడుకుంది.

ఒళ్ళంతా పచ్చిపుండులా ఉంది. ఐదేళ్ళనాటి తన పెళ్ళి ముచ్చట్లు జ్ఞాపకం వస్తున్నాయామెకు.

తండ్రి చాలా పేదవాడు. చిన్న టీ దుకాణం నడిపేవాడు. అమ్మా నాన్న చేదోడువాదోడుగా ఒక్క మాటమీద ఉండేవాళ్ళు. నాయనకు ఏ దురలవాట్లా లేవు. వొచ్చిన డబ్బేదో అమ్మ చేతిలో పోసేవాడు. అమ్మకూడా ఎచ్చులకు పోకుండా సంసారాన్ని సాఫీగా లాక్కొచ్చింది. తనకీ, తమ్ముడికీ ఉన్నంతలో సదువు సెప్పించింది.

తను ఇంటరు పాసయ్యాక డిగ్రీ చదువుతానని గోల చేసింది కానీ ఇంకా పైచదువు చదివితే తమ కులపోళ్ళలో పెద్దసదువులు సదివినోణ్ణి తేవటం కష్టమని చదువు మానిపించింది. చదువాపిన ఆర్నెల్లకే ఈ సంబంధం తెచ్చింది మేనత్త. అబ్బాయి ఏదో ఆస్పత్రిలో కాంపౌండర్ గా పనిచేస్తున్నాడనీ, పిల్లలాగే ఇంటరు చదివి ఇంకేదో ట్రైనింగు కూడా అయ్యాడనీ,

ఎప్పటికైనా గవర్నమెంటు ఉద్యోగం వస్తుందనీ ఆశపెట్టింది.

తెల్లగా, ఎత్తుగా ఉన్న తనని చూడగానే ఒప్పుకున్నాడు నారాయణ. తల్లి కట్నం అడగబోతే నోరు మూసేసాడు. ఉన్నంతలో ఘనంగా పెళ్ళిచేసి, ఇప్పటిదాకా పెట్టుపోతలు బానే చూసుకుంటున్నారు అమ్మా నాయనా, తమ్ముడు కూడా బ్యాంక్‌లో అటెండరుగా ఉద్యోగం చేస్తున్నాడు. పెళ్ళప్పుడు తనుకూడా ఎంతో ఆనందపడింది. తనను ఎంతో ఇష్టపడే మొగుడు దొరికాడని మురిసి పోయింది.

పెళ్ళయినాక మొదటిరాత్రి ఒకటే మాట చెప్పాడు నారాయణ. నువ్వింకా చిన్నపిల్లవి దానికో ఆర్నెల్లు ఆగుదాం. అప్పటిదాకా ప్రేమించుకుందాం. కానీ, ఈ సంగతి మనిద్దరి మద్దినే ఉండాల అన్నాడు. తను సరే అని తలూపింది. సినిమాలూ, షికార్లూ, హోటళ్ళూ అన్నీ బాగా తిప్పేవాడు చెప్పినట్లుగా తనమీద ఎన్నడూ చెయ్యి వెయ్యలేదు, తప్పుగా ప్రవర్తించలేదు.

ఆరునెలల తరువాత డాక్టరమ్మ దగ్గరికి తీసుకు పోయాడు. తను పనిచేసేది అక్కడే! భార్య భర్తా ఇద్దరూ డాక్టర్లు. ఆమె తనను కిందికి మీదకి పరిశీలించి, “బానేఉంది పిల్ల ...నే చెప్పినట్లుగానే ఉన్నావా?” అంది.

“అబ్బే! ఛా... ఛా... ఇంతవరకు చెయ్యే వెయ్యలేదమ్మా మీకు అనుమానముంటే దాన్నే అడగండి” అన్నాడు. “విషయం చెప్పావా?” అంది. తలొంచుకోని,

“లేదమ్మా మీకోపాలి చూపించి పనికొత్తే చెబుదామనీ ...” చేతులు నలుపుకుంటూ అన్నాడు మొగుడు.

“సరే ! విషయం చెప్పి వారం తర్వాత తీసుకురా! వొద్దులే నెలసరి అయ్యాక పదోరోజుకు తే! కిందకెళ్ళి ల్యాబ్‌లో నీ భార్య రక్తం శాంపిల్ ఇచ్చివెళ్ళు, పరీక్షలు చెయ్యాలి” అన్నది.

“పద” అని క్రిందకు తెచ్చాడు →

తలొంచుకుంది.

నెమ్మదిగా మంచమ్మద పడుకోబెట్టి, “దానికి కాసిని కాఫీనీళ్ళు పొయ్యమ్మా! నిన్నటినించీ ఏడస్తానే ఉంది. గుక్కెడు మంచినీళ్ళైనా తాగలా! పచ్చిబాలింత! నీరసమొచ్చుద్దే అన్నా ఇనుకోడు!” అన్నాడు కొడుకు.

“సార్లేరా నాయనా! నీ కంచిగరుడ సేవలు. సచ్చిన బిడ్డల్ని కనే నీ పెళ్ళాన్ని ఇంత అస్తాబుతంగా సూత్రన్నావ్! అదే ఒక పిలగాణ్ణినా వొళ్ళో ఏసుంటే ఈ పాటికి మహారాణిని జేసేవోడివే!”.

“సంకలోకి మనవడు రాలేదుగానీ దీనికి జీతం లేని పనిమడిసివైపోయా!” అని విసుక్కుంటూ కాఫీగ్లాసు పెద్ద శబ్దం వచ్చేలా విసురుగా స్టూలుమీద పెట్టి వెళ్ళిపోయింది. “ఇంద తాగు! అసలేమీ తినకపోతే నీరసించి పడిపోతావు!” అని భార్య చేత బలవంతంగా కాఫీ తాగించి,

నారాయణ. తను అనుమానంగా,
 “డాక్టర్ దగ్గరికి ఎందుకెళ్ళాం మనం?
 ఆవిడ ఏమంటోంది?” అని
 ఎన్నిసార్లడిగినా,
 “తర్వాత చెప్తాలే” అని దాటవేశాడు
 నారాయణ.
 ఇద్దరూ హోటల్లో భోంచేసి సినిమాకు
 వెళ్ళి రాత్రికి ఇంటికి చేరాక”. నారాయణ
 భార్య చేతులు పట్టుకుని,
 “సుజా! నాకు ఈ రేకులపెట్టు పడేసి
 డాబా ఇల్లు కట్టుకోవాలని ఎన్నాళ్ళుగానో
 కోరిక” అన్నాడు.
 “అలాటియన్నీ మనకేడ కుదుర్తయ్యి,
 అద్దెపొయ్యకుండా సొంతిల్లుంది
 అంతేసాలు,” అన్నది తను.
 “నువ్వు తలుసుకుంటే ఎంతసేపే!
 వచ్చేవు ఈ పాటికి కొత్తింటలో పాలు
 పొంగించుకోమూ” అన్నాడు ఆమెవైపు
 ఆశగాచూస్తూ. టక్కున లేచికూర్చొని
 “అప్పుడు కట్నం అడక్కుండా ఇప్పుడు
 డబ్బుకోసం దేబిరిస్తున్నావా? మా
 నాయన ఇవ్వలేడు కుదరదు!” తెగేసి
 చెప్పింది తను.
 “అబ్బే మీ నాయన ఇయ్యక్కర్లా! నువ్వు
 కాస్త పెద్దమనసు చేసుకుంటే..”
 అన్నాడు. పొద్దున డాక్టర్ దగ్గర
 సంభాషణ విన్నదగ్గరినించీ కీడు
 శంకిస్తున్న మనసు! ఒక్కసారి కోపంతో
 లేచి నిలబడి, “ఏం చేస్తావయితే నన్ను?
 అమ్మేస్తావా? అదేనా పొద్దున డాక్టరు
 చెప్పింది నీకు? “ఆవేశంగా అరిచింది
 తను. “అయ్యో! అరవకు! అలాంటిదేం
 కాదు. మా ఆసుపత్రి ఒక సంతాన
 సాఫల్య కేంద్రం. పిల్లలులేని సాఫ్ట్వేర్
 ఇంజనీర్లు, అందం పోతుందని
 భయపడే సినిమాతారలూ, ఇంకా
 బోలెడుమంది విదేశీయులూ అద్దె గర్భాల
 కోసం ఆసుపత్రికొస్తారు.”
 “వాళ్ళ పిల్లలను ఓ తొమ్మిదినెల్లు
 కడుపులో పెంచటమే నీవు చేయాల్సిన
 పని!. దానిగ్గానూ ఆ డాక్టర్కు
 ఎంతోత్తాయో తెలీదు కానీ మనకో

పదేను లక్షలొస్తాయి!. అదీ
 నువ్వొప్పుకుంటేనే ....” అన్నాడు.
 “అంటే వాళ్ళకు ...వాళ్ళకు ...
 అమ్మతావా నన్నా?” అసహ్యంతో
 కూడిన ఏడుపు ఆమె కళ్ళనుండి.
 “అబ్బే! అదికాదే! వాళ్ళెవరో మనకి
 తెలీదు! మనమెవరో వాళ్ళకి తెలీదు!
 ఆళ్ళ బిడ్డకి నీ కడుపు అద్దిల్లు. అందుకు
 అద్దె నెలకి లక్ష పైమాటే! ఈ వొక్కసారికీ
 ఒప్పుకున్నావంటే, సక్కుని డాబా
 ఇల్లేసుకుని ఆనక మన పిల్లల్ని మనం
 కని హాయిగా ఉందాం” అని
 నాలుగురోజులు ఒకటే పోరుపెట్టి
 ఒప్పించాడు. ఎవ్వరికీ చెప్పొద్దని
 అమ్మానాయనమీద ఒట్టేయించుకున్నాడు.
 నెలసరి దాటాక పదోరోజున డాక్టర్కు
 దగ్గరికి వెళ్ళారు.
 “నువ్వు అదృష్టవంతుడివి నారాయణ!
 బొంబాయిలో ఓ సినిమా నిర్మాతకి
 సంతానం కోసం మీ ఆవిడ గర్భం
 వాడుతున్నాం! అంతా సవ్యంగా జరిగి
 పండంటి బిడ్డ పుడితే
 అనుకున్నదానికంటే ఎక్కువ
 ఇస్తాడాయన! నీకరువు తీరినట్లే!” అన్నది
 ఆవిడ.
 నారాయణ కళ్ళలో ఆశా, సుజాత
 మొహంలో భయమూ తళుక్కుమన్నాయి.
 రెండో ప్రయత్నం లోనే గర్భం నిలబడి
 సుజాత గర్భవతి అయ్యింది. వాంతులు
 చేసుకుంటుంటే అమ్మా, అత్త ఇద్దరూ
 ఎంతో సంతోషించారు. అయిదో నెల్లోనే
 చీరె సారె తో సూడిదలు ఘనం గా
 చేసారు. నారాయణ డాక్టరమ్మ
 చెప్పినమేరకు బలమైన ఆహారం ఇస్తూ
 కాలు కిందపెట్టకుండా చూసుకున్నాడు.
 నెలముందే ఆస్పత్రిలో చేరమంది డాక్టరు.
 నెలలునిండి పండంటి బిడ్డను కంది
 సుజాత. రడీగాఉన్న తల్లిదండ్రులు
 బొడ్డుతాడు కొయ్యగానే పిల్లాణ్ణి
 తీసుకున్నారు.
 ప్రసూతిగది బయటన్న సుజాత
 తల్లిదండ్రులకు ఈ విషయం తెలీకుండా

జాగ్రత్తపడ్డాడు నారాయణ. కన్నీరు
 మున్నీరు గా విలపించింది సుజాత.
 కనీసం కళ్ళారా చూసుకోనుకూడా లేదు
 కన్నబిడ్డను. మూడోనాడు ఆసుపత్రినుంచి
 ఇంటికొచ్చింది, ఒంటరిగా. బిడ్డ
 చనిపోయాడని అందరినీ నమ్మించాడు
 నారాయణ. పైగా, ఇంకా ప్రేమగా
 చూసుకోసాగాడు భార్యని. ఇల్లుమొదలు
 పెట్టి కప్పువేశాడు. సంవత్సరం తిరిగాక
 ఇంకో మంచిబేరం వచ్చింది. అరబ్బుషేక్
 సంతానం కోసం అద్దెగర్భం
 కావాలొచ్చింది డాక్టరమ్మకి.
 మళ్ళీ బతిమాలీ బామాలీ భార్యను
 ఒప్పించాడు. ఇల్లుకొస్తా పూర్తయితే తమ
 సంసారానికీ పిల్లలకూ లోటుండదన్నాడు.
 సుజాత ఇంకోసారి బలిపశువు
 అయ్యింది. నారాయణకు రెండో
 అంతస్తు కూడా పడింది. సుజాత
 అమ్మతనం ఇంకోసారి
 అమ్ముడుపోయింది. మొదటిసారి జాలి
 చూపించినా రెండోసారి చాలా
 నిరాశపడింది అత్త. అదేదో కోడలి
 తప్పేనన్నట్లుగా దెప్పి పొడవసాగింది.
 ఇంక మూడోసారి ఒక అమెరికా జంట
 బిడ్డ ప్రాణం సుజాత గర్భం లో
 పెరిగింది.
 కడుపుతో ఉన్న దగ్గరినుంచీ అత్త చెప్పే
 జాగ్రత్తలూ, సాధింపులూ ఎక్కువయ్యాయి
 సుజాతకి. ఈ బిడ్డను ఇవ్వనంటే
 ఇవ్వనని మొండికేసింది. నారాయణ
 మాత్రం ఒప్పుకో లేదు ఎవరి బిడ్డకో
 తను తండ్రికాలేనని ఖచ్చితంగా
 చెప్పాడు. పైగా బిడ్డల్ని బ్రతికించుకోలేని
 గొడ్రాలివని నిన్ను కాదని, మా అమ్మ
 ఇంకో పెళ్ళి చేస్తుందని బెదిరించాడు.
 పైగా పొద్దునే డాక్టరమ్మ,
 “చాలా అదృష్ట వంతుడివి నారాయణా
 నువ్వు! ఇలాంటి సందర్భాలలో తొంభై
 శాతం మంది ఆడపిల్లలే పుడతారు. కానీ
 మీ యావిడ మగపిల్లలను కంటోంది!
 ఇలా ఇంకో ఆరేడేళ్ళు చేసామంటే
 కోటిశ్వురుడివి అవుతావు. మగపిల్లాడైతే

ఇంకా ఎక్కువ డిమాండ్ చెయ్యొచ్చు” అంటోంది.

తన కాళ్ళకింద భూమి బద్దలైపోయి అందులోకి తను వెళ్ళిపోతే బావుండు అనిపించిందోక్షణం. నిస్సహాయంగా కళ్లు మూసుకు పడుకుంది.

అతను పట్టుకుంటేనే వొళ్ళు కంపరమెత్తి పోతోంది. చేయని తప్పుకు అపరాధిలా అత్త ముందు తలదించుకుని ఎన్నాళ్ళు ఇలా అమ్మతనాన్ని అమ్ముకుంటూ బ్రతకాలి?. నారాయణ అశకూ, డాక్టరమ్మ పేరాశకూ అంతులేకుండా ఉంది. ఇంతటి హీనమైన స్థితి అసలు ప్రపంచమీద ఏ ఇల్లాలికైనా వస్తుందా? ఇంతటి కరత్వం నీచత్వం ఎక్కడైనా ఉంటుందా??

పెళ్ళై ఐదేళ్ళయినా కన్నెతనం చెరిగిపోని ఇల్లాలు తను!! పండంటి ముగ్గురు బిడ్డలకు ప్రాణం పోసి తొమ్మిది నెలలు మోసిన కన్నతల్లి, కన్నెతల్లి!! తాను ఒక్కబిడ్డను కూడా కళ్ళారా చూడకుండా పొత్తిళ్ళలోనించే లాక్కోబడ్డ నిస్సహాయ. తన బాధ నెవరికన్నా చెప్పుకున్నా వినేదెవరు? నారాయణ చెడ్డ వాడంటే ...అత్త వూరుకొంటుందా?! అతను చూపే శ్రద్ధ, ప్రేమ దేనిగురించో ఎవరికీ తెలియదు. పైగా తాగుదూ, పేకాట లాంటి వ్యసనాలు ఏవీ లేని మంచివాడు అందరి దృష్టిలో.

పొద్దున తను విన్న డాక్టరమ్మ మాటలను బట్టి, ఇంక ఈ అమ్మతనమనే సంకెళ్ళ లోనించి ఇప్పట్లో బైటపడే మార్గం లేదు. సుజాతకు ఉక్రోశంతో ఏడుపు తన్ను కొస్తోంది. ఈ నరకం కంటే చావే మేలన్న భావన పెరిగిపోతోంది. వెల్లకిలా తిరిగి ఫ్యానువైపు నిర్వేదంగా చూస్తున్న ఆమె చివాలున లేచి, అలమరలో చీర అందుకుంది.

వంట చేస్తున్న మీనమ్మ బాధకు కూడా అంతులేదు.

“ నాయినా ఏడుకొండలవాడా! నా బిడ్డేమి పాపం చేసాడయ్యా? ఒక్క బిడ్డను

కనియ్యలేని ఆడదాన్ని తోడు చేసావ్. ఒక్క బతికిన బిడ్డనియ్యి సామీ నీ పేరు పెట్టుకుంటా” అని రెండు చేతులెత్తీ పటానికి మొక్కింది.

పాపం! నేనే ఇంత బాధ పడుతుంటే బిడ్డని కని పోగొట్టుకున్న తల్లి! దానికెంత బాధ? అనవసరం గా కోప్పడినా! పాపం దాన్ని. అనుకుంటూ స్టా మీద అన్నం కింద మంట తగ్గించి కోడలి గదిలోకి పోయింది.

తలుపేసి ఉండటం చూసి ఆశ్చర్యపోయి గట్టిగా తట్టింది. తలుపు తెరుచుకోలేదు! పక్కకిటికి రెక్క తీసి చూసింది. ఫానుకి వేలాడుతున్న కోడలు!

“వోయమ్మో !! ఎంతపని సేసినావే తల్లి “ అంటూ వెనక బాతురూము వైపు తలుపు నెట్టింది. రెండుగదులకూ ఒకటే బాత్రూం కావడంతో అదృష్టం కొద్దీ ఆతలుపు తీసే ఉంది!.

గభాలున మంచం ఎక్కి కత్తిపీటతో చీరను కోసేసింది మీనమ్మ. ఏడుస్తూ కోడలి మొఖాన నీళ్ళు చల్లింది. ఇరుగూ పొరుగూ ఎవరన్నా చూస్తారేమో అన్న భయం తో వాణికిపోయింది మీనమ్మ.

“చివరకు ఈ రకంగా అమాయకుడు, మంచివాడైన నా కొడుకునీ, నన్నూ కూడా జైలుపాలు చేద్దమనుకున్నావే దొంగముండా!” అని తిట్టి ఆచెంపా ఈచెంపా వాయించి, కోడల్ని కావలిచ్చుకుని భోరుమంది. కోడలు కూడా అత్త వొళ్ళో పడుకుని తనివితీరా ఏడ్చింది.

కాసేపటికి కళ్ళు తుడుచుకుని మీనమ్మ, “ఏడవ మాకే ఈ సారన్నా ఆదేవుడు దయజూత్తాడేలే! ఈ సారైనా బిడ్డ బతికితే ఆ సామికి తలనీలాలు ఇత్తా! ముసలి ముండని కోపం లో నాలుగు మాటలన్నా పట్టించుకోమాకే!” అంది తల నిమురుతూ.

“అత్తా! నాకు బిడ్డలు పుడతారు! కానీ, ఇంటికి రారు. నీకొడుకు రానియ్యడు!” అత్తను కావలించుకోని వెక్కి వెక్కి

ఏడ్చింది సుజాత.

“ అదేంటే? నాకొడుకు ఏంజేసాడే నీబిడ్డల్నీ?” అంది అనుమానంగా చూస్తూ.

“ అత్తా... నేనింకా కన్నెనే!! పుట్టేబిడ్డలు మనబిడ్డలు గాదు. మన రక్తం కాదు!” ఏడుస్తూ విషయమంతా చెప్పింది సుజాత.

గుండెల్లో బాధ సుదులు తిరుగుతుంటే కోడలు చెప్పేదంతా విన్నది మీనమ్మ.

కసిగా పళ్ళు నూరుతూ,

“ఛీ! ఛీ! ఇంతటి నీచుడు నా కడుపునెట్టా బుట్టాడే? ఎంత నరకం అనుభవించావే బిడ్డా! కన్నపేగుతెంచి ఆడబ్బుతోనా ఆడు ఇళ్ళూ వాకిళ్ళూ సంపాదించేది? ఇట్టాటి నీసుదని అప్పుడే తెలిసుంటే! అడ్డాలనాడే పీక పిసికి సంపేద్దును! అసలు సంగతి నాకు సెప్పావుగా, నువ్వు ఏమీ అలోచించమాక. ఆ డబ్బుపిచ్చి పట్టిపోడికి మన మాటలు సెవికెక్కవు! కన్నతల్లిని! ఆడినెట్టా దారికి తేవాలో నాకుతెలుసు. నువ్వేమీ ఎరగనట్టుండు వాడి సంగతి నేను జూసుకుంటా! “ అంది మీనమ్మ.

ఆ వురేసుకున్న చీర ఇంట్లో ఉండగూడదని, సందులో నిప్పెట్టి తగలబెట్టి అత్తకోడళ్ళు కలిసి హాయిగా అన్నం తిన్నారు.

సరిగ్గా పదిరోజులకు, సృష్టి బేబీ సెంటర్ మీద పోలీస్ కమిషనర్ ఆధ్వర్యం లో పోలీసుల దాడి జరిగింది. ఆ దాడిలో ఆ సెంటర్ కి సంబంధించి ఎన్నో ఆశ్చర్యకరమైన నిజాలు వెలికి వచ్చాయి. ఇదేకాక ఇంకో రెండుమూడు ఊళ్ళలోని బ్రాంచీలు కూడా బైటపడ్డాయి. పసిపిల్లల ను అమ్ముతున్న నేరానికి ఆ డాక్టర్ దంపతులు అరెస్టు చేయబడ్డారు. నారాయణను కూడా అరెస్టు చేసి మూడురోజులపాటు పోలీసు మర్యాదలతో చితకదన్నారు.

ఓ వారం తరువాత, నడవలేని స్థితిలో

ఇల్లు చేరిన నారాయణ కోలుకోవడానికి
రెణ్ణెల్లు పట్టింది.
అతను కూడా అనుమానితుడనీ, ఏదన్నా
తేడా చేసినట్లు ఋజువులు దొరికితే
క్షమించమనీ, ఇంక ఏ ఆసుపత్రిలోనూ
పనిచేయటానికి వీల్లేదనీ పోలీసులు
చెప్పారు.
చేసేదేమీలేక మీనమ్మ పనిచేసే
ఇంటాయన దగ్గర డ్రైవరుగా పనికి
కుదిరాడు నారాయణ. బుద్ధిగా
పనిచేసుకుంటూ, పైరెండు పోర్షన్లు
అద్దెకిచ్చుకోని ఉన్నదాంట్లో గుట్టుగా

బ్రతకడం అలవాటు చేసుకున్నాడు.
రెండేళ్ళ తరువాత....
ఒళ్ళో కూర్చున్న మనవడితో హాయిగా
ఆడుకుంటోంది మీనమ్మ. ఆరోజు తను
పనిచేసే అయ్యగారితో ఈ సంగతి చెప్పి,
నాబిడ్డకు కాస్త బుద్ధిచెప్పి ఎలాగైనా
బయట పడెయ్యమని వేడుకుంది .
చైల్డ్ వెల్ఫేర్ సెంటర్లో పనిచేసే ఆయన,
కమీషనర్ గారికి చెప్పటం, ఇక మిగిలిన
విషయాలన్నీ ఆయన చూసుకోవటం
జరిగాయి.
కొడుకు బుద్ధి మళ్ళీ పెడదారి పట్టకుండా

డ్రైవరుగా తనదగ్గరే ఉంచుకున్నాడా
మహారాజు.
తను కూడా పన్నకు వెళ్ళడం మానేసి
ఇంట్లోనే ఉంటోంది. బుద్ధిగా ఉండి
ఏడాది తిరిగేసరికి మనవణ్ణి
చేతిలోపెట్టారు కొడుకూ, కోడలు.
గబగబా సందులోకి వచ్చి వాంతులు
చేసుకుంటున్న కోడలితో ,
“ఏమిటే మళ్ళీ నెలతప్పావా! ఈ సారి
ఆడపిల్లనే కనాలమ్మాయ్! ఈ
మగవెధవలు ఇంక వద్దు! అన్న అత్తను
చూసి గుంభనంగా నవ్వి తలూపింది. ♦

కరుణకు కన్నీటి నివాళి

నేనెప్పుడూ నడవలేదు
నడవడం ఎట్లా ఉంటుందా అని
రకరకాలుగా ఊహిస్తూ ఉంటాను.
ఒంటరిగానో, జంటగానో, గుంపులుగానో
చేతులు కట్టుకునో, చేతులు పట్టుకునో,
పిడికిలి పైకెత్తో
నడుస్తున్నవారిని చూడడం
నాకత్యంత మనోహర దృశ్యం
చాలాసార్లు అట్లా
తరచుగా నడుస్తున్న వాళ్ళతో కలిసి వెళ్లిపోతుంటాను
అప్పుడప్పుడూ వాళ్ళతోపాటు అలసిపోతుంటాను
ఇప్పుడు దేశమంతటా
అనేక దిక్కులలో
ఎడతెరిపిలేకుండా
ముసలివాళ్ళు... పసివాళ్ళు
నిండు చూలాళ్ళు, పచ్చి బాలింతలూ

వాట్టి పాదాలతో నడుస్తూ ఉంటే
నడవాలనే కలను చెరిపెయ్యాలని ఉంది
ఉండుంటే
వీలుంటే
నా రెండు కాళ్ళనూ వాళ్ళకు ఇచ్చేయాలని ఉంది
గత సంవత్సరం లాక్డౌన్ కాలంలో
వేలాది మైళ్ళు నడిచిపోతున్న
వలస కార్మికుల గురించి కరుణ...
చైతన్య మానవి ముఖ చిత్రకారుడు, కవి, రచయిత,
ఉపాధ్యాయుడు అయిన కరుణాకర్ హఠాత్మరణం అందర్నీ
విషాదంలో ముంచింది. ప్రగతిశీల శక్తులకు వెన్నుదన్నుగా
వుంటూ, విద్యార్థులకు నిరంతరం అందుబాటులో వుండి వారి
అభివృద్ధికి శ్రమించిన గొప్ప ఉపాధ్యాయుడు కరుణాకర్. నిత్యం
చైతన్యం తొణికిసలాడుతూ అందిరిలో ఉత్సాహాన్ని నింపే
కరుణాకర్ మరణం చైతన్య మానవికి తీరనిలోటు. కరుణాకర్కి
చైతన్య మానవి కన్నీటి నివాళి అర్పిస్తోంది.

- బి.హరిత

మహిళా మేలుకో

- కవిత

కన్నీటి సుడులు కనిపించకుండా
కంటిరెప్పతో దాచేసి
గుండెలో గుబులు కనిపించకుండా
మోముపై చిరునవ్వు మొలిపించి
వంటిపై వాతలు కనిపించకుండా
చీరచెంగుంతో కప్పేసి

పంటిబిగువున ఎన్నాళ్ళీ
జీవన యానం
నీ ఉనికి నీకే ప్రశ్నార్థక మయ్యాక
ఇంకా ఎందుకీ దాగుడుమూతలు!
విధి రాతంటూ చూడకమ్మా!
విధాతపై పోరాటం తప్పదమ్మా!

ఇరవై ఆరేళ్ల సర్వీసులో స్కూల్ టీచరుగా ఐదున్నరేళ్లు, ఓ గ్రామంలోని (గూగూడు) జూనియర్ కాలేజీలో మరో ఐదున్నరేళ్లు మిగిలిన కాలం డిగ్రీ కాలేజీలో, ఆరేళ్లు సెమీ అర్బన్ ప్రాంతం (కళ్యాణదుర్గం)లోనూ, జిల్లా హెడ్ క్వార్టర్స్ లోనూ పనిచేశాను. అన్నిచోట్లా ఒకే రకమైన సమస్యలు వేర్వేరు స్థాయిల్లో చూశాను. టాయిలెట్ సౌకర్యాలు, మహిళా ఉద్యోగుల పట్ల సహృదయ్యగుల దృష్టి, యూనియన్లలో మహిళల స్థాయి... దాదాపు ఒకటే. సవాళ్లు, సమస్యలు కూడా ఇంచుమించుగా ఒకటే. ఇవికాక అటు ఉద్యోగ బాధ్యతలు, ఇటు ఇంటి పనులు, కుటుంబ బాధ్యతలు బ్యాలెన్స్ చేసుకోలేక ఎదుర్కొనే ఒత్తిళ్లు, మానసిక సమస్యలు మరోవైపు మహిళా ఉద్యోగులకు అదనపు ఇక్కట్లు. ఆ సమస్యలెలా ఉన్నాయో మీరే చదవండి..!

మహిళా ఉద్యోగులు-ఒత్తిళ్లు!

కాత్తగా ఉద్యోగంలో చేరి స్కూల్ అసిస్టెంట్ గా మొట్టమొదటిసారి పల్లెటూరి వాతావరణంలో అడుగుపెట్టడం, 10 మంది పురుష ఉద్యోగుల మధ్యలో నేనొక్కదాన్నే మహిళను అవడంతో టాయిలెట్ సౌకర్యం లేక ఎవరిని అడగాలో అర్థం కాక ఎన్ని అగచాట్లు పడ్డానో! దూరంగా పొలాల్లోకి వెళ్లడానికి బిడియం. అలాగే నెమ్మదిగా అలవాటయింది. ఇక ఆడపిల్లలు ఎన్ని ఇక్కట్లు ఎదుర్కొన్నారో! నేను ఆ ఊరు వదిలిరావడానికి ఆరు నెలల ముందు టాయిలెట్ కట్టించారక్కడ. ఇక అనంతపురం కొత్తూరు జూనియర్ కాలేజీలోనూ ఇదే సమస్య. జువాలజీ డిపార్ట్మెంట్ లో మాత్రమే బాత్రూమ్ ఉండేది. లేడీస్ స్టాఫ్ రూమ్ లో కూడా లేదు. నాతో పాటు పనిచేసే మరో కెమిస్ట్రీ లెక్చరర్ ఉండేది. ఆమె డయాబెటిక్, పాపం చాలా ఇబ్బంది పడేది. ఈ మధ్య ఆ కాలేజీకి వెళ్లినప్పుడు లేడీస్ స్టాఫ్ రూమ్ లో టాయిలెట్ కనిపించడం

ఓ మంచి పరిణామం. ప్రమోషన్ తో కళ్యాణదుర్గం డిగ్రీ కాలేజీకి వెళ్తే అక్కడ కూడా అదే సమస్య. టాయిలెట్స్ ఉన్నా అవి స్టోర్ రూములయిపోయాయి. నిర్వహణ లేదు. కాలేజీ దగ్గరలో ఎవరో ఒకరి ఇంటికి వెళ్లి ఆ అవసరం కోసం అడగడం చాలా సిగ్గుగా అనిపించేది. ఒక ఇంట్లో అయితే వాళ్లకు నీటి ఇబ్బంది. ఇక అనంతపురం ఆర్ట్స్ కళాశాలలో మా చుట్టుపక్కల ఏడెనిమిది డిపార్ట్మెంట్లకు మా డిపార్ట్మెంట్ లోని బాత్రూమ్ ఒక్కటే శరణ్యం ఇప్పటికీ! అమ్మాయిల వెయిటింగ్ రూముల్లో టాయిలెట్స్ నిర్వహణ గురించి చెప్పడానికి 'అధ్యానం' అనేమాట చాలా చిన్నది. కృష్ణదేవరాయ యూనివర్సిటీలోనూ ఇదే పరిస్థితి. చాలా కాలం నుంచి వర్సిటీలో నీటి కొరత పరిష్కారం కాలేదు. ఈ అన్నిచోట్ల సమస్య ఒక ఎత్తయితే, దాని గురించి మగ సహోద్యోగులకు, అధికారులకు ఉన్న చిన్నచూపు ఇంకా భయంకరం. అది

కూడా సమస్యేనా అనుకుంటారు. టాయిలెట్ సమస్యను అధిగమించడానికి కొంతమంది మహిళలు నీళ్లు తాగడం బాగా తగ్గించేవారు.

ఫలితంగా యూరినల్ ఇన్ఫెక్షన్ రావడం, ఇతర సమస్యలను ఎదుర్కోవలసి వచ్చేది. ఒక అధ్యాపకురాలికి ఇదే కారణం చేత హిస్ట్రెక్ట్ మి ఆపరేషన్ చేయాల్సి వచ్చింది.

రెండవది మహిళా ఉద్యోగుల పట్ల సహోద్యోగుల వైఖరి. బహుశా వాళ్ల నుంచి చులకన మాటలు, ఎత్తిపొడుపులు ఎదుర్కోకుండా ఏ మహిళా ఉద్యోగి ఉండరేమో! నేను పనిచేసిన ప్రతిచోటా ఈ పరిస్థితి చూశాను. ఉద్యోగాలు చేసే మహిళల గురించి దిగజారుడు వ్యాఖ్యలు, బయటికి రావడమే పెద్ద నేరమని, ఉద్యోగాలు చేసే మహిళల ప్రవర్తన గురించి, వస్త్రధారణ, మాట తీరు అన్నిటి గురించి కించపరిచే మాటలు ఎదుర్కొనే పరిస్థితి ఉంది. అదిగాక

ఒంటరి మహిళలను
లోబరుచుకునేందుకు చౌకబారు
కామెంట్లు, వికృత చేష్టలు ఎన్నెన్నో.
కింద నియమించబడిన మహిళలను
చివరికి తాత్కాలిక ఉద్యోగులు కూడా
వేధింపులకు గురిచేయడం చూశాను.
విద్యాసంస్థల్లో ఆడపిల్లలపై టీచర్లు,
విద్యాసంస్థల యజమానులు, ఇతర
ఉద్యోగులు ఎన్ని అత్యాచారాలకు,
వికృత చర్యలకు పాల్పడుతున్నారో
నిత్యం చూస్తున్నాం. చివరికి పై
అధికారులుగా ఉన్న మహిళల
గురించి కూడా నేరుగానో,
పరోక్షంగానో వ్యాఖ్యానించడం చాలా
సందర్భాల్లో జరుగుతోంది.

మూడోది ఉద్యోగ బాధ్యతల్లో
స్త్రీలు తమను తాము
నిరూపించుకోవడానికి పురుషుల కంటే
కూడా ఎక్కువ పని చేయాల్సి వస్తుంది.
అయినా గుర్తింపు ఉండదు. కీలకమైన
బాధ్యతలను చివరికి పురుషులకు
ఎంపిక చేస్తారు. హోదా మగవారిది,
చాకిరీ మహిళలది అన్నట్టు ఉంటుంది.

ఇటీవల ప్రతిచోటా గ్రేడింగ్
కోసమో, మరొకందుకో పెర్ఫార్మెన్స్
ఇండికేటర్స్ కోసం ప్రొఫైల్
డెవలప్ మెంట్, డాక్యుమెంటేషన్
అవసరమైతే మహిళల పని తమ
అకౌంట్లోకి వేసుకునే
పురుషపుంగవులున్నారు. పని
చేస్తాము, తీరా ఫోటోల్లో మగ
మొహాలే కనబడతాయి. తోసుకొని
ముందుకెళ్లడం అసహ్యంగా
అనిపిస్తుంది. ప్రతిచోటా పోరాటమే
అంటే ఎలా? సీనియర్ మహిళల్ని
కాదని, జూనియర్ మగ ఉద్యోగులు
నిర్ణయాత్మక
స్థానాలను ఆక్రమిస్తారు. ఈ వివక్షను
ఎదిరించడానికి పోరాడి పోరాడి
అలసిపోయి వదిలేసిన

సంఘటనలెన్నో!

నాలుగోది యూనియన్ల గురించి
చెప్పాలి. డిమాండ్లలో జీతభత్యాలు
తప్ప ఇతర అంశాలు చాలా తక్కువ.
మహిళలకు సంబంధించినవి అసలు
సమస్యలే కాదనుకుంటారు. నాయకత్వ
స్థాయిలో మహిళలు అస్సలు
పనికిరారు. ఇప్పుడేదో
నిబంధనావళిలో మార్పుతో కొన్ని
కేటాయింపులు జరిగినా, అవి
నామమాత్రపు స్థానాలే.

ప్రాతినిధ్యాలలో మహిళలను
కలుపుకుపోవడం చాలా తక్కువ.
ప్రధాన బాధ్యతలు, నిర్ణయాత్మక
పదవులు అసలే ఉండవు.

మనం కూడా ఇంటిపని, ఉద్యోగం
ఇదికాక మళ్లీ సంఘాల పని
ఎందుకులే అనుకుంటాం కానీ, మన
పాత్ర సంఘాల్లో పెరగాలి. నాయకత్వ
స్థాయికి ఎదగాలి. అజెండాలో
మహిళా ఉద్యోగుల సమస్యలను
చేర్చగలగాలి. ప్రత్యేకించి తాత్కాలిక
ఉద్యోగులు, ప్రైవేటు ఉద్యోగులైన
మహిళలకు సెలవులు ఇతర
సౌకర్యాలు ఏ మాత్రం ఉండవు.
ప్రసూతి సెలవు మాత్రమే కాదు,
ఎటువంటి సెలవులు లేక తక్కువ
వేతనాలతో అభద్రతా భావంతో
మహిళలు నోరు తెరిస్తే, ఈ కాస్త
ఆధారం ఎక్కడ పోతుందో అని
మౌనంగా భరిస్తున్నారు.

అయిదోది సాధారణ గృహిణులతో
పోలిస్తే ఉద్యోగాలు చేసే స్త్రీలు తమ
కుటుంబాల కోసం తగినంత
సమయం కేటాయించలేరని మరో
ఫిర్యాదు. చివరికి పిల్లలు సైతం
ఉద్యోగినులైన తల్లులపై విపరీతమైన
వత్తిడి కలిగిస్తున్నారనేది వాస్తవం.
స్కూలుకు క్యారియర్ తీసుకొచ్చి
తినిపించరని, కోరినవన్నీ చేసిపెట్టరని

చాలా అసంతృప్తిని వ్యక్తం
చేస్తుంటారు. తల్లులు కూడా ఒక
రకమైన ఆత్మన్యూనత తో నిజంగానే
కుటుంబానికి న్యాయం
చేయలేకపోతున్నామేమోనని
మధనపడుతుంటారు. ప్రమోషన్
సందర్భాలలో కుటుంబానికి దూరంగా
వెళ్ళవలసి వస్తే మరో ఆలోచన
లేకుండా ప్రమోషన్ వదులుకోవలసిన
పరిస్థితులే ఎక్కువ.

ఇంటి బాధ్యతలైనా, పిల్లల
పెంపకమైనా కేవలం స్త్రీలకు
సంబంధించిన విషయాలనే భావజాలం
నుంచి ముందు బయటపడాలి.
ఎప్పుడైతే స్త్రీలు ఆర్థిక అంశాలకు
సంబంధించి బాధ్యతలు
పంచుకుంటున్నారో, ఇక ఇంటి
బాధ్యతలు కూడా పురుషులు, ఇతర
కుటుంబ సభ్యులు కూడా
పంచుకోవాలి. అప్పుడే ఉద్యోగ
బాధ్యతలను మహిళలు కొంతమేరకైనా
ప్రశాంతంగా నిర్వహించగలరు.

ఆధునిక సాంకేతిక
పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించుకొని
ఎలక్ట్రానిక్ ఉపకరణాల వాడకం,
సహాయకులను జీతమిచ్చి
పెట్టుకోవడం ద్వారా పనిని కాస్త
తగ్గించుకోవడం, మొహమాటం
లేకుండా పనులను కుటుంబసభ్యులకు
అప్పగించడం ద్వారా కొంతైనా భారం
తగ్గించుకోవచ్చు. గురజాడ కలలు
గన్న వీధికో ఆహార దుకాణమో,
సామూహిక వంటగదుల (కమ్యూనిటీ
కిచెన్) నిర్మాణమో సాకారమయ్యే వర
కు ఇటువంటివి తప్పవు. కానీ సుదూ
ర లక్ష్యమైతే అదే కావాలి. అప్పుడే
మహిళలకు తమ అభిరుచులకు తగిన
రంగాలలో ప్రవేశించగలరు. అన్ని
బాధ్యతలలో తమను తాము
నిరూపించుకోగలరు. ♦

పాపానికి పునాది

ఎవరు?

పెళ్లికి అర్హత కలిగి ఉన్న పురుషుల్లో కూడా లెక్కలేనన్ని కారణాల వల్ల పెద్ద ఉద్యోగాల్లో, పైతరగతికి చెందిన వారిలో అవివాహితులు ఎక్కువగా ఉంటున్నారు. ఫలితంగా నూటికి 20 లేక 30 మంది యువతులు అవివాహితులుగా మిగిలిపోయారు.

కొన్ని సామాజికవర్గాలకు చెందిన యువతులకు వరకట్నం పెద్ద సమస్యగా మారింది. వీరికి అనేక వృత్తులు.. కుట్టుపని, గ్లాసులు, టోపీలు తయారు చేయడం, ఎంబ్రాయిడరీ పనులు, కృత్రిమ పూలు తయారు చేయడం ద్వారా జీవనాధారం సంపాదించుకునేవారు. ప్రభుత్వ ఉద్యోగంలో భర్త సంపాదన చాలక, వారి భార్యలు కూడా ఈ యువతులకు పోటీగా ఈ పనులు చేస్తుంటారు. ఇలా రెండు వర్గాల మధ్య పోటీ యజమానులకు అనుకూలంగా మారి స్త్రీల శ్రమ దోచుకుని, వేతనాల్లో కోతలు విధించేవారు. స్త్రీల శ్రమకు ఉన్నతిని కల్పించేందుకు, ఉన్నత స్థానాల్లో ఉన్న మహిళలకు ప్రవేశాన్ని కలిగించడానికి బూర్జువా వర్గానికి చెందిన మహిళా మండళ్లు నడిపిన ఉద్యమాలు హెచ్చుస్థాయిలో ఉన్నాయి. మహిళలందరికీ ఉద్దేశించబడలేదు. వారు కూడా బూర్జువా పురుషులనే అనుసరించేవారు. పేద మహిళల కష్టాలు తీర్చడానికి వారు ప్రయత్నించలేదు.

1894లో బెర్లిన్ లో స్త్రీల కోసం జరిగిన ఒక సభలో అతికొద్ది మంది బూర్జువా వర్గానికి చెందిన స్త్రీలు శ్రామికవర్గ స్త్రీలకు సహకరిస్తే బాగుంటుందనే ఆలోచన వెలిబుచ్చినా, అధిక శాతం సభ్యులు దాన్ని తీవ్రంగా ఖండించారు. ఇటువంటి సంకుచిత ధోరణుల వల్ల స్త్రీజాతికి విముక్తి లభించదు. ఏదైనా ఒక వ్యవస్థను నిలబెట్టాలన్నా.. కులదోయాలన్నా పరిస్థితులే కారణమవుతాయి. పెళ్లిళ్లలో ప్రతికూల

పరిస్థితులు పెరిగిపోవడం వల్ల స్త్రీలే ఎక్కువగా విడాకులు కోరుకుంటున్నారు. ఈ కారణాలన్నీ పరిశీలిస్తే ఈ సమాజానికి స్త్రీని బాధించే చెడు అంశాలను తొలగించి ఆమెకు విముక్తి కలిగించడంలో సామర్థ్యం లేదని తెలుస్తోంది.

ఈ బూర్జువా సమాజంలో పోలీస్ పెట్టుబడిదారీవర్గం, చర్చి, సైన్యం ఎంత అనివార్యమో.. వేశ్యా వృత్తి కూడా అంతే అనివార్యమైంది. ప్రాచీన సమాజంలో కూడా ఏ విధంగానైతే వేశ్యావృత్తిని అవసరమైన వ్యవస్థగా భావించారో... గ్రీసు, రోమన్ దేశాల్లో కూడా దాన్ని ఎలా వ్యవస్థీకరించారో మనకు ఇదివరకే తెలిసింది.

మధ్యయుగాల్లోని క్రైస్తవ మతానికి కూడా దీనికి సంబంధించి ఎలాంటి అభిప్రాయాలు ఉండేవో మనకు తెలుస్తోంది. పౌల్ తరువాత క్రైస్తవమతానికి ఏడుగడగా మారిన సెయింట్ అగస్టీన్ సన్యాసి జీవితాన్ని ఉపదేశించాడు. అటువంటివారు సైతం వీరితో సంబంధాలు నెరపడం తమ న్యాయమైన హక్కుగా పురుషులు భావించేవారు. అదే విధంగా స్త్రీ వివాహేతర సంబంధాలు పెట్టుకుంటే ఆమెను పతిత అని ముద్ర వేసేవారు. ఇలా పురుషుడు తనకు సమాజం కట్టబెట్టిన హోదా, అధికారంతో స్త్రీలోని సహజమైన వాంఛలను అణచివేసి ఆమె సామాజిక హోదాకు, వైవాహిక హోదాకు పవిత్రతను అత్యంత ముఖ్యమైన షరతుగా విధించారు.

అనేక మంది క్రైస్తవ మత పెద్దలు 'సమాజంలో వేశ్యలను అణచివేస్తే ఉద్రేకాల వెల్లువ సమాజాన్నే తలకిందులు చేస్తుంది' అన్నారు. మరొక మత సిద్ధాంతకర్త 'రాజభవనంలోని మురుగుగుంట ఎలాంటిదో నగరాల్లో వేశ్యావృత్తి అలాంటిది. మురుగు గుంటను తొలగిస్తే భవనమంతా అపరిశుభ్రంగా తయారవుతుంది' అన్నారు. మరికొందరు ఆధునికులు నాగరికత పెరిగేకొద్దీ వేశ్యా వృత్తి మరింత అందమైన

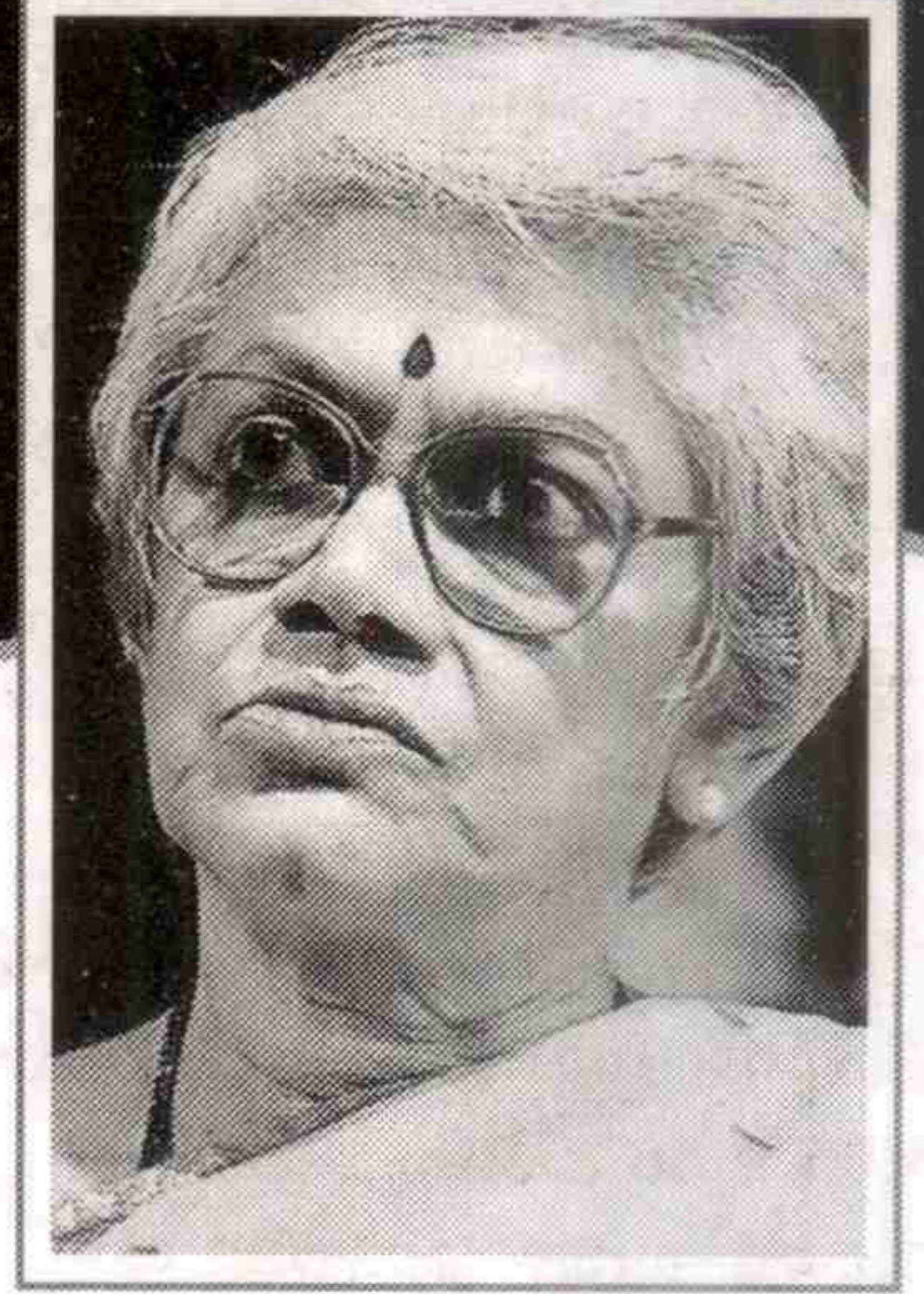
రూపాన్ని సంతరించుకుంటుందన్నారు.

వీరందరూ భిన్నమైన సామాజిక వ్యవస్థ ఏర్పడితే ఈ వృత్తికి గల కారణాలను రూపుమాపవచ్చని గ్రహించలేదు. ఆ వ్యవస్థకు గల మూలాలను తెలుసుకోవాలని ఎవరూ ప్రయత్నించలేదు. సమాజంలో పేదరికం పెరిగి ఇలా దిగజారుడు పరిస్థితులు ఏర్పడటానికి గల కారణాలు, నిర్లక్ష్యపు వివాహాలు, జీవనోపాధి సరిగ్గా ఉందా లేదా అని తెలుసుకోకపోవడం లాంటి వాటి వల్ల జరిగిన పెళ్లిళ్లతో ఆ దంపతులకు కలిగిన సంతానం సక్రమంగా పెరగరు. వీరికి తల్లిదండ్రులు రక్షణ కల్పించలేరు. చట్టబద్ధమైన సంతానమే కనుక అనాథ పిల్లల కోసం ఏర్పడిన ఆస్పత్రుల్లో వీరికి చోటు దొరకదు. ఇలాంటి వారు సమాజ హానికి కారణమవుతారు. రాజ్యవ్యతిరేక భావజాలాన్ని పెంపొందించి దాని వల్ల సంఘ శత్రువులుగా తయారవుతారు. ఈ పరిస్థితికి కారణం విద్యా రాహిత్యమే. ఇటువంటి బాల్యాన్ని కలిగిన జనాభాను పెంచే వివాహ ఒప్పందాలకు చోటుకల్పించే సహజ భావోద్వేగాల ఒత్తిడిని ఈ వ్యభిచారం నిరోధిస్తుందని, కనుక వేశ్యా వృత్తిని చట్టబద్ధం చేయాలని అప్పట్లోనే సిఫార్సు చేశారు ఒక ప్రొఫెసర్. వివాహం పురుషుడికి సంతృప్తినివ్వకపోతే చట్టవిరుద్ధమైన పనులు చేయడం న్యాయమైనదేనని క్రైస్తవ రాజ్యం అంగీకరించింది. ఈ సమాజం స్త్రీయే పురుషుడిని వశం చేసుకుంటుందని, ఆమె పాపానికి పునాది అని చెబుతుంది. ఈ ప్రక్రియలో తమ పాత్రకు పురుషులు సిగ్గుపడాలి. ♦

అసమాన పోరాట యోధురాలు

మైథిలీ శివరామ్మన్

వెతుకుతున్న దశలో రాడికల్ రివ్యూ చదివి దాని సంపాదకురాలైన మైథిలీని కలిశారు. ఆయన మృదుస్వభావం, ఆలోచనలలో స్పష్టత, భావజాలపరంగా తామిద్దరి మధ్య ఉన్న సారూప్యత తనకి నచ్చాయని ఒక తమిళ చానల్ కి ఇచ్చిన ఇంటర్వ్యూలో చెప్పారు మైథిలీ. వాల్లిద్దరూ పెళ్లి చేసుకుందామనుకున్నప్పుడే మైథిలీ పూర్తికాలపు రాజకీయ కార్యకర్తగా, కరుణాకరన్ ఉద్యోగిగా (ఇంటి బాధ్యతలు కూడా అతనివే) కొనసాగాలని స్పష్టమైన పని విభజన చేసుకున్నారు. చివరివరకూ అలానే కొనసాగారు. ఎలాంటి తంతులు, ఖర్చు లేకుండా జరిగిన ఆ కులాంతర వివాహం అప్పటి కాలానికి అసాధారణమైనదని చెప్పవచ్చు. కార్మిక సంఘ నాయకురాలిగా...

1970, 80లో మన దేశ నగరాలలో కార్మిక పోరాటాలు ఉవ్వెత్తున జరుగుతున్న దశ. కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం ఎమర్జెన్సీ విధించడంతో తమిళనాడులోని సీనియర్ కమ్యూనిస్టు నాయకులందరూ అజ్ఞాతంలోకి వెళ్లిపోయారు. ఆ లోటును పూడ్చి కార్మికసంఘాలకు నాయకత్వం వహించాల్సిన పాత్రను హఠాత్తుగా మైథిలీ తీసుకోవాల్సి వచ్చింది.

- మద్రాస్ లో పెద్దఎత్తున సమ్మెలు జరుగుతున్నాయి. కొందరు

కింది కోర్టు దోషులకు శిక్ష వేసినా, హైకోర్టు పెద్దమనుషులు హత్య చేయరంటూ ఆ హంతకులను నిర్దోషులుగా ప్రకటిస్తూ తీర్పునిచ్చింది. తనలో పెల్లుబికిన ఆగ్రహాన్ని వాక్యాలుగా మలిచి “జంటిల్మెన్ కిల్లర్స్” (పెద్దమనుషులైన హంతకులు) శీర్షికతో మైథిలీ రాసిన వ్యాసం అత్యంత పదునైనది. కులం, వర్గం ఎంతగా పెనవేసుకుని పోయి దోపిడీకి మూలమయ్యాయో, దానికి రాజ్యం నుంచి ఎలా మద్దతు, సహకారం లభించిందో పొరలు విప్పి చూపగలిగిందామె. కులపీడన, దోపిడీ కేవలం హింసాత్మకమైన దాడులు, భౌతిక అణచివేత రూపంలోనే లేవని, అవి దళితుల రోజూవారీ జీవితానుభవం కూడానని, అనేకానేక పొరలలో ఉన్న వివక్షను వాటి నుంచే గ్రహించాలని మైథిలీ రచనలు మనకు చెబుతాయి. పోరంబోకు నేలలపై హక్కు కోసం పదిహేనేళ్లపాటు పోరాడాల్సి వచ్చిన కట్టూరు గ్రామ దళితుల అనుభవాలను రాశారు. భూమి, ఇతర ఉమ్మడి వనరులపై వారికి హక్కు లేకుండా చేయడం కోసం తరతరాలుగా సామాజిక ఆంక్షలను కొనసాగించడాన్ని తన రాతల్లో ఆమె వివరించింది.

ఈ కాలంలోనే మైథిలీ జీవితం ముఖ్యమైన మలుపు తీసుకుంది. సమాజంలో తను కోరుకుంటున్న మార్పు రాజకీయ, ఆర్థిక వ్యవస్థలలో

సమూలమైన మార్పు కోసం పని చేయడంతోనే సాధ్యపడుతుందన్న ఎరుకనిచ్చిందామెకు కీలవన్మేణి. ఈ సంఘటనపై మైథిలీ మెయిన్ స్ట్రీమ్స్ మేగజైన్ కి రాసిన వ్యాసం చదివిన సీపీఎం సీనియర్ నాయకుడు వి.పి.చింతన్ తనను కలవమని ఆమెను అడిగారు. ఆమెతో సమకాలీన రాజకీయాలను చర్చించడం మొదలుపెట్టారు. ఒక రాజకీయ ప్రణాళిక, కేత్రస్థాయి కార్యాచరణ ఉంటేనే మార్పు సాధ్యమవుతుందని మైథిలీకి వివరించారాయన.

మైథిలీ ఒక వామపక్ష మేధావిగానో, పీడితపక్షపాతి అయిన పాత్రికేయురాలిగానో ఆగిపోకుండా క్షేత్రస్థాయిలో పనిచేసే రాజకీయ కార్యకర్తగా మారడం వెనక ఆయన ప్రభావం చాలా ఉంది. వి.పి.చింతన్న తన మార్గదర్శకుడిగా భావిస్తారామె. సిపిఎంలో పనిచేయడం ఆరంభించిన కొంత కాలానికి మైథిలీ జీవితంలో ప్రధాన పాత్ర పోషించబోయే మరో వ్యక్తి ఆమెను వెతుక్కుంటూ వచ్చారు. అతని పేరు కరుణాకరన్. మెకానికల్ ఇంజనీర్ అయిన కరుణాకరన్ను ఆయన పనిచేసే కంపెనీ పైచదువు కోసం బ్రిటన్ కు పంపించింది. అక్కడ ఆయనపై కూడా యుద్ధవ్యతిరేక, సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక ఉద్యమాల వాతావరణ ప్రభావం పడింది. వామపక్షవాదిగా తిరిగొచ్చిన కరుణాకరన్ తనలాంటి భావజాలం ఉన్నవారి కోసం

నాయకులపై యాజమాన్యాలు తీవ్రమైన భౌతిక దాడులు చేయించిన సందర్భాలు కూడా ఉన్నాయి. అంతే శక్తివంతంగా కార్మికులు సంఘటితపడుతున్నారు. అప్పుడు సిఐటియు తరపున టీవిఎస్, ఎమ్ఆర్ఎస్, మెటల్ బాక్స్, అశోక్ లేలాండ్ లాంటి పెద్దపెద్ద కంపెనీలలో జరిగే పోరాటాలకు నాయకత్వం వహించింది మైథిలి. సమ్మెలలో, ప్రదర్శనలలో ముందుండి నడిపించేది. పని నుంచి తిరిగి వచ్చే కార్మికులకు ఫ్యాక్టరీ గేటు మీటింగులు ఏర్పాటు చేసేవారు. అక్కడ పంచడానికి కార్మికులకు అర్థమయ్యేలా అత్యంత సరళమైన భాషలో వాళ్లని యాజమాన్యం ఎలా దోచుకుంటోందో, దానికి ప్రభుత్వ కార్మిక వ్యతిరేక విధానాలు ఎలా దోహదం చేస్తున్నాయో వివరిస్తూ కరపత్రాలు రాసేది మైథిలి. వాటిలో ఆ ఫ్యాక్టరీల జమా ఖర్చుల లెక్కల (బాలన్స్ షీటు)లను కూడా ప్రచురించేవారు. రాత్రుళ్లు కరుణాకరన్, మైథిలి కూర్చుని ఆ బ్యాలన్స్ షీటు తయారు చేసేవారట.

కరుణాకరన్ ఇంజనీర్గా పనిచేస్తున్న టీఐ సైకిల్స్ అనే ఒక ప్రైవేటు కంపెనీలోనే కార్మికుల పోరాటాలకు మైథిలి నాయకత్వం వహించాల్సి వచ్చింది. ఆ కంపెనీ యాజమాన్యం కరుణాకరన్తో 'నీ భార్యను ఇక్కడి విషయాలలో జోక్యం చేసుకోవద్ద'ని చెప్పమన్నదట. అందుకు ఆయన 'మైథిలి నా భార్య కావచ్చు.. కానీ తను ఒక 'స్వతంత్ర వ్యక్తి'గా వ్యవహరించే హక్కు తనకు ఉంది' అని చెప్పారట. ఆ తర్వాత ఆ కంపెనీనే వదిలిపెట్టి వేరే ఉద్యోగం చూసుకున్నారు. ఆ తర్వాత తన ఇంజనీరింగ్ కెరీర్ అంత సాఫీగా సాగలేదు. నావల్ల తను నష్టపోవాల్సి వచ్చింది కదా అనిపించింది. కానీ ఆ కంపెనీ యాజమాన్యానికి చెప్పిన సమాధానం నుంచే నాకూ సమాధానం దొరికింది.

“నువ్వు ముందుకు సాగిపో, నీ దారి సరైనది, ఉన్నదానిలో మనం సరిపెట్టుకుని బతకవచ్చని నాకూ చెప్పినట్లేగా” అన్నారు మైథిలి.

వివాహం, వక్తిగత జీవితాలలో మైథిలి తీసుకున్న నిర్ణయాలు, వారిద్దరి సాహచర్యం తమిళనాడులో వామపక్ష ఉద్యమంలోకి వస్తున్న తమలాంటి యువ దంపతులకు ఒక నమూనాగా నిలిచిందని, సరైన నిర్ణయాలు తీసుకునే దిశగా ప్రేరణనిచ్చిందని అంటారు ఐదవ నాయకురాలు సుధా సుందరరామన్. వాళ్లతోపాటే నేనూ ఎదిగాను.

- లంగా, ఓణీ వేసుకున్న యువతులు, నూనూగు మీసాల యువకులు కార్మికులుగా పనిచేస్తున్న మందుల కంపెనీ టాబ్లెట్లో వారి వేతనాన్ని రోజుకు రెండు రూపాయల నుంచి రెండు రూపాయల 75 పైసలకు పెంచమని చేసిన పోరాటం విజయవంతమవడం, యాజమాన్యం దిగివచ్చి వారందరినీ పర్మినెంట్ చేయడానికి ఒప్పుకోవడం కార్మికోద్యమ నాయకురాలిగా మైథిలికి ఒక మంచి అనుభవం. అది కార్మికోద్యమంలో తన తొలి అడుగు. ఆ పోరాటం ద్వారానే వాళ్ళూ, వాళ్లతో పాటే తానూ ఒక నాయకురాలిగానూ ఎదిగామని ఆ తమిళ చానెల్కు ఇచ్చిన ఇంటర్వ్యూలో గుర్తు చేసుకున్నారామె.

ఇక దేశంలో అత్యవసర స్థితి ఉన్నప్పుడు సమ్మె చేయడం నిషిద్ధం. అయినా మైథిలి నేతృత్వంలో పల్లవరం ప్రాంతంలోని గనిలో రాళ్ళు కొట్టే కార్మికులు 40 రోజులు పనులు బహిష్కరించి తమ డిమాండ్లను సాధించుకున్నారు. గత ఏడాది ఆ కార్మికులందరూ ఒకచోట కలిసి తమ విజయాలను గుర్తుకు తెచ్చుకున్నారు.

అనారోగ్యంతో మైథిలి ఆ సభకు వెళ్ల లేకపోతే తన తరపున

కూతురు కల్పనా కరుణాకరన్ హాజరైంది. “అక్కడకు వచ్చిన వాళ్ళందరూ దాదాపు అమ్మ వయసు వాళ్లే. కానీ ప్రతి ఒక్కరి మనస్సులో మైథిలికి సంబంధించిన జ్ఞాపకాలు చెక్కుచెదరకుండా ఉన్నాయి” అని జెఎన్యు విద్యార్థులు ఏర్పాటు చేసుకున్న సంస్మరణ సభలో చెప్పారామె.

కార్మికోద్యమ నాయకురాలిగా మైథిలి పనిలో మరో ముఖ్యమైన కోణం ఉంది. ఎల్ఐసి, బ్యాంకు, ఇన్సూరెన్స్, తపాలాశాఖ రంగాలలోని కార్మిక సంఘాలలో పనిచేసే మహిళా ఉద్యోగులందరికీ ఉమ్మడిగా వర్కింగ్ విమెన్స్ కో ఆర్డినేషన్ కమిటీని ఏర్పాటు చేయడంలో, బలోపేతం చేయడంలో మైథిలిది కీలకపాత్ర. మహిళా ఉద్యోగులుగా తమకు ఉండే ప్రత్యేక సమస్యలపై చర్చించుకుని పనిచేయడానికి, వారి మధ్య ఐక్యతకు ఇది ఎంతగానో ఉపయోగపడుతోంది. దీనివల్ల తాము పనిచేసే యూనియన్ల అజెండాలో మహిళా ఉద్యోగుల సంబంధిత అంశాలు ఉండేలా ప్రభావితం చేయగలుగుతున్నారు. ఈ నమూనా ఇతర ఉద్యోగ రంగాలకు కూడా విస్తరించింది. ఉపాధ్యాయునిల కమిటీలు ఏర్పడి పనిచేస్తున్నాయి.

- మహిళల సమస్యలపై ఐక్య కార్యాచరణ సంఘటనలు జానకి అమ్మళ్, పాపా ఉమానాథ్ లాంటి సీనియర్ కమ్యూనిస్టు నాయకురాళ్ళతో కలిసి 1973లో ఆమె తమిళనాడులో జననాయక మాదర సంఘం పేరుతో మహిళా సంఘాన్ని స్థాపించారు. 1981లో వివిధ రాష్ట్రాలలో ఉన్న ఇలాంటి సిపిఎం అనుబంధ మహిళా సంఘాలన్నీ కలిసి ఆల్ ఇండియా డెమోక్రాటిక్ అసోసియేషన్ (ఐదవ) ఏర్పడింది. దాని వ్యవస్థాపక సభ్యులలో ఒకరైన మైథిలి ఐదవ తొలి వైస్ ప్రెసిడెంట్గా బాధ్యతలు నిర్వహించారు.

ఒక మహిళగా, ఒక పౌరురాలిగా, పనిచేసే వ్యక్తిగా స్త్రీలు గురవుతున్న అన్ని రకాల అణచివేతలపై నిరంతరం ఉద్యమించే మిలిటెంట్ సంఘంగా ఐదాను నిర్మించాలని తొలి మహాసభలో తీర్మానించుకున్నారు.

అంతకుముందు వరకు కార్మికోద్యమంలోనే ప్రధానంగా పనిచేసిన మైథిలి 80ల మధ్య నుంచి, 90వ దశకంలోను మహిళా సంఘంలో కీలక బాధ్యతలు తీసుకుని పనిచేశారు. రాష్ట్రంలో ఎక్కడ మహిళలపై హింస జరిగినా అక్కడికి స్వయంగా వెళ్లడమేకాకుండా వెంటనే దానికి వీలైనంత ప్రచారం వచ్చేలా చేసేవారు. దీనితో హింసకు పాల్పడిన వారు ఎంతటి పరపతి కలిగిన వాళ్ళైనా, చివరకు రాజ్య యంత్రాంగంలోని వారైనా వారిమీద కేసులు పెట్టక తప్పనిస్థితి వచ్చేది.

వాచాతి అత్యాచార సంఘటనే అందుకు ఉదాహరణ. 1992లో ధర్మపురి జిల్లాలోని అటవీ ప్రాంతంలో వీరప్పన్న వెతుకుతున్నామన్న పేరుతో పోలీసులు, అటవీ శాఖ, రెవెన్యూ శాఖ సిబ్బంది (200 మందికి పైగానే) ఆదీవాసీ గ్రామాలపై దాడులు చేశారు. పురుషులను విపరీతంగా కొట్టారు. ఇళ్లను ధ్వంసం చేశారు. అమాయకులను తిండి, నీరు ఇవ్వకుండా నిర్బంధించారు. పద్దెనిమిది మంది ఆదీవాసీ మహిళలపై ఈ సిబ్బంది అత్యాచారం చేశారు. ఈ సంఘటన గురించి విన్న వెంటనే నిజనిర్ధారణ కమిటీలో భాగంగా మైథిలి అక్కడకు చేరుకుంది. ఆ ఘోరం గురించి ఏ చిన్న వివరమూ వదలకుండా నమోదు చేసిందామె. సంబంధిత అధికారులకు చర్యలు తీసుకోమని కోరుతూ పిటిషన్లు తయారుచేసింది. ఎస్సి, ఎస్టి కమిషన్ దృష్టికి తీసుకెళ్ళింది. ఇతర ఆదీవాసీ, మహిళా సంఘాలతో కలిసి ప్రజలలో పెల్లుబికిన ఆగ్రహాన్ని ఒక సంఘటిత ఉద్యమంగా మలిచే ప్రయత్నాలలో

కీలకపాత్ర తీసుకుంది. అయినా పోలీసులు కేసు నమోదు చేయడానికే మూడేళ్ళు పట్టింది. సిబిఐ విచారణ కోసం కోర్టుకు వెళ్లి ఆర్డర్ తెచ్చు కోవాల్సి వచ్చింది. పట్టు విడవకుండా ఓపికగా మైథిలి చేసిన ఈ బహుముఖ, నిరంతర కృషివల్లే వాచాతి అత్యాచారం ఘటన పైకోర్టు వరకు వెళ్ళడం, న్యాయం సాధించడం సాధ్యమైందంటారు సిపిఎం పొలిట్ బ్యూరో సభ్యురాలు సుభాషిణీ అలీ. 19 ఏళ్ల పోరాటం తర్వాత అందరికీ శిక్షలు పడ్డాయి ఈ కేసులో.

వ్యక్తిగతమైన కేసులపై పనిచేయడంతో పాటు, వాటిద్వారా తమ దృష్టికి వచ్చిన భిన్నరకాల అణచివేతలకు, వివక్షకు సంబంధించిన సమాచారాన్ని, వాటిమీద పనిచేస్తున్నప్పుడు వస్తున్న సమస్యలను ఒకచోట క్రోడీకరించి, విశ్లేషించడం మైథిలి మార్గదర్శకత్వంలోనే ఐదా బృందం చేపట్టింది. ఆ వివరాలతోనే చట్టపరమైన సంస్కరణలు చేపట్టమని, కొత్త చట్టాలు చేయాలని ఐదా డిమాండ్ చేయడం మొదలు పెట్టింది. గృహహింస, వరకట్న మరణాలు, పిల్లలపై లైంగికహింస, పని ప్రదేశాల్లో లైంగిక వేధింపులు లాంటి అంశాలపై కొత్తచట్టాల డిమాండ్ వాటిలో భాగమే.

అంటరానితనపు వ్యతిరేక ప్రచారోద్యమం, పెట్టుబడిదారీ వినియోగ సంస్కృతికి ఊతమిస్తూ మహిళలను వస్తువీకరిస్తున్న అందాలపోటీలకు వ్యతిరేకంగా ప్రచారోద్యమం లాంటి భిన్నరకాల కొత్త వ్యూహాలను మహిళా ఉద్యమంలోకి తీసుకురావడం ఆమె మార్గదర్శకత్వంలోనే జరిగిందంటారు సుధా సుందరరామన్. వీటికి తొలి కార్యక్షేత్రమైన తమిళనాడు అనుభవాలు ఆ తర్వాత ఇతర ప్రాంతాలలో ఐదా ఈ తరహా కార్యక్రమాలతో విస్తరించడానికి తోడ్పడ్డాయి. మహిళలపై హింస జరిగినప్పుడు ఇతర వామపక్ష మహిళా

సంఘాలతోనేకాక సామాజిక రంగంలో పనిచేస్తున్న మధ్యతరగతి పునాదిగాగల మహిళా సంఘాలతో కూడా కలిపి విశాల ప్రాతిపదికన ఐక్య కార్యాచరణలు ఏర్పాటు చేయడం కూడా మైథిలి చూపిన దారేనంటారు సిపిఎం పొలిట్ బ్యూరో సభ్యురాలు బృందాకారత్. హాలు సమావేశాలతోపాటు వీధుల్లోకి రావాల్సి ఉంటుందని, కలెక్టర్ల ఆఫీసుల ముందు ధర్నాలకు కూర్చోవలసి ఉంటుందని ఆ సేవకు పరిమితమైన సంఘాలను ఒప్పించడంలో మైథిలి అసాధారణమైన నేర్పు ప్రదర్శించేవారట. ఆమె సమస్య పట్ల స్పందించే తీరులోని నిజాయితీ, వారికి అర్థమయ్యేలా వివరించగల సామర్థ్యం అందుకు కారణం.

1990లలో ఆర్ఎస్ఎస్ మద్రాస్లోని ముస్లింలు అధికంగా ఉండే ప్రాంతాలలో పనిగట్టుకుని వినాయక చతుర్థికి విగ్రహాలు పెట్టడం, ప్రదర్శనలు చేయడానికి వ్యతిరేకంగా హిందూ మహిళలకు చేరేలా ప్రచారోద్యమం నిర్మించాలని, హిందూ మహిళలను అందులో భాగస్వాములు కాకుండా చూడాల్సిన అవసరం ఉందని మొదట మైథిలినే గుర్తించారు. మీ పేరున మతహత్యలు, దాడులు జరగకుండా చూడాల్సిన బాధ్యత మీదేనని హిందూ మహిళలలో ప్రచారం చేశారు.

మహిళలపై హింస, వివక్ష కొత్తరూపాలలో ముందుకొచ్చినప్పుడు వాటిని క్షేత్రస్థాయిలో అధ్యయనం చేయడం, అది ఏ ఆర్థిక సామాజిక పరిణామాల పరోక్ష ఫలితమో తెలుసుకుని వాటిని నమోదు చేయడం ఆమెనుంచి అందరూ నేర్చు కోవాల్సిన మరో పాఠ్యం.

సేలం ప్రాంతంలో లింగ నిర్ధారణ పరీక్షలు చేయించుకుని, ఆడ పిండాలను కడుపులోనే చంపేయడం, పుట్టిన తర్వాత ఆడ శిశువులను చంపడం ఒక దశలో అధికసంఖ్యలో

జరిగాయి. వాటిపైన ఆ ప్రాంత పల్లెల్లో తిరిగి మైథిలి ఆధ్వర్యంలోని మహిళాసంఘ బృందం విస్తృతమైన సమాచారం సేకరించింది. ఐదవ తమిళనాడు కమిటీ చిన్న చిన్న పుస్తకాలు ప్రచురించింది. లింగనిర్ధారణ పరీక్షలకు వ్యతిరేకంగా చట్టాలు తీసుకురావడం కోసం పోరాడాల్సిందే. దానితోపాటు అక్కడ మహిళలకు వాళ్ళు భుక్తికోసం చేస్తున్న అన్ని పనులలోనూ మగవాళ్ళతో పోలిస్తే అతితక్కువ వేతనాలు రావడం, పెద్దమొత్తాలలో కట్నాలు ఇవ్వాలి రావడం లాంటి సమస్యలపై పనిచేయాల్సి ఉందని, అవి పరిష్కారం అయితేనే ఆడశిశు మరణాలు తగ్గుతాయని వాటిలో రాశారు. అధ్యయనం, మూలాల్లోకి వెళ్లి విశ్లేషించగలగడం, దాని ఆధారంగా ఆ తర్వాత పోరాట స్వరూపాన్ని నిర్ణయించుకుని ముందుకు సాగడం, అవసరమైన సందర్భాలలో ఇతర సంఘాలతో ఐక్య సంఘటనలు ఏర్పాటు చేసుకుని ఉమ్మడి పోరాటాలు కొనసాగించడం... మైథిలి రూపొందించిన ఈ పని విధానాన్ని ఐదవ మిగిలిన ప్రాంతాలలో కూడా ఆచరణలో పెట్టింది.

పుదుచ్చేరి ప్రాంతంలో దళితులపై ఏయే రూపాలలో వివక్ష (రెండు గ్లాసుల పద్ధతి, ఉమ్మడి ప్రదేశాలలోని వనరులను వాడుకోనివ్వకపోవడం, దారులు ప్రత్యేకంగా ఉండడం లాంటివి) కొనసాగుతుందో తెలుసుకోవడానికి మైథిలి ఆధ్వర్యంలోనే 1990లలో 29 గ్రామాలలో అధ్యయనం చేశారు. పొలాల్లో పనిచేస్తున్న దళిత మహిళలపై ఈ వివక్ష ఎలాంటి ప్రభావాన్ని కలిగిస్తోందో, ఇంకా ఏ రూపాల్లో హింస సాగుతోందో తెలుసుకున్నారు. ఆ సమయంలో ఐదవ మహిళా కార్యకర్తలు కొందరు ఇలా కులపరమైన విభజన ఎందుకు ఇది మహిళల ఐక్యతను

దెబ్బతీస్తుందని వాదించారట. “దళిత మహిళలకు ప్రత్యేక సమస్యలు, వారిపై అదనపు అణచివేత ఉన్నప్పుడు వాటిని ప్రత్యేకంగా ప్రస్తావించాలని వాటిపైన ప్రత్యేక పోరాటాలు చేయాల్సిన అవసరం ఉందని ఉదాహరణలతో అతి సహనంగా వివరించి ఒప్పించింది మైథిలి.

ఒక చిన్నగదిలో దీపపు వెలుగులో జరిగిన ఆ చర్చను, మైథిలి ముఖాన్ని నేను మర్చిపోలేను. అలా కార్యకర్తలకు తన పని ద్వారా, చర్చల ద్వారా శిక్షణ ఇచ్చేది. ఒక చిన్నపిల్లకు తల్లిగా, మరో పక్క (నిరంతరం బయట ప్రాంతాలకు వెళ్లాల్సిన) పార్టీలో నాయకురాలిగా బాధ్యతలు నిర్వహించేటప్పుడు ఒక కమ్యూనిస్టు మహిళకు అసాధారణమైన శక్తి కావాల్సి ఉంటుంది. అత్యంత బాధాకరమైన సంఘర్షణలకు లోను కావాల్సి ఉంటుంది. మైథిలి అవన్నీ అనుభవించింది. అయితే వాటిపై ఆ కాలంలో పార్టీలో కనీసం చర్చ కూడా జరగలేదు. చాలా సహజమైన విషయాలుగానే తీసేసుకునే వాతావరణం ఉంది. కానీ ఈ అనుభవాలు కలిగించిన అవగాహన పార్టీలోకి వస్తున్న మహిళా కార్యకర్తల ప్రత్యేక సమస్యలను అర్థం చేసుకుని వారికి సూచనలివ్వడానికి, మెరుగైన పని చేసేలా ప్రోత్సహించడానికి ఆమెకి ఉపయోగపడింది అన్ని స్థాయిల మహిళా కార్యకర్తలు మైథిలిని ఎంతగానో ప్రేమించడానికి ఇదొక కారణం. మహిళల అంశాలపై మార్క్సిస్టు దృక్పథం ఎలా ఉండాలి అని ఒక డాక్యుమెంట్ తయారు చేశాం. అందులో పార్టీలోపల మహిళలపాత్ర, మరింత మెరుగైన పాత్ర నిర్వహించేలా చేయగలగడానికి పార్టీ ధోరణి ఎలా ఉండాలి కూడా ప్రస్తావించాం. (ప్రపంచ కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంలోనే ఇది ఒక ముఖ్యమైన డాక్యుమెంట్ అని చెప్పొచ్చు). దీన్ని రూపొందించడంలో మైథిలిది అత్యంత ప్రధానమైన పాత్ర. ఈ డాక్యుమెంట్ ను

పార్టీ కేంద్ర కమిటీ ఆమోదించింది. ఆ రోజు మైథిలి “ఎలా అయితేనేం చివరకు డాక్యుమెంట్ ను బయటకు తేగలిగాం. మనం లేకపోయినా ఇది పార్టీకి ఒక దిక్కుచిగా, ఒక ఆధారంగా ఉండిపోతుంది. అది ముఖ్యం. నాకు సంతోషంగా ఉంది” అన్నది.

అసాధారణమైన అనేక సామర్థ్యాల సమాహారం తను. పోషించిన పాత్రలు కూడా ఎన్నో. మిలిటెంట్ కార్మికోద్యమ నాయకురాలు, మహిళా హక్కుల ఉద్యమకారిణి, కార్యకర్తలను తయారు చేసిన ఆర్గనైజర్, విస్తృతంగా రాసిన రచయిత, సంపాదకురాలు. మైథిలిని ఒక ఉద్యమకారిణిగానే కాదు, పోరాటాలను ప్రత్యక్షంగా ముందుండి నడిపించిన నిర్వాహకురాలిగానే కాదు, సిద్ధాంతకర్తగా కూడా పార్టీ చరిత్ర నమోదు చేయాలి. ఆమె భర్త కరుణాకరన్ జీవితం పురుష కామ్రేడ్లందరికీ ఒక ఆదర్శం. కమ్యూనిస్టు పార్టీలలో పనిచేసే మహిళా కార్యకర్తల జీవనసహచరులు ఆయన ఆచరణ నుంచి చూసి నేర్చు కోవాల్సింది ఎంతో ఉంది. వెనక ఉండి ఒక నాయకురాలిగా ఆమె పని కొనసాగించడానికి ఆయన అందించిన సహకారం అద్భుతమైనది. ఆ అద్భుతమైన మేధస్సు క్రమంగా మరుపు తెరల మాటున మసకబారుతున్నప్పుడు అల్బీమర్స్ బారిన పడిన ఆమెను కంటికి రెప్పలా చూసుకున్నారు కూతురు కల్పన, భర్త కరుణాకరన్. వారిద్దరికీ నా కృతజ్ఞతలు. లాంగ్ లివ్ కామ్రేడ్ మైథిలి” అని ఉద్వేగంగా తన సహచర కామ్రేడ్ ను స్మరించుకున్నారు సిపిఎం పార్టీపొలిట్ బ్యూరో సభ్యురాలు బృందా కారత్. థాంక్యూ కల్పనా, థాంక్యూ కరుణాకరన్ మైథిలి జీవితంలోని ఆఖరి దశాబ్దం అనారోగ్యం వల్ల ఇంట్లోనే గడిచింది. ఉద్యమమే జీవితంగా బతికిన ఆమెను క్రమంగా అందరూ మర్చిపోతారేమోనని ఆమెకూతురు కల్పన అనుకున్నారట. ఆ ఆలోచనే కల్పనకు బాధ కలిగించిందట.

మంగై అనే ఐదవ ముఖ్య కార్యకర్త ఒకరు 'నేనొక మట్టి ముద్దను, నన్నీలా మలిచింది మైథిలి' అని కన్నీరు పెట్టుకున్నప్పుడు బహుశా కల్పన సందేహానికి సమాధానం దొరికే ఉంటుంది.

ఇంకా ఏ మూలో మిగిలుంటే ఇప్పుడు ఆన్లైన్లో జరుగుతున్న సంతాప సభలలో ప్రతి ఒక్కరూ మైథిలిని బాగా

చూసుకున్నందుకు తనకు కృతజ్ఞతలు చెబుతున్నప్పుడు ఆ సందేహం పటాపంచలైపోయి ఉంటుంది. సాధారణంగా కుటుంబ సభ్యులు తమవారిని చూసుకోవడంలో సాయపడిన ఇతరులకు కృతజ్ఞతలు చెబుతారు. కానీ మైథిలి విషయంలో ఉద్యమ సహచరులు, స్నేహితులు, తన నాయకత్వంలో తయారైన కార్యకర్తలు ఆమె కూతురికి,

భర్తకు కృతజ్ఞతలు చెప్పారు. ఇంతకంటే ఏ నిదర్శనం కావాలి మైథిలి నూటికి నూరుశాతం ప్రజల మనిషిని చెప్పడానికి. ఈ దేశంలో వివక్ష, అణచివేత, దోపిడీలు ఉన్నంతవరకు వాటిని రూపుమాపడానికి జరిగేపోరాటాలు ఉన్నంతవరకు మైథిలి జ్ఞాపకాలు సజీవంగానే ఉంటాయి. రెడ్ సెల్యూట్ మైథిలి. ♦

దుస్తులు మార్చి దుఃఖించాలా?

మహిళలు నేడు

విహంగాలై ఆకాశవీధుల్లో విహరిస్తున్నారు. అంతరిక్ష మూలాలకు ఎగబాకుతున్నారు. కాలం మారింది. సాంకేతికంగా మనం ఎంతో ఉన్నతస్థాయికి ఎదిగాం. ఇన్ని మార్పులతో పాటు సనాతన సంప్రదాయాలకు స్వస్తి పలకాలి. అదెంతో అవసరం.

కాని ఇంకా ఎక్కడో ఒకచోట సంప్రదాయం పేరిట మహిళలను చిన్నచూపు చూడటం, సనాతనత్వాన్ని ఎదిరించినవాళ్ళను వెక్కిరించటం, విమర్శించటం జరుగుతూనే ఉన్నాయి. ఈ మధ్య ప్రసిద్ధ నటీమణి మందిరాబేడి భర్త రాజ్ కౌశల్ అకస్మాత్తుగా గుండెపోటుకు గురై మరణించాడు. ఆ సమయంలో ఆమెకా విపత్తు ఊహించని విధంగా ఎదురైంది. అంతటి బాధని దిగమింగుకొని అంత్యక్రియలకు పిల్లలకు తోడుగా తాను కూడా బయల్దేరింది. అదే ఆమె చేసిన నేరం. భర్త అంతిమ సంస్కారాల్లో స్త్రీ పాల్గొంటుందా? పురుషులు చేసే పని స్త్రీ చేయటం తగునా? శ్మశానానికి వెళ్ళి అంత్యక్రియలు చేస్తుందా అంటూ సాంప్రదాయ వాదులు ఆమెను దుమ్మెత్తిపోశారు. దుస్తులు ధరించటమనేది వారి వ్యక్తిగత సౌలభ్యాన్ని బట్టి ఉంటుంది. టీ షర్టు, జీన్స్ వేసుకుంటే తప్పా? అకస్మాత్తుగా భర్త మరణిస్తే ఆమె దుస్తులు మార్చుకొని ఏడవాలా! ఆ సమయంలో ఆమెకు అవన్నీ ఆలోచించే అవకాశముందా? జీవిత భాగస్వామి కాని,

రక్తం పంచుకు పుట్టిన అన్నదమ్ములు గానీ, కని పెంచిన తల్లి గానీ ఎవరైనా మరణిస్తే వారి అంతిమ సంస్కారాలలో ఆ కుటుంబ స్త్రీల పాత్ర ఆ ఇంటి వీధి గుమ్మం వరకే పరిమితం. మిగతా ఆచారాలు చేసే హక్కు పురుషులదే. ఈ పితృస్వామ్య భావజాలంలో మునిగి ఉన్న వారికి

మందిరాబేడి కష్టం ఏమర్థమౌతుంది. ఉన్నది ఉన్నట్టుగా ఆమె భర్త అంత్యక్రియలకు తన బిడ్డలకు తోడుగా వారికి ధైర్యాన్నివ్వడానికి వెళ్ళింది. అది సనాతనవాదుల దృష్టిలో ఘోరమైన నేరం అయింది. మందిరాబేడి ఒక సెలబ్రిటీ. అభ్యుదయ మార్గంలో నడిచే మహిళ. వారికి పుత్ర సంతానం ఉన్నా కూడా మురికివాడల్లో పెరిగే పాపని దత్తత తీసుకొని పెంచుకుంటున్నారు. అటువంటి ఉదాత్తమైన కుటుంబం వారిది. మందిరాబేడి భర్తను పోగొట్టుకున్న స్త్రీ మాత్రమే కాదు, ఇకముందు తన బిడ్డలకు మార్గ నిర్దేశనం చేసే తల్లి కూడా. అటువంటి యువతికి కష్టకాలంలో 'మీకు మేము అండగా ఉంటాం' అని ధైర్యం చెప్పే సహృదయులు ఎంతో అవసరం. చివరివరకూ తాను భర్తతో ఉండాలనే కోరికతో అంతిమ సంస్కారాల్లో పాలుపంచుకుంది. అందుకు ఆమెను గౌరవించాలి. అంతేకాని ఇటువంటి కువిమర్శలు చేయటం సంస్కారవంతం కాదు. ♦

బతుకు సెల్ గాటం!

ఒకప్పుడు బద్ద మారాం ఆపాలంటే చందమామా రావే జాబిల్లి రావే

అని ఆకాశం వైపు చూపుతూ తల్లి
గోరుముద్దలు తినిపించేది. కానీ ఇప్పుడు
బద్ద ఏడుపు ఆపాలన్నా.. తిండి పెట్టాలన్నా..

సెల్ ఫోన్ చేతికి ఇచ్చేస్తున్నారు!

ఒకప్పుడు స్కూలు నుంచి ఇంటికొచ్చిన
విద్యార్థులు బ్యాగు ఇంట్లో పడేసి వీధిలోకెళ్లి
ఆటల్లో మునిగిపోయేవాళ్లు. కానీ ఇప్పుడు
ఇంటికొచ్చిన క్షణాల్లోనే అమ్మా నాన్నల
చేతిలో ఫోన్ రక్కున లాక్కుని టిక్ టాక్ లో
మునిగిపోతున్నారు! వీరే కాదు పెద్దలూ
ఇంతే. ఒకప్పుడు విలాస వస్తువుగా ఉండే
ఈ సెల్ ఫోన్ ఇప్పుడు మన ఊరొచ్చింది.

మన ఇంటికొచ్చింది. మన నట్టింటికొచ్చింది.

మన ఆరోగ్యంపై తైతక్కలాడుతోంది. అంతగా పెనవేసు
కుపోయిన ఈ సెల్ ఫోన్ వల్ల అనర్థాలు అన్నీ ఇన్నీ కావు.

ప్రి యమైన ఆశ..

ఇప్పుడిప్పుడే కరోనా కల్లోలం
నుంచి కొంచెం కొంచెం బయట
పడుతున్నాం. అయినా ప్రమాద
ఘంటికలు మోగవచ్చునేమోననే భయం
మనల్ని ఇంకా పీడిస్తూనే ఉంది.

ఆరోగ్యపరంగా కరోనా
సృష్టించిన కరోర వాస్తవాలను చూస్తుంటే
ఆశ్చర్యం, భయం వేస్తోంది. సమాజాన్ని
కరోనా ఒక్కసారిగా కుదేలు చేసింది. ఈ
విపత్తు చాలా భయానకంగానూ,
వ్యధాభరితంగానూ ఉంది.

చిన్న పిల్లలు బడుల్లో.. యువత
కాలేజీల్లో... గడపాల్పిందిపోయి ఇళ్లకే
పరిమితమయ్యారు. శారీరకంగానూ,
మానసికంగానూ ఇది కోలుకోలేని
పరిస్థితి. ఉద్యోగస్తులు ఇదివరకు
ఎన్నడూ లేనివిధంగా ఇంటి నుంచి పని
అలవాటు చేసుకున్నారు. ఇదేమిటి...
అమ్మమ్మ ఇంత ఉపోద్ఘాతం చెబుతోందని
అనుకుంటున్నావా? అదే తల్లీ.. ఈ
ఇళ్లలో ఉండటం, పిల్లలకు ఆన్ లైన్
క్లాసులు మొదలవడం, కొత్త రకపు
విద్యావిధానం కదా! మన దేశంలో పెద్ద
నగరాల్లో అలవాటైన పద్ధతి నెమ్మదిగా

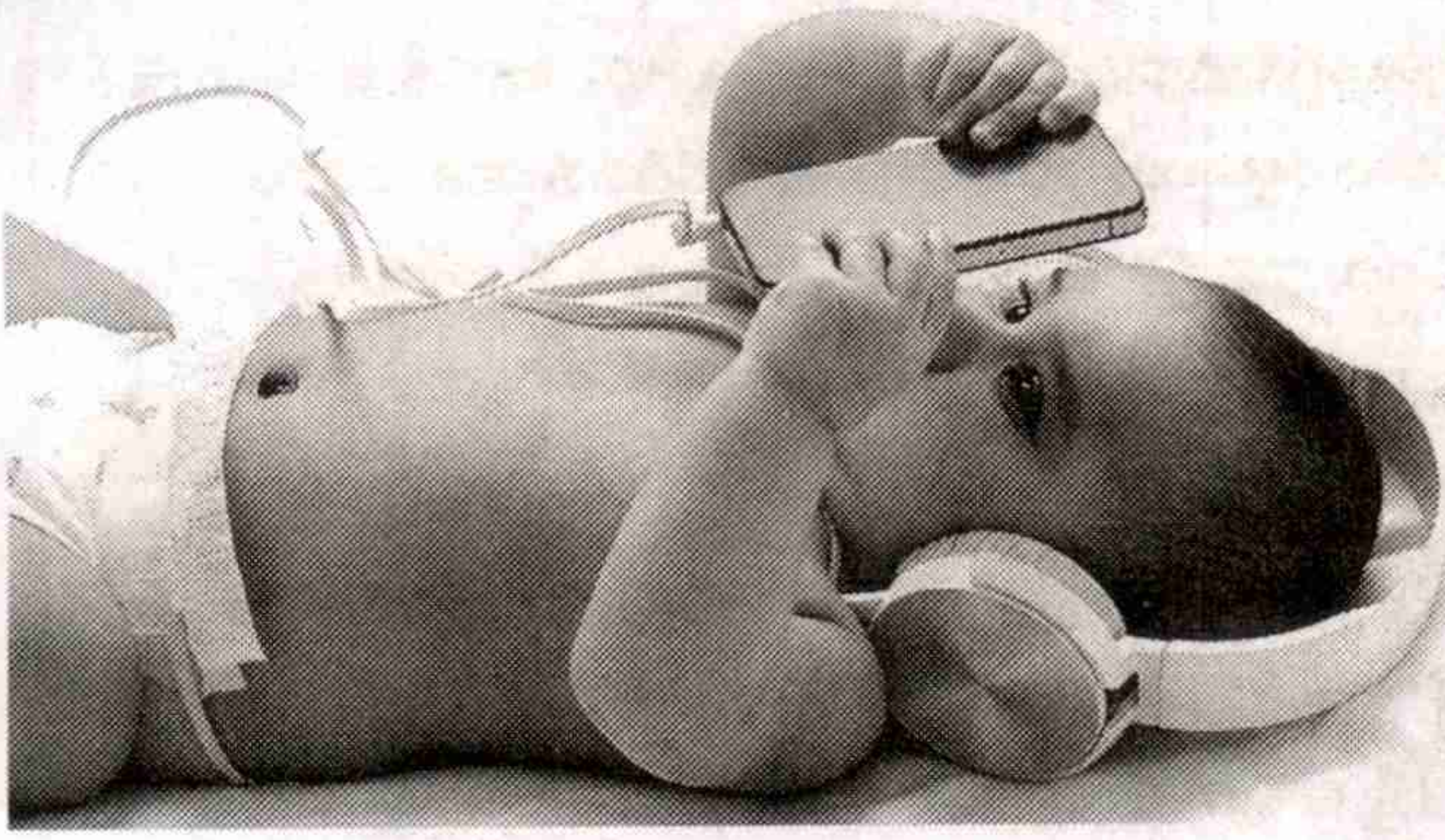
ఊళ్లలోని చిన్న పాఠశాలలకూ పాకింది.
ఇంకేముంది పిల్లలు తల్లిదండ్రుల
ముందు సెల్ ఫోన్ డిమాండ్ పెట్టారు.
విధిగా ఇష్టమున్నా, లేకున్నా ఫోన్ లు
కొని ఇవ్వాలన్న పరిస్థితి ఉంది. ఫోన్ లు
అయితే కొనిచ్చారు గానీ, ఎంతసేపు
క్లాసులు, ఆపైన ఎంతసేపు ఇతర
విషయాలు చూస్తున్నారనే దానిపై
నియంత్రణ లేదు.

ఫోన్ కొనివ్వలేదని తల్లిదండ్రులమీద
అలిగి ఆత్మహత్య చేసుకుంటున్న పిల్లల
గురించి ఆ మధ్య పత్రికల్లో
వార్తలు వస్తున్నాయి. ఈ మధ్య ఎవరింటికి
వెళ్లినా కనపడే వింత ఏమంటే
తల్లిదండ్రులు, పిల్లలు ఎవరి లోకం
వారిదే అన్నట్లు తలా ఒక మూల
కూర్చుని ఎవరి ఫోన్ వారు
చూసుకోవడం తప్ప, తలతిప్పి
మరొకరివైపు చూసే పరిస్థితి లేదు.

మా చిన్నప్పుడు స్త్రీలపై చాలా
జోక్ లు ఉండేవి. నవలలు చదువుతూ
ఇంటి పని పట్టించుకోరని... తరువాత
టీవీలో సీరియల్స్ చూస్తూ మంచీచెడు
పనీపాట లేకుండా అలాగే అతుక్కుపోయి
కూర్చుంటున్నారని అంటుండేవారు.

ఇప్పుడు పరిస్థితులు, పద్ధతులు
మారాయి. వయస్సు మీద పడిన తాతా
మామ్మల మొదలు చిన్నపిల్లల వరకూ
నిద్ర లేచింది మొదలు నిద్రపోయే
వరకూ ఫోన్లతోనే ప్రపంచం అయింది.
తమాషా ఏమంటే ఇంకా మాటలు
కూడా సరిగా రాని పసిపిల్లల చేతికి
కూడా ఫోన్ లు ఇస్తున్నారు. అదేమంటే
ఫోన్ ఇస్తేనే తిండి
తింటున్నారంటున్నారు. అమ్మలు పిల్లలకు
కథలు చెప్పటం, చందామామ రావే..
అని జోలపాటలు పాడే పద్ధతికి స్వస్తి
చెబుతున్నారు. మొన్నీ మధ్య తెలిసిన
వారింటికి వెళ్లాను. వాళ్ల పిల్లలిద్దరూ
ఫోన్ లో ముఖాలు పెట్టి ఎవరోచారని
కూడా పట్టించుకోలేదు. నన్ను పరిచయం
చేస్తుంటే హాయ్ అని హడావిడిగా చెప్పి
మళ్లీ ఫోన్ లో ముఖాలు పెట్టేశారు.
భోజనం చేస్తూ కూడా ఫోన్ పక్కన
పెట్టుకొని రకరకాల విన్యాసాలు
ముఖంలో ప్రదర్శిస్తూ తింటున్నారు.
ఇదేమిటి అని నా ఫ్రెండ్ ని అడిగితే,
“ఏం చెప్పినా ఎవరు వింటారు? వాళ్ల
అమ్మా నాన్న ఇద్దరూ ఇదే పని. ఇద్దరూ
మాట్లాడుకోవడం తక్కువ. ఎప్పుడూ ➔

ఫోన్లమీదే ఉంటారు. పోనీ పెద్దాయనకు చెప్పి మా ఆయన్ను చెప్పమందామంటే ఆయనా అంతే. అంతకుమునుపు చక్కగా పుస్తకం చదివేవారు. ఇప్పుడు ఒక అరగంట న్యూస్ పేపర్ చదివి పక్కన పడేసి ఇక ఫోన్ పట్టుకు కూర్చుంటున్నారు. నాతో కూడా మాట్లాడరు. అందరూ అంతే. నేను ఒక్కడాన్నే ఖాళీగా ఉన్నట్లు అనిపిస్తుంది. చిన్నప్పుడు నీకు గుర్తుందా? కలం గొప్పదా? కత్తి గొప్పదా? అని స్కూల్లో చర్చ పెడితే కత్తే గొప్పది సరిగ్గా వినియోగించుకుంటే అని వాదించాను కదా అనిఆమె గుర్తు చేసింది" ఆశా..!

అమ్మమ్మ ఏమిటి? చాదస్తంగా మాట్లాడుతుంది అనుకుంటున్నావా? కొంచెం ఆలోచించి చూడు. నీ చుట్టూ ఉన్నవారిని పరికించి చూడు. నిన్ను నీవు

పరిశీలించుకో. అనవసరమైన విషయాల్లో సెల్ ఫోన్ తో ఎవరు ఎన్ని గంటలు గడుపుతున్నారో? ఎంత అమూల్యమైన సమయాన్ని వృథా చేస్తున్నారో గమనించు. చాలా వరకు పనికిరాని విషయాలు చూస్తూ.. వింటూ.. తాత్కాలిక ఆనందాన్ని పొందుతున్నారు. నీకు ఈ విషయాలు రాస్తున్నప్పుడే టీవీలో ఒక వార్త చూశాను.

టీకీటాక్ చేయవద్దని భార్యకు ఎంత చెప్పినా వినలేదన్న బాధతో భర్త ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడట. ఇది ఎంత

విషాద వార్త. ఫోన్లతో గడపవద్దన్నందుకు పిల్లలు కూడా తల్లిదండ్రుల మీద అలాగే అలుగుతున్నారు. పుస్తకాలు తీసి చదవమంటే కోపం. మంచి సలహా ఇస్తే అలక. ఇదొక కనిపించని విపత్కర పరిస్థితి. కుటుంబ కలహాలకు భార్యాభర్తలు విడిపోవడానికి, అయినవారి మధ్య అనుబంధాలు దూరం కావడానికి కావలసిన వారితో కబుర్లు కరువు అవడానికి ఈ సెల్ ఫోన్లే కారణం అవుతున్నాయంటే నమ్మబుద్ధి కావడం లేదా!? అదే విధంగా సుదూర తీరాల్లో ఉన్న రక్తసంబంధీకులతో హాయిగా మాట్లాడుకోవడానికి ఈ సెల్ ఫోన్లే ఆధారం. ఒకటే పరికరం. కానీ, మంచిచెడు దానిలో లేవు. మన ఆలోచనా విధానంలోనే ఉన్నాయి. మనం వాడుకునే పద్ధతిలోనే ఉన్నాయి. ఏదో అమ్మమ్మ చెప్పిందిలే అనుకోకుండా నీవు కూడా సెల్ ఫోన్ వాడుకలో నియంత్రణ పాటించు. అది నీకు మేలు చేస్తుంది. అర్థం చేసుకుంటావని ఆశిస్తూ.. మీ అమ్మమ్మ!

కేరళ ప్రభుత్వం స్త్రీలకు ఇచ్చిన వరం

'పింక్ ప్రొటెక్షన్ 'సర్వే' యలన్స్'

మీడియాలో స్త్రీలకు ఏమాత్రం అసౌకర్యం కలిగించినా ఈ పింక్ ప్రొటెక్షన్ మహిళా దళాలు, పురుష దళాలు పరస్పర సహకారంతో స్త్రీలకు ప్రొటెక్షన్

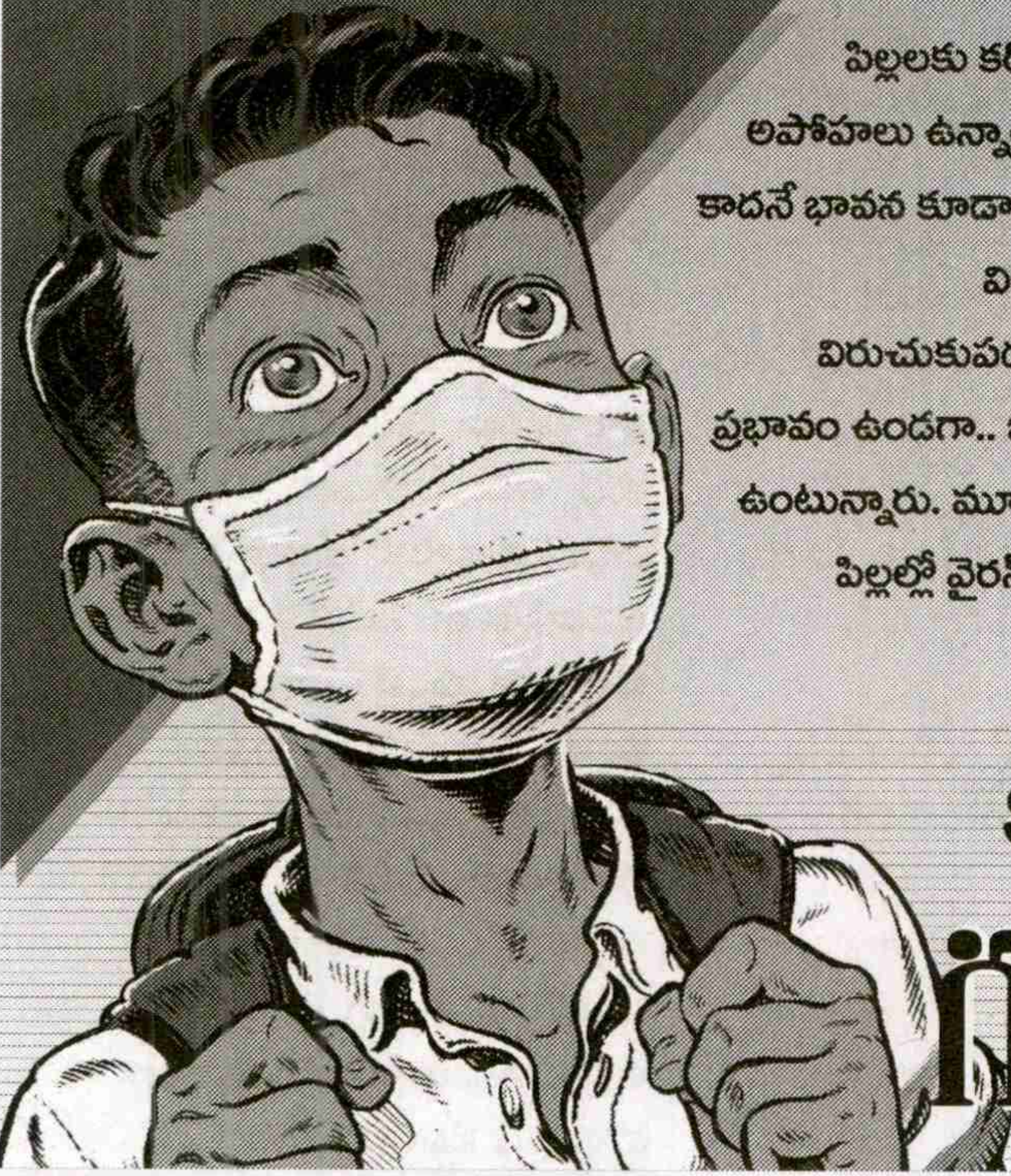
చెక్ చేస్తారు, చెక్ పెడతారు. జ్వరాలున్నాయేమోనని ఇంటింటికీ వెళ్లి సర్వే చేయడం అందరికీ తెలిసిందే. కానీ ఇక మీదట కేరళలో గృహహింసను చెక్ చేస్తారు. కాలేజీల దగ్గర మాటు వేసి ఆకతాయిల పని పడతారు. కట్నం మాట ఎత్తితే లోపల వేస్తారు. సోషల్ మీడియాలో పిచ్చిపిచ్చి కామెంట్స్ పెడితే చిప్పకూడు తినిపిస్తారు. పింక్ ప్రొటెక్షన్ పేరిట కేరళ ప్రభుత్వం స్త్రీలకు విరోధులుగా మారిన పురుషులకు గుణపాఠం చెప్పడానికి ఈ 'పింక్ ప్రొటెక్షన్ సర్వే యలన్స్' ప్రారంభించింది. పబ్లిక్ ప్లేసుల్లో, ప్రైవేట్ ప్లేసుల్లో, సోషల్

కలిగిస్తారు. గృహహింస, వరకట్న వేధింపులకు చెక్ పెట్టడానికి కేరళలో ప్రారంభించిన వినూత్న రక్షణ ఈ పింక్ జన మైత్రి. స్త్రీలకు నీడలా వుంటూ పురుషుల పాలిట సింహస్వప్నంలా నిలిచేది పింక్ షాడో పెట్రోల్ అని దీనికోసమై పింక్ వెహికల్స్ని కూడా కేరళ

ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసింది. ఈ కార్లు పూర్తిగా మహిళా పోలీసుల చేతిలో ఉంటాయి. ఆడపిల్లలు సిటీ బస్సుల్లో, కాలేజీల దగ్గర అల్లరిపెట్టే వారి భరతం పట్టడానికి, స్కూళ్ళ వద్ద కిడ్నాపులకు చెక్ పెట్టడానికి ఈ పింక్ షాడో పెట్రోలింగ్ పనిచేస్తుంది. ఇరవై నాలుగు గంటలు అందుబాటులో ఉంటుంది. ♦

పిల్లలకు కరోనా సోకుతుందా? లేదా?.. దీనిపై చాలా మందికి చాలా అపోహలు ఉన్నాయి. చిన్నారులకు వైరస్ సోకదని, ఒకవేళ వచ్చినా వారికేం కాదనే భావన కూడా ఉంది. కానీ ప్రస్తుత పరిస్థితి అందుకు భిన్నం. రోజురోజుకీ విజ్యంభిస్తోన్న కొవిడ్ వైరస్.. రెండో దశలో చిన్నారుల మీదా విరుచుకుపడుతోంది. తొలి దశలో కేవలం 4శాతం చిన్నారులపై వైరస్ ప్రభావం ఉండగా.. ఇప్పుడు 15 నుంచి 20శాతం మంది పిల్లలే బాధితులుగా ఉంటున్నారు. మూడో దశలో ఇది 80శాతం పైనే ఉండొచ్చని అంచనా. మరి పిల్లల్లో వైరస్ వస్తే దాన్ని గుర్తించడం ఎలా.. వారికి ఎలాంటి లక్షణాలు ఉంటాయి.. చూద్దాం.

కరోనాను చిన్నారుల్లో గుర్తించడమెలా?

చిన్నారుల్లో వైరస్ లక్షణాలను ఎలా గుర్తించాలి.. ఎలాంటి చికిత్స అందించాలన్న దానిపై కేంద్ర ఆరోగ్య శాఖ ఇటీవల కొన్ని మార్గదర్శకాలు విడుదల చేసింది. మెజార్టీ పిల్లల్లో కరోనా సోకినప్పటికీ వారిలో ఎలాంటి లక్షణాలు ఉండట్లేదని, కొందరిలో స్వల్ప లక్షణాలు కన్పిస్తున్నాయని తెలిపింది. లక్షణాలివే..

సాధారణంగా మామూలు జలుబు, జ్వరం ఉంటే పిల్లలు ఒకట్రెండు రోజుల్లో కోలుకుంటారు. అయితే రోజుల తరబడి అవే లక్షణాలుంటే మాత్రం ఆసుపత్రికి తీసుకెళ్లాలి.

వైరస్ సోకినప్పుడు

పిల్లల్లో కన్పించే ప్రధాన లక్షణాలు :

- జ్వరం
- తలనొప్పి, ఒళ్లు నొప్పులు
- ముక్కు దిబ్బడ, దగ్గు, గొంతునొప్పి
- శ్వాస వేగంగా తీసుకోవటం

- వికారం, వాంతి, విరేచనాలు
- విడవకుండా కడుపునొప్పి
- ఆహారం సరిగా తినకపోవటం, ఆకలి లేకపోవటం.. రుచి, వాసన తగ్గటం.

చికిత్సకు ఎప్పుడు వెళ్లాలి?

- కరోనా సోకిన పిల్లల లక్షణాలను బట్టి మైల్డ్, మోడరేట్, సివియర్ అని మూడు కేటగిరీలు విభజిస్తారు. జ్వరం, జలుబు వంటి స్వల్ప లక్షణాలు ఉండి ఇతర ఆరోగ్య సమస్యలేమీ లేకపోతే ఇంట్లోనే ఉంచి చికిత్స అందించొచ్చు.

ఎలాంటి ఆహారం ఇవ్వాలి..

కొవిడ్ సోకిన పిల్లలకు మంచి ఆహారం అందించాలి. తాజా పండ్లు, కూరగాయలు, ఆకుకూరలు ఎక్కువగా తినిపించాలి. విటమిన్లు, ఖనిజ లవణాలు పుష్కలంగా ఉండే ఆహారపదార్థాలు ఇవ్వాలి. నీరు ఎక్కువగా తాగించాలి. ఎక్కువ సేపు పడుకునేలా చూసుకోవాలి.

- ఆయాసం, వేగంగా శ్వాస తీసుకోవాల్సి రావడం, ఆహారం సరిగ్గా తీసుకోకపోవడం వంటి లక్షణాలుంటే మాత్రం అశ్రద్ధ చేయకుండా ఆసుపత్రికి తీసుకెళ్లాలి.

- తీవ్ర అస్వస్థతకు గురైన పిల్లలకు వెంటిలేటర్ పై చికిత్స అందించాల్సి ఉంటుంది. తీవ్ర దశలో న్యూమోనియా ఎక్కువవుతుంది. ఆక్సిజన్ శాతం 90 కన్నా తక్కువగా పడిపోవచ్చు. ఆయాసం, శ్వాస తీసుకోలేకపోవడం వంటి లక్షణాలుంటాయి. విడవకుండా విరేచనాలు, వాంతులు, కడుపునొప్పి ఉన్నా వెంటనే ఆసుపత్రిలో చూపించాలి.

- కొందరు పిల్లల్లో కొవిడ్ మల్టీసిస్టమ్ ఇన్ ఫ్లమేటరీ సిండ్రోమ్ సమస్యకు దారి తీస్తోంది. కాబట్టి ఎప్పుడూ మగతగా ఉంటున్నా.. తికమక పడుతున్నా, చర్మం, పెదవులు, గోళ్లు పాలిపోతున్నా తీవ్రమైన కడుపునొప్పి వేధిస్తున్నా వెంటనే ఆసుపత్రికి తీసుకెళ్లాలని నిపుణులు చెబుతున్నారు. ♦

కేం ద్ర ప్రభుత్వ నూతన విద్యా విధానం అమలులో భాగంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పాఠశాల విద్యలో సంస్కరణలకు తెరలేపింది. కేంద్రప్రభుత్వం ఇచ్చిన మార్గదర్శకాలకు అనుగుణంగానే రాష్ట్రప్రభుత్వం సర్క్యులర్ (నెం:172 తేది 31.05.21) విడుదల చేసింది. ప్రస్తుతం అమలులో ఉన్న పాఠశాల 10ప్లస్2 విద్య నిర్మాణం 5ప్లస్3ప్లస్3ప్లస్4గా మార్పును ప్రతి పాదించారు. అంగన్వాడీ, ప్రాథమిక పాఠశాల, ప్రాథమికోన్నత పాఠశాల, ఉన్నత పాఠశాల వ్యవస్థను 3 అంచెలుగా మార్పు చేస్తున్నారు.

3, 4, 5 తరగతులు 3-5 కి.మీ దూరంలో ఉన్న ప్రాథమికోన్నత, ఉన్నత పాఠశాలలకు తరలించడం వల్ల అనేక సమస్యలు వస్తాయి. 3-5 కి.మీ పాఠశాలలకు వెళ్లి రావడం దూరా భారమవుతుంది. రవాణా సదుపాయం గురించి ప్రస్తావన లేదు. ఇది విద్యార్థుల డ్రాపవుట్లను పెంచుతుంది.

నూతన విద్యావిధానంలో పిల్లల నివాసానికి దగ్గరలో వై.ఎస్.ఆర్ ప్రాథమిక పాఠశాల, ఒక కిలోమీటరు పరిధిలో ఫౌండేషన్ స్కూలు, మూడు కిలోమీటర్ల పరిధిలో ఉన్నత పాఠశాల వుంటాయని చెబుతున్నారు. వై.ఎస్.ఆర్. ప్రాథమిక పాఠశాలలో ప్రీప్రైమరీ1, ప్రీప్రైమరీ 2 తరగతులు (వయస్సు పేర్కొన లేదు) ఫౌండేషన్ స్కూల్లో ప్రీపరేటరీ ఫస్టు క్లాసు, ఒకటి, రెండు తరగతుల వరకే ఉంటాయి. ఈ విధానంలో అంగన్వాడీ కేంద్రాలు వైఎస్ఆర్ ప్రాథమిక పాఠశాలలుగా రూపాంతరం చెందుతాయి. 3, 4, 5 తరగతులు 3-5 కి.మీ దూరంలో ఉన్న ప్రాథమికోన్నత, ఉన్నత పాఠశాలల్లో విలీనం చేస్తారు. 3, 4, 5 తరగతుల విద్యార్థులు ప్రాథమికోన్నత పాఠశాలలకు తరలించడం వల్ల అక్కడ 150 మంది విద్యార్థులకు మించి పిల్లల సంఖ్య పెరిగితే దాన్ని ఉన్నత పాఠశాలగా

తరగతుల తరలింపు తగదు!

అప్గ్రేడ్ చేస్తారు. ఉన్నత పాఠశాలల్లో తెలుగు, ఇంగ్లీషు మీడియం విద్యార్థుల సంఖ్యను బట్టి తెలుగు, ఇంగ్లీషు మీడియం స్కూళ్లుగా కొనసాగిస్తారు. విద్యార్థుల సంఖ్య, మౌలిక వసతులు బాగున్నచోట మండలానికి ఒకటి, రెండు పాఠశాలలకు ఇంటరు తరగతులు ఎటాచ్ చేస్తారు. ఈ విధానం అమలులో ఏ ప్రాథమిక పాఠశాల మూత పడేది లేదని చెబుతున్నారు.

పూర్వ ప్రాథమిక విద్య

అంగన్వాడీల నిర్వహణలో 5 సంవత్సరాలలోపు పిల్లలకు అకడమిక్ సిలబస్, బోధనకు ప్రత్యేకంగా ఉపాధ్యాయులు లేరు. ప్రస్తుతం దీన్ని పి.పి.1, పి.పి.2గా చేసే మార్పు చేస్తారు. ఫౌండేషన్ స్కూల్లో ప్రీపరేటరీ 1 చేర్చారు. ఈ నేపథ్యంలో 47 వేల అంగన్వాడీ కేంద్రాలు ఏమవుతాయో స్పష్టత లేదు. వీటిని శిశుసంక్షేమ శాఖ నిర్వహిస్తుందా? లేకుంటే విద్యాశాఖ నిర్వహిస్తుందా? అనేది స్పష్టం చేయాలి.

ఫౌండేషన్ స్కూల్

ప్రీపరేటరీ 1, ఒకటి, రెండు తరగతులతో ఒక సెకండరీ ఉపాధ్యాయునితో నిర్వహించడం వల్ల ముప్పై మంది విద్యార్థుల వరకు ఏ నాణ్యమైన విద్య అందించగలదో ప్రభుత్వం చెప్పాలి. ఒక్క ఉపాధ్యాయునితో 3 తరగతుల నిర్వహణ సాధ్యం కాదు. విద్యార్థులు ప్రభుత్వ పాఠశాల నుంచి తరలిపోయే ప్రమాదం ఉంది. నమోదులు తగ్గే అవకాశం ఉంది. ఈ ఫౌండేషన్ విద్యాశాఖ పరిధిలో ఉంటుందా? లేక సొసైటీగా నడుపుతారా స్పష్టత లేదు. ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో ప్రాథమిక విద్య

సరిగాలేదనే, ఒక్కరు ఇద్దరు ముగ్గురు ఉపాధ్యాయులతో నడుస్తున్నాయనే సుమారు 40 శాతం పిల్లలు ప్రైవేటు పాఠశాలలకు మళ్లారు.

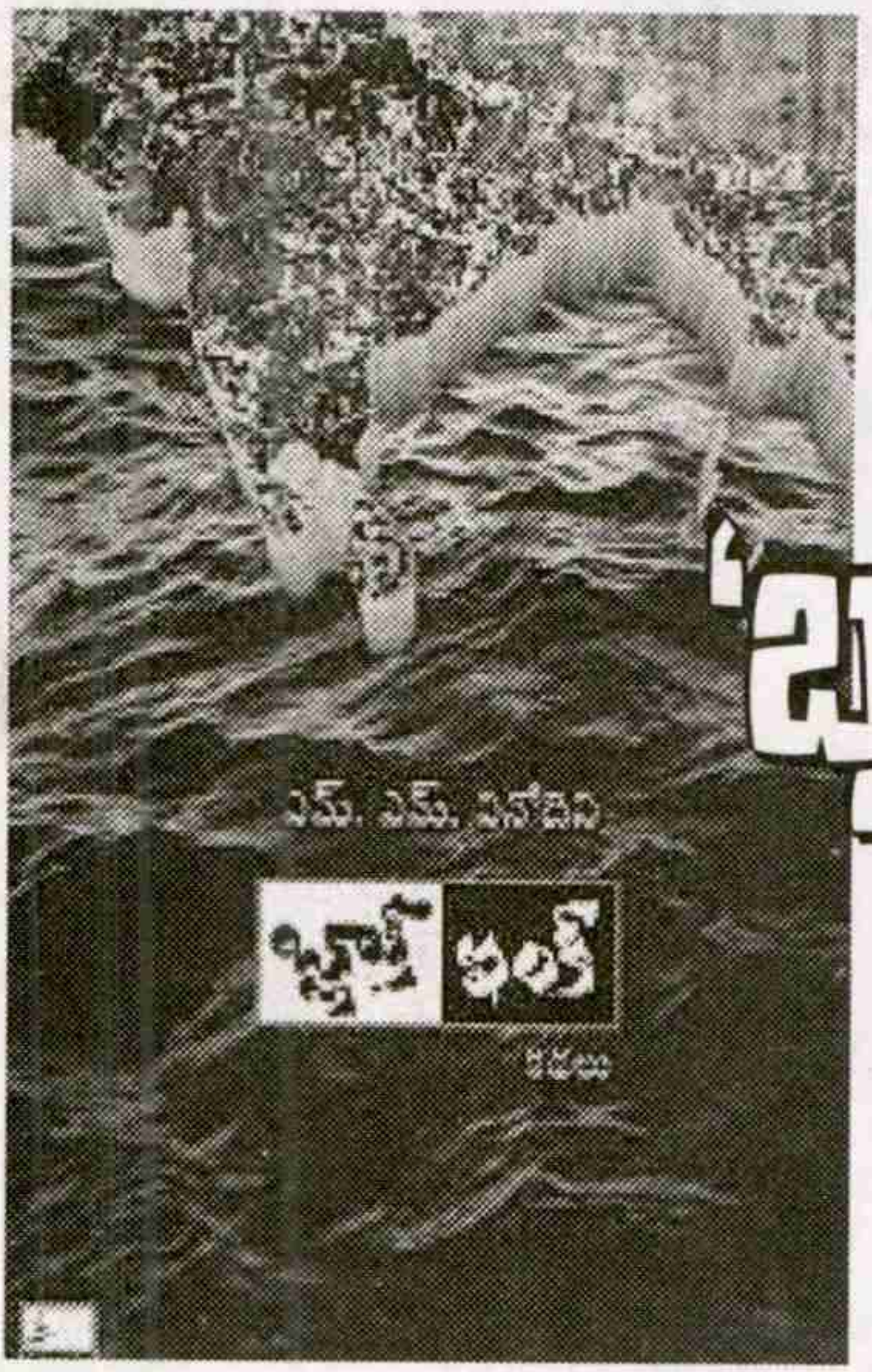
3, 4, 5 తరగతుల తరలింపు తగదు

విద్యాహక్కు చట్టం, అన్ని విద్యా కమిషన్లు ప్రాథమిక పాఠశాల ఒక కి.మీ. పరిధిలో, యు.పి స్కూలు 3 కి.మీ. పరిధిలో, ఉన్నత పాఠశాల 5 కి.మీ పరిధిలో ఉండాలనే నిబంధనకు ఈ కొత్త విధానం తిలోదకాలు ఇచ్చింది. షెడ్యూల్ ఏరియాలో 3వ తరగతి నుంచి 34 వేల ప్రాథమిక పాఠశాలలను ఫౌండేషన్ స్కూళ్లుగా మార్చి... ఈ పాఠశాలల్లో ఒక్క సెకండరీ గ్రేడ్ టీచర్నే ఉంచి మిగిలిన ఉపాధ్యాయులకు 3, 4, 5 తరగతులతోపాటు తరలించడం వల్ల ఉపాధ్యాయ పోస్టులను తగ్గించుకోవచ్చనే లోగుట్టు దాగి ఉంది. ఆ విధంగా 20 ఏళ్ల కాలంలో వేలకొలది ఎస్.జి.టి పోస్టులు ప్రభుత్వం రద్దు చేస్తూ వచ్చింది.

సి.బి.యస్.ఇ సిలబస్

ప్రాథమిక పాఠశాలల్లో ఇంగ్లీషు మీడియం, ఉన్నత పాఠశాలల్లో తెలుగు మీడియం రద్దు విషయం కోర్టులో ఇంకా తేలలేదు. సిబియస్ఇ సిలబస్ ప్రవేశ పెట్టడం ద్వారా తెలుగు మీడియం అనే ప్రశ్న లేకుండా చేయవచ్చనే ఆలోచన ప్రభుత్వానికి వున్నట్లుంది. పాఠశాల విద్యా రంగంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేయదలచిన మార్పుపై విస్తృత చర్చ జరపాలి. అభిప్రాయాలు తీసుకోవాలి. 3, 4, 5 తరగతులు ఉన్నత పాఠశాలల్లో విలీనం ద్వారా విద్యార్థికి దూరం పెరుగుతుంది. బాలికలు, దళితులు చదువులకు దూరమయ్యే ప్రమాదం ఉంది. ♦

దళిత స్త్రీల వ్యధలే..

'బ్లాక్ ఇంక్' కథలు!

అది

శారదా

నికేతన్. పెద్దబడి. పెద్ద పెద్ద చెట్లున్నాయ్.

కాంపౌండ్ గోడ తల మీద 'వందేమాతరం'

అని సిమెంట్తో రాసిన పెద్దపెద్ద

అక్షరాలున్నాయి. ఐదవ తరగతి 'బి' అని వున్న

గదిలో నన్ను కూర్చోబెట్టి ఆమె అక్కడి నుంచి

వెళ్ళిపోయింది. అందరూ అమ్మాయిలే.

కొంతమంది నన్ను పలకరించారు. పేరేమిటని

అడిగారు. 'మార్త' అని చెప్పాను. 'అంటే' అని

అడిగారు. బైబిల్లో మరియు చెల్లెలని చెప్పాను.

'కీరస్తానీలా'? అన్నారు. అవునన్నాను. అంతే!

అందరూ ఒక్కసారిగా దూరంగా జరిగారు.

'ముట్టుకోకండే, కీరస్తానీలట, మైలబడిపోతాం,

దూరం జరగండి, దూరం జరగండి' అని

ఆందోళనగా అరుస్తూనే ఉన్నారు. నాచుట్టూ

ఒక మూర వరకు ఖాళీ స్థలమేర్పడింది.

రాజస్థాన్లోని దళిత స్త్రీ భన్వారీదేవిని

అగ్రకులస్తులు సామూహికంగా అత్యాచారం

చేసిన కేసులో "ఒక అగ్ర కులానికి చెందిన వ్యక్తి

తక్కువ కులం స్త్రీని రేప్ చేయడం ద్వారా తనని

తాను కించపరచుకోడు" అని న్యాయస్థానం

కేసు కొట్టివేసిన ఘటనకు కోకొల్లలుగా వున్న

ఉదాహరణలకు ఈ పుస్తకంలోని మొదటి కథ

ఒక రూపం.

'మా' డాడీకి, మమ్మీకి హరిజన ఫ్రెండ్స్ లేరు.

నాక్కూడా లేరు. అసలు మాకు వాళ్ళతో ఫ్రెండ్షిప్

ఇష్టం ఉండదు. నా ఫ్రెండ్స్ అంతా బ్రామ్మిన్స్, చౌదరీస్,

రెడ్డీస్, వేరే హిందూస్..." పసి వయసులోనే పిల్లల

మనసుల్లో నాటుతున్న దుర్మార్గమైన కులతత్వానికి 'బ్లాక్

ఇంక్' ఒక పరాకాష్ట!

"తిండి లేక తినకపోతే అది పస్తంట. తిండి

ఉండి, వద్దనుకొని తినకపోతే అది ఉపవాసమంట."

"బేటీ బచావో, బేటీ పడావో" అంటూ ఊదరగొట్టు

ప్రచారాలు చేసే ఈ దేశాధినేతలకు "బేటీ కొ ఖిలావో"

అనే స్పృహ ఎప్పుడొస్తుందో!

"ఎంత ధైర్యమే నీకు ముందు ఇక్కడి నుంచి

అవతలికిపో, పావలా రికాణా లేదు, ఎన్నేళ్ళకి తీరుద్దనే..

రెండొందలడిగావ్, ఏమనుకుంటున్నావే

రెండొందలంటే...? పెంటకుప్పలనుకుంటున్నావా..?

డబ్బులే అవి. డబ్బులంటే లక్ష్మీదేవి... పెంటలెత్తే నీ

చేతులేమైనా పద్మాలంటే ఆమొచ్చి నీ చేతుల్లో

కూర్చోడానికి... ఆ తల్లిని నీ చేతుల్లో అప్పనంగా

కూర్చోబెట్టి ద్రోహం చెయ్యమంటావంటే... ముందు

యిక్కడ్నుంచి కదలవే"

పాతికేళ్ళు అమానవీయమైన పాకీ పని చేసిన ఆమె..

కూతురు కోటిలక్ష్మి పెళ్ళి కోసం రెండు

వందలడిగినందుకు బూతులు తిట్టి మొహాన ఉమ్మేసిన

దేశం మనది. అగ్రకుల ఆధిపత్యం పట్టపగలు

నట్టనడివీధిలో దళిత స్త్రీని నగ్నంగా చేసి రక్తం కారేలా,

పేగులు బయటకొచ్చేలా కొట్టిన ఘటన.

నిజానికి నువ్వు చాలా అందంగా ఉంటావు.

ఫ్యాషన్ గా ఉంటావు. ఎత్తు, సరిపడా లావు, పొడవైన చేతులు, గుండ్రటి భుజాలు, చక్కని కళ్ళు, అందమైన చూపులు.. వాట్ నాట్? అన్నీ.... అంతా బావుంటావు. కానీ నిన్ను చూశాక వీటిన్నింటిలో నీ కులం కనిపిస్తోందని మా ఇంట్లో అందరూ అనుకున్నారు. వేరే వాళ్ళకు నిన్ను 'ఫలానా కులం' అని పరిచయం చేయకపోయినా, చూడగానే నువ్వు "దళిత స్త్రీవని అర్థమయిపోతావు..."

"శరీరమే ఒక కులం సర్టిఫికేట్ గా..." కనిపించడమంటే ఏంటో, కులరక్తానికి కోరలు చాపిన వ్యవస్థ కంటే అగ్రకుల రసెంత ధారగా కారుతుందో చెప్పడానికి ఈ కథ ఒక సాక్ష్యం.

అగ్రహార సంస్కృతి గొప్పదనే భ్రమలో పడి సొంత ఆత్మగౌరవ విలువని ఆలస్యంగా గ్రహించిన "తప్పిపోయిన కుమార్తె", అభ్యుదయ రచయితగా పుస్తకాల్లో అణగారిన ప్రజల గురించి ఆదర్శాలు వల్లించే స్నేహితురాలి తండ్రి, భార్యను "ఛండాలపు... మాల...చేష్టలూ.. మాదిగ బుద్ధులూ.... కిరస్తానీ ముందా!" అంటూ భయంకరంగా అరుస్తూ తిట్టడంతో ఈ దేశంలోని పెత్తందార్ల తిట్లకు కూడా అణగారిన వర్గాల స్త్రీలన్నా, వారి మాన ప్రాణాలన్నా ఎంత చులకనో తెలుసుకుంటుంది.

రైతు ఆత్మహత్యలపై మరో చూపు, "ఒక విలన్ ఆత్మహత్య" కథ. రైతు దేశానికి వెన్నెముక అంటూ గ్రామాల్లో అగ్ర కుల అహంకారాన్ని, ఫాసిస్ట్ మత సంస్కృతినీ కాపలా కాసే వారికి అర్థం కావాల్సింది, ఈ

దేశంలో "కూలీల" బతుకులు ఎలా తెల్లారుతున్నాయనే విషయం!

చాకలి కూడు, కుమారక్క కథలు కూడా హృదయాన్ని ద్రవింపజేసే కథలు. వాడలోని స్త్రీలకు కాలకృత్యాలు తీర్చుకోవడం ఎంతటి గడ్డు సమస్యో 'కట్ట' కథ చూపిస్తుంది.

"రైలు కూడా మొగోడే! వస్తే నిలబడాల్సిందే! గూడ్సు బండోస్తే కూడా! ఎన్ని పెట్టెలుండి ఎంత పొడుగున్నా సరే, కూర్చోగూడదు, చివర్లో గార్డు ఉంటాడుగా!

"...మనం ఏసయ్య మతం తీసుకొని 'కిరస్తానీ' వోళ్ళం అయ్యాం. అదే పెద్ద కులపోళ్ళు తీసుకుంటే....

"జార్జిరెడ్డి, ఎజ్రాశాస్త్రి, జాన్సన్ చౌదరి, శామ్యూల్ పిళ్ళై...అవుతారు." "నీకు లాగా ఆ సిద్ధాంతాలను నమ్మినోళ్ళంతా ఇట్టే ఉన్నారా? నీకు లాగా అన్నీ తీసేశారా...?"

"అన్నీ అంటే....ముక్కులకు, చెవులకు, కాళ్ళకు, మెడలోకి ఏం బెట్టుకోరత్తా...పూవులసలు పెట్టుకోరు. జుట్టు కత్తిరించుకుంటారు. పాంట్లు, షర్టులు కూడా ఏసుకుంటారు. కాటిక బెట్టుకోరు...! బొట్టు మాత్రం పెట్టుకుంటారు..."

"ఎందుకే? ఎవరైనా అడిగావా ఎందుకో?"

"ఆ...! అలవాటు కదా, ఒదులుకోలేకపోతున్నాం అనీ, అది లేకపోతే అద్దంలో తమని తామే చూసుకోలేకపోతున్నామనీ...కొంతమంది చీరలు కట్టుకొని పెళ్ళిళ్ళకీ, ఫంక్షన్లకీ వెళ్ళినప్పుడు తమని

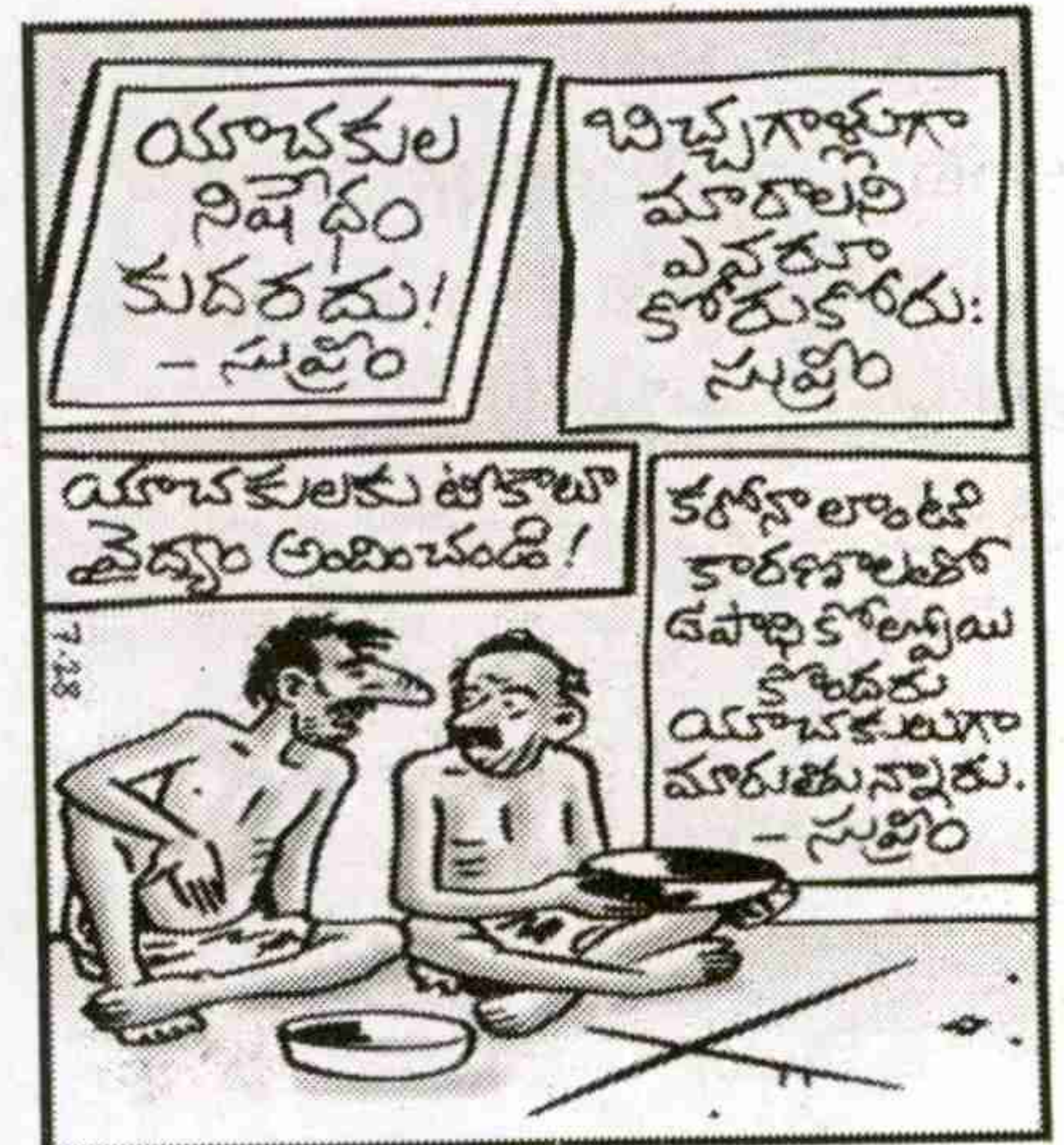
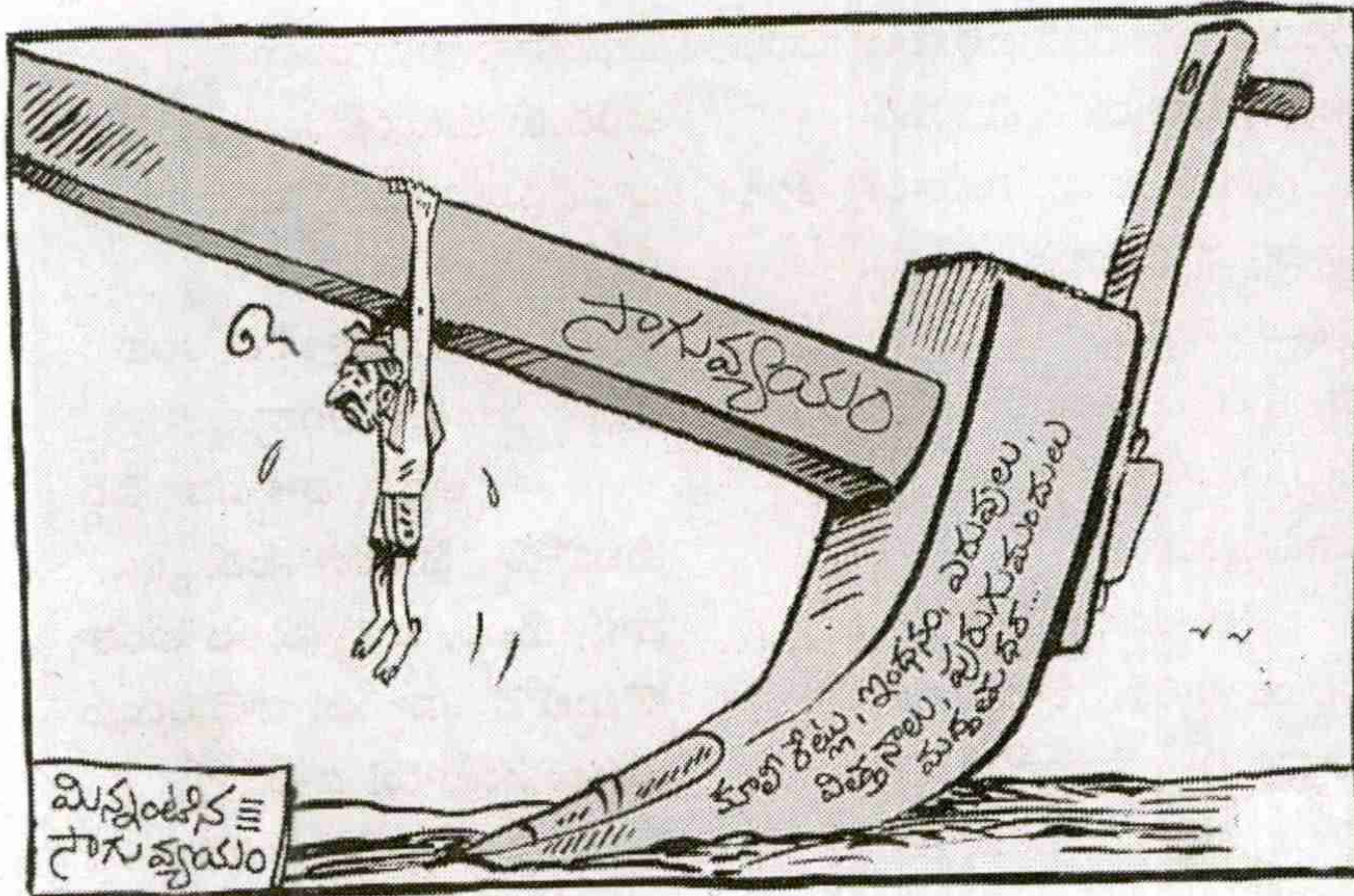
విధవరాళ్లు అనుకుంటున్నారనీ, అందుకు కుటుంబ సభ్యులు బాధపడుతున్నారనీ, పెద్దది కాదు, చిన్న చుక్కేగా అని కొంతమంది...ఇట్లాంటివే ఇంకా ఏదేదో చెబుతుంటారత్తా...."

"అదేనే, వాళ్ళంతా పెద్ద కులపోళ్ళు. హిందూ మతస్తులు. వాళ్ళ కులం, వాళ్ళ మతం అంతా బొట్టులోనే ఉన్నాయి! దాన్నెందుకు ఒదులుకుంటారు! దానిని ఒదులుకుంటే జనం వాళ్ళని కిరస్తానీలనుకుంటారని వీళ్ళకి గుబులు! మొగోళ్ళతో సమానంగా వుండాలని చేసే పోరాటం చిన్నదా? చానా పెద్దది గదా!

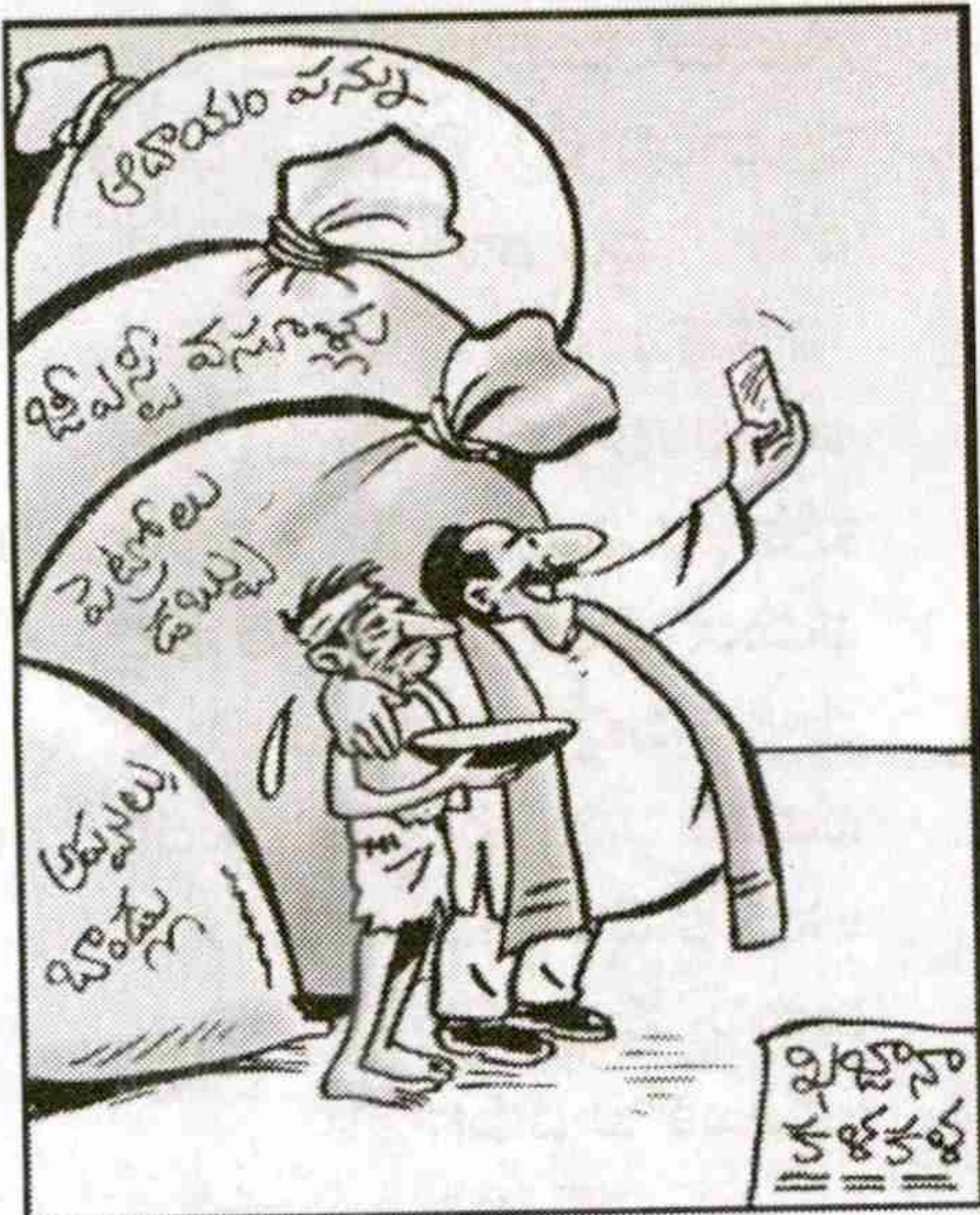
'విధవరాలేమో' అని జనం అనుకుంటారనుకుంటే నువ్విక పోరాటం ఏం చేస్తావ్? అది గాదు నీ భయం! జనం నిన్ను మాల పిల్లో, మాదిగ పిల్లో అనుకుంటారని నీ భయం! నిన్ను కులం తక్కువదని జనం అనుకోకూడదు. నీ పెద్ద కులాన్ని నువ్వు ఒదులుకోకూడదుగా..!

ఎమ్.ఎమ్.వినోదిని "బ్లాక్ ఇంక్" కథలు పుస్తకం వచ్చి ఐదేళ్ళు అయింది. అసమానతలు నిండిన సమాజంలో "ప్రజలు", "రైతులు" అన్నట్టే "స్త్రీలు" అని జనరలైజ్ చేయడం ప్రజాస్వామ్యం పేరిట కులతత్వం చెలామణి అవుతున్న ఈ దేశంలో ఎంత పొరపాటో ఈ కథలు మనకు చెప్తాయ్. చదవని వాళ్ళు వెంటనే చదవండి. కళ్ళకే కాదు, చూపులకు పట్టిన తెరలు కూడా తొలగుతాయ్. ♦

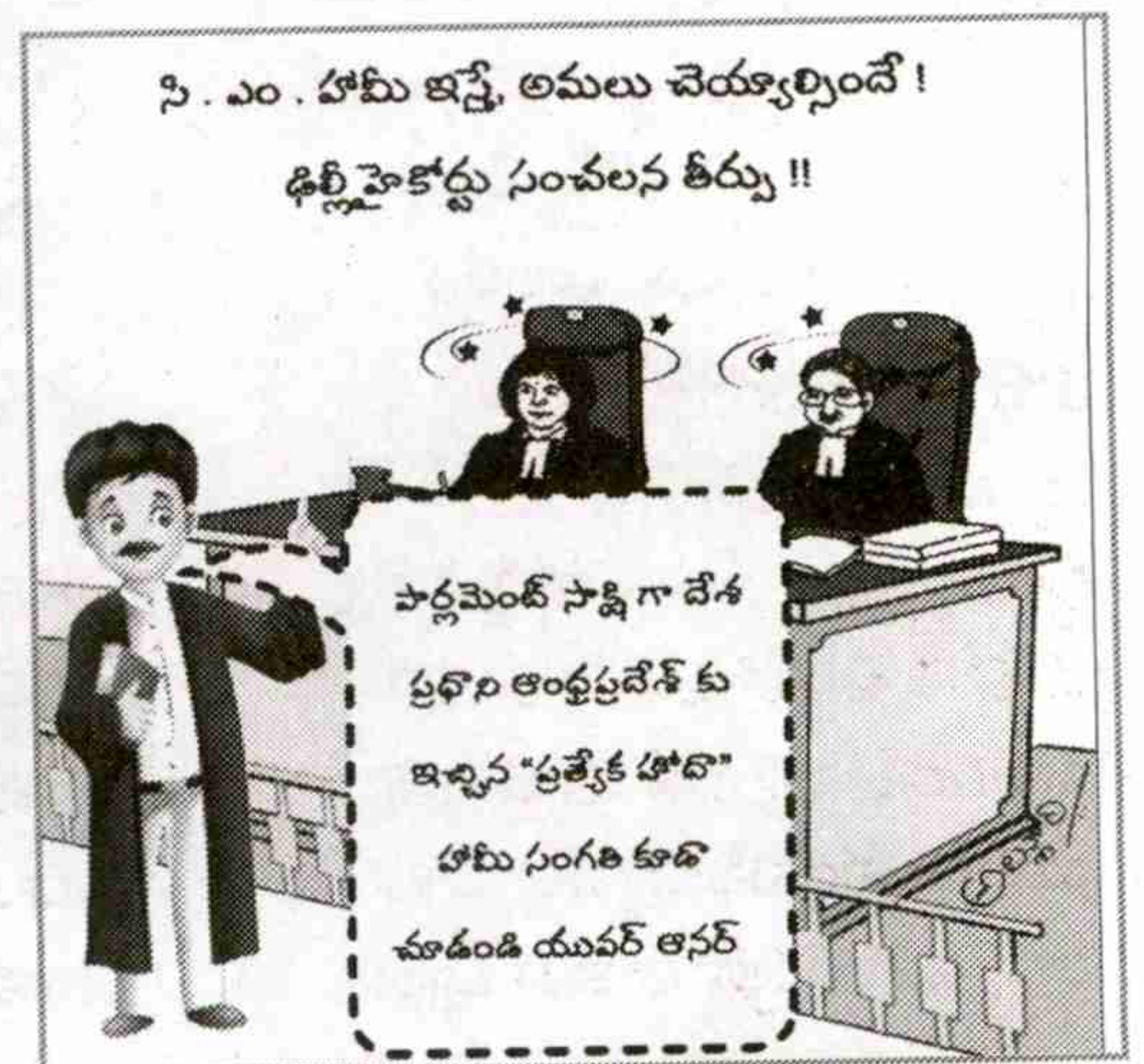
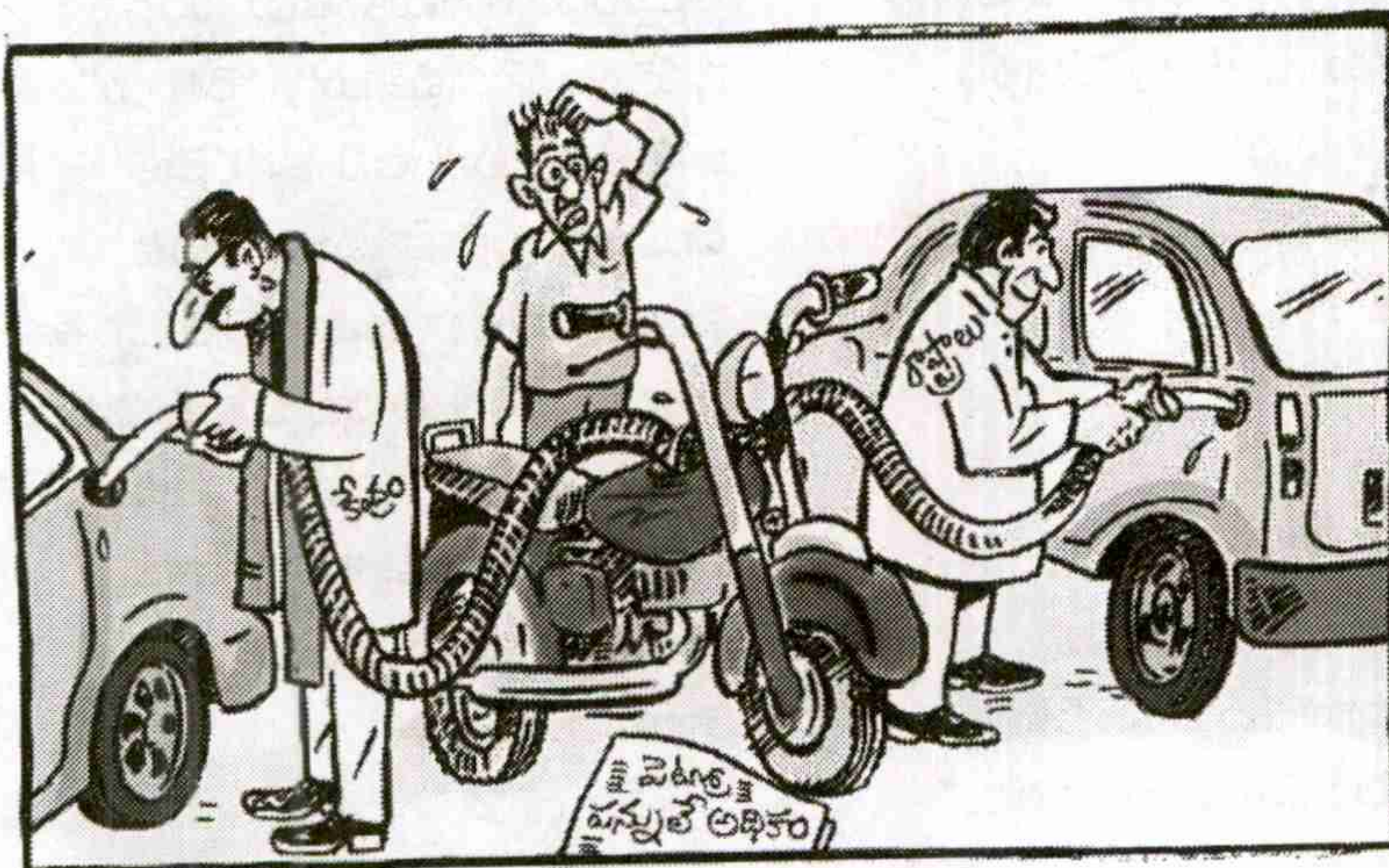

కోర్టు చెప్పేదాకా వీళ్లకేదీ అర్థం కాదేంట్రా!

చూడు, భవానీ ఎలా కళకళలాడుతోందో!

వ్యసనపరుడైన భర్తకు దూరంగా పుట్టింట్లో ఉంటూ.. ఉద్యోగం చేసుకుంటూ.. సాగుతున్న ఆమె జీవితంలోకి అనుకోని అతిథిలా వచ్చాడు అతను. కుటుంబ సభ్యులను వదిలేసి అతన్ని పెళ్లి చేసుకుని సుఖంగా ఉంటున్న ఆమె జీవితం అనుకోని మలుపు తిరిగింది. ఇప్పుడు మళ్ళీ పుట్టింట్లో తల్లిదండ్రులతో ఉంటోంది. దీనికి కారణమేంటి? భర్త ఏమయ్యాడు? అసలేమయింది? తెలియాలంటే ఇది చదవాల్సిందే..!

అనుకోని అతిథి

మేడం నాకు నా భర్త కావాలి. నేను నా భర్తను వదులుకోలేను. కానీ నా ఎంక్వయిరీలో అతనికి వేరే అమ్మాయితో సంబంధం ఉందని తెలిసింది. ఇది నేను భరించలేకపోతున్నాను. దయచేసి నాకు సహాయం చేయండి' అంటూ ఐదవ లీగల్ సెల్ కు ఒక యువతి వచ్చింది. ఆమె పేరు, వివరాలు అడిగి జరిగిందంతా నిదానంగా చెప్పమని అడిగారు ఐదవ పెద్దలు.

ఆమె తన బాధ చెప్పింది. నా పేరు సంధ్య. చిన్నవయస్సులోనే మా వాళ్లు నాకు వివాహం చేశారు. కానీ అతడు వ్యసనపరుడు అని తెలిసి నన్ను కాపురానికి పంపలేదు. పుట్టింట్లో అమ్మానాన్నలతోనే ఉండి మధ్యలోనే ఆగిపోయిన చదువు కొనసాగించాను. పీజీ పూర్తి చేసి ఒక ప్రయివేటు కంపెనీలో పని చేస్తున్నాను. అక్కడే నాకు సమీర్

పరిచయమయ్యాడు. నన్ను ప్రేమిస్తున్నానంటూ నా వెంట పడ్డాడు. కొన్నాళ్లు తేలిగ్గానే తీసుకున్నా. కానీ ఎప్పటికీ వదలకపోతుంటే వేరే దారిలేక సమీర్ కు నా గతమంతా చెప్పాను. సమీర్ 'ఆ పెళ్లితో నాకు సంబంధం లేదు. ఇప్పుడు మనం పెళ్లి చేసుకుందాం' అన్నాడు. కొన్నాళ్లు గడిచాక ఇరువైపు పెద్దలకు మా విషయం చెబితే మా అమ్మానాన్నలు అయిష్టంగా అంగీకరించారు. సమీర్ తల్లిదండ్రులు 'మీరు గానీ పెళ్లి చేసుకుంటే తిరిగి ఇంటికి రావద్దు' అని హెచ్చరించారు. చేసేది లేక మా పెళ్లి మేమే చేసుకున్నాం. అందరికీ దూరంగా ఉన్నా, మేం ఆనందంగా ఉండేవాళ్లం.

నాకే కొన్నాళ్లకు అందరినీ చూడాలని, అందరితో కలిసి ఉండాలని అనిపించి ఇంటికి వెళదామని సమీర్ ను అడిగాను.

సమీర్, ముందు ఒప్పుకోలేదు. 'నా తప్పును క్షమించమని మీ వాళ్లను అడుగుతాను. ఇంటికెళదాం' అని ఆశగా అడిగాను. తనకు కూడా ఆ ఒంటరితనం నుంచి విముక్తి పొందాలనిపించి మొత్తానికి అంగీకరించాడు. ఇద్దరం ముందు మా అత్తగారింటికి వెళ్లాం. వాళ్లు ముందు మమ్మల్ని తిట్టారు. వెళ్లిపోమ్మన్నారు. కానీ కొంతసేపటికి మనసు మార్చుకొని మమ్మల్ని ఆశీర్వదించారు. అందరం కలిసి మెలిసి ఉండేవాళ్లం. ఇరు కుటుంబాలు మమ్మల్ని ఆదరించాయి. ఆ సమయంలోనే సమీర్ తమ్ముడి పెళ్లి కూడా అయింది. ఎంతో ఇష్టంగా పెళ్లి పనులు అన్నీ నేనే చక్కబెట్టాను. అలా మా జీవితం సాగిపోతుండగా తుఫానులా కొన్ని సంఘటనలు జరిగాయి.

మా పెళ్లికి ముందు సమీర్ వేరే అమ్మాయిని ప్రేమించినట్టు నాకు

చెప్పాడు. నా మనసు కష్టపడ్డా
సరిపెట్టుకున్నాను. కానీ అప్పటి నుంచి
నాలో అనుమానభూతం
ప్రవేశించింది. సమీర్ ఇంటికి రావడం
ఆలస్యమైనా, ఎప్పుడైనా ఫోన్
తీయకపోయినా అనుమానించేదాన్ని.
సమీర్ కూడా నా అనుమానాలను,
అపోహలను తొలగించకపోగా, తన
అతితెలివికి సాంకేతికతను జోడించి
మార్పింగ్తో ఫోటోలను సృష్టించి
నన్ను ఆట పట్టించేవాడు. నేను ఎంతో
బాధ పడేదాన్ని.

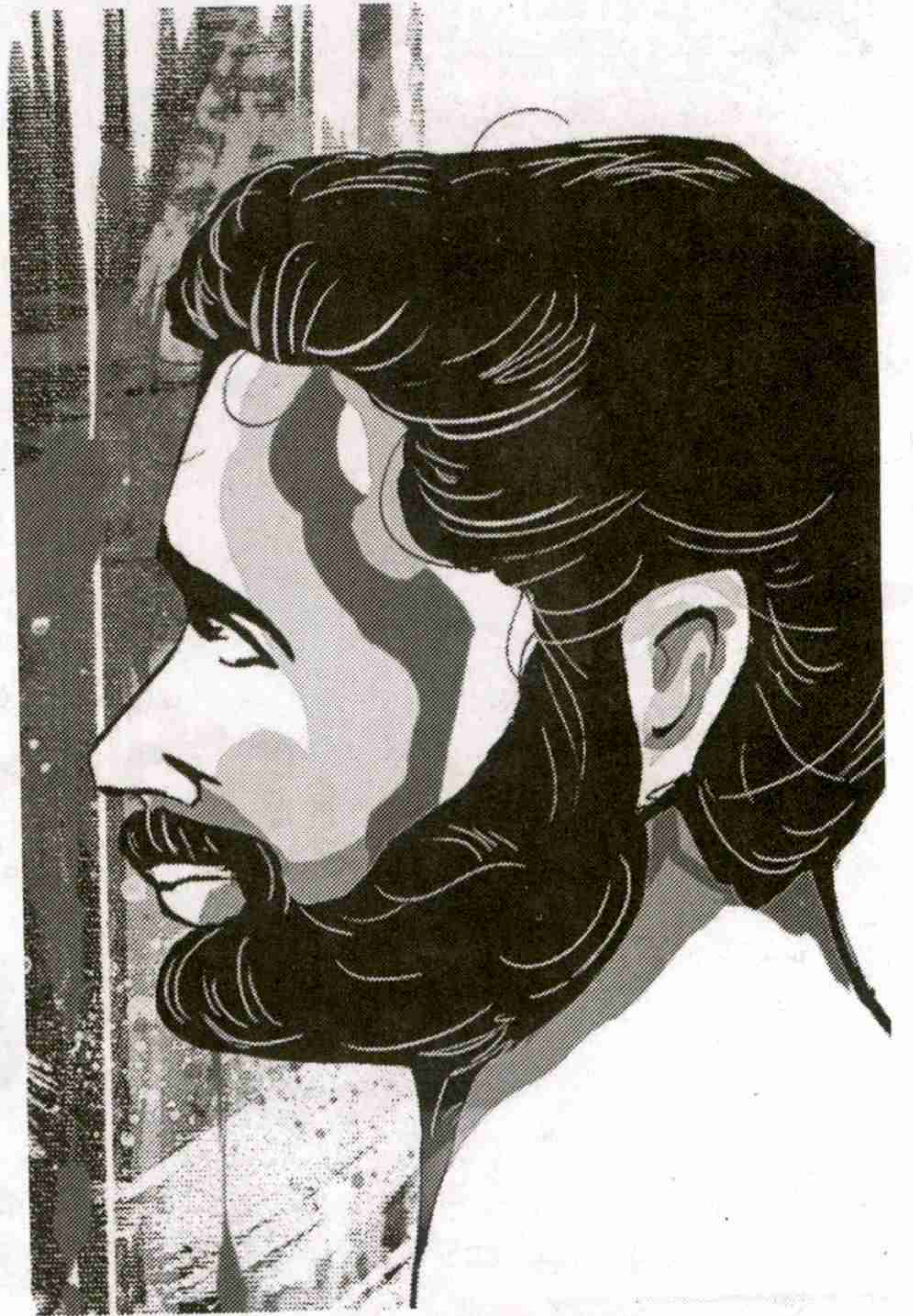
ఈ కారణాలతో మా ఇద్దరి మధ్య
కలతలు తీవ్రమయ్యాయి. నేను ఒక
అడుగు ముందుకేసి ఒక ప్రైవేటు
వ్యవస్థను సంప్రదించి సమీర్పై నిఘా
పెట్టాను. వారి ఎంక్వయిరీలో నా
అనుమానం నిజమేనని తేలింది.
సమీర్ కూడా అదే టీంను
సంప్రదించాడు. ఆ సంగతి నాకు
తెలియదు. సమీర్ ఆ యువతికి
దూరమవ్వాలంటే మూడు లక్షల
రూపాయలు డిమాండ్ చేసినట్లు ఆ
టీం వారు నాకు చెప్పారు. నా జీవితం
చక్కబడుతుందంటే మూడు లక్షలు
ఇవ్వడానికి మా నాన్న కూడా
అంగీకరించారు. కానీ సమీర్
అంగీకరించలేదు. టీం సభ్యులు నన్ను
డబ్బు డిమాండ్ చేస్తున్నారు. నాకేం
చేయాలో అర్థంకాక మీ సహాయం
కోసం వచ్చాను అని చెప్పింది ఆమె.
ఐదవ పెద్దలు ఆమెతో పోలీస్ కేసు
పెట్టించారు. వారు వారిద్దరినీ
లోక్ అదాలత్ కు రప్పించి ఐదు సార్లు
కౌన్సెలింగ్ చేశారు. కానీ, సమీర్ ఏ
మాత్రం మారలేదు. అకస్మాత్తుగా
ఎవరికీ కనపడకుండా వెళ్లిపోయాడు.

ఇలా జరగడంతో సమీర్ కుటుంబ
సభ్యులు వారి కొడుకుని నేను దూరం
చేశానని నన్ను ధ్వేషించారంటూ మళ్లీ

ఆమె ఐదవ
అదాలత్ కు వచ్చి
చెప్పింది. ఐదవ
పెద్దలు సమీర్ కు
ఫోన్ చేసినా, సమీర్
తరుపు లాయర్ కు
ఫోన్ చేసినా
ఏమాత్రం సమీర్
ఆచూకీ
కనిపెట్టలేకపోయారు.
ఆ లాయర్ మాత్రం
'ఆమె అతణ్ణి
తీవ్రంగా
అనుమానించింది.
అంత
అపనమ్మకాలుంటే
కాపురాలు సవ్యంగా
జరుగుతాయా?
వీరిద్దరికీ అసలు
కుదరదు. ఆమె
బతుకేదో ఆమెను
బతకమనండి' అని

ఐదవ పెద్దలకు సలహా ఇచ్చాడు.
ఐదవ పెద్దలు ఈ మాట చెప్పడానికి
మీరెవరని అడిగారు. ఆ లాయర్
'మీరే మాట్లాడుకోండి' అని సమీర్
తమ్ముడి నంబరు ఇచ్చాడు. సమీర్
తమ్ముడు 'మా అన్నయ్య ఎక్కడున్నాడో
మాకూ తెలియదు. ఆమెను మేం
చట్టపరంగానే ఎదుర్కొంటాం' అని
చెప్పాడు.

ఇక్కడ ఇరువైపులా పొరపాట్లు
జరిగాయి. మీరిద్దరూ మీ గతాల్ని
తవ్వకున్నారుగానీ, భవిష్యత్తు గురించి
ఆలోచించలేదు. ఇంత
అనుమానాలుంటే మీ ఇద్దరి మధ్య
ప్రేమకు చోటెక్కడుంది. సమీర్ ది
అతితెలివి. నీదేమో అనుమానభూతం.
మాకు న్యాయం అనిపించింది మేం
చెబుతున్నాం. నిన్ను ఐదవ

సహకారంతో మీ అత్తగారింటికి
పంపుతాం. కష్టమైనా అక్కడే ఉండు.
మెల్లిగా కొన్నాళ్లకు సమీర్ తిరిగి
వస్తాడు. ఆ నమ్మకంతో ఉండు.
ఎట్టిపరిస్థితుల్లోనూ ఉద్యోగం
వదులుకోకు. నీకు అదే ఆధారం అని
చెప్పారు. ఐదవ పెద్దల ఈ సలహాకు
సంధ్య అంగీకరించింది. కానీ ఆమెను
పంపించడానికి ఆమె తల్లిదండ్రులు
ఒప్పుకోలేదు. పుట్టింట్లోనే ఉద్యోగం
చేస్తూ ఉండిపోయింది. 'ఎప్పటికైనా
మీ జంట కలుస్తారు. మా సలహాను
గుర్తుపెట్టుకో. మెల్లిగా కొన్నాళ్లకు మీ
అత్తవారితో రాకపోకలు, సంబంధ
బాంధవ్యాలు జరుపు. నీకు మా
భరోసా ఎప్పటికీ ఉంటుంది. ధైర్యంగా
జీవించు' అని ఆమెకు ఐదవ పెద్దలు
చెప్పి పంపారు. ♦

మన సంపాదనలో కొంత భాగం సమాజానికి, పేదలకు ఖర్చు పెట్టాలని తెలుగులో వచ్చిన ఆ నలుగురు చిత్రం ద్వారా దర్శకుడు హితబోధ చేస్తారు. అటువంటి సబ్జెక్టుతో తీసిన మారాఠీ చిత్రం ప్రవాస్. 'నేనెందుకు జీవిస్తున్నాను' అనే ఆలోచన కథానాయకుణ్ణి సమాజ సేవవైపు నడిపిస్తుంది. ఆపదలో ఉన్న వారికి ఉచిత సేవ చేయాలనే నిర్ణయానికి వచ్చి తన కారునే అంబులెన్స్ గా మార్చి ఏమేం చేశాడో.. చూసే ప్రేక్షకుల్లోనూ మానవత్వాన్ని తట్టిలేపేలా ఎలా తీశారో తెలిపేదే ఈ చిత్రం.

మానవత్వాన్ని తట్టిలేపిన ప్రవాస్

(మరాఠీ చిత్రం)

నేను చచ్చిపోతే నా అంత్యక్రియలకు ఎనిమిదీ.. పదిమంది కంటే ఎక్కువ రారేమో" కారు నడుపుతూ నిర్లిప్తంగా అన్నాడు అభిజిత్ ఇనాందార్ తన భార్య లత ఇనాందార్ తో.

వారు తమ దగ్గరి బంధువు అంత్యక్రియలకు హాజరై తిరిగి వస్తున్నారు.

"ఎందుకు అలా అంటావ్" చిరాగ్గా అంది భార్య.

ఇంటికి వచ్చిన తరువాత కూడా సంభాషణను కొనసాగిస్తూ "నాలో ఏం ప్రత్యేకత ఉందని అందరూ గుర్తుంచుకోవడానికి? నావల్ల కుటుంబానికి గానీ, సమాజానికిగానీ ఏం ఒరిగిందని..." అన్నాడు సోఫాలో కూలబడుతూ.

"ఇల్లు కట్టుకున్నాం, కారు కొనుక్కున్నాం, కొడుకుని విదేశాలకు పంపించాం. ఇవన్నీ నువ్వు కష్టపడి ఉద్యోగం చేయబట్టే కదా సమకూరాయి? ఇంకా ఏమి కావాలి? అనునయంగా అంది లత.

"నేను కన్న కలలు కలలుగానే

మిగిలిపోయాయి. మంచి నటుణ్ణి కావాలనుకున్నాను. ఇంకా ఏమేమో చేయాలి, ఎంతో సాధించాలి, పదిమందిలో గుర్తింపు పొందాలి అనుకున్నాను. చివరికి ఏమీ సాధించ లేకపోయాను. ఇంత వయసు వచ్చినా సగటు మనిషిగా మిగిలిపోయాను" బాధగా కళ్ళు మూసుకున్నాడు అభిజిత్.

అభిజిత్ కు అరవై ఏడేళ్లు.

మంచి ఉద్యోగం చేసి రిటైరయ్యాడు. భార్య లతకు చిత్రకళ అంటే అభిమానం. తీరిక సమయాల్లో కాన్వాస్ పై రంగుల చిత్రాలు వేసి ఆనందిస్తుంటుంది. ముంబైలో ఇల్లు కట్టుకున్నారు. కొడుకు దిలీప్ ను విదేశాల్లో చదివించారు. అతడు అమెరికాలో ఉద్యోగంలో స్థిరపడ్డాడు. ఆర్థికంగా లోటు లేదు. అభిజిత్ కు నటుడు దిలీప్ కుమార్ అంటే వల్లమాలిన అభిమానం. అతని సినిమా టీవీలో వస్తే తప్పకుండా ఆసాంతం చూస్తాడు. ఆ అభిమానంతోనే కొడుక్కి దిలీప్ అని పేరుపెట్టుకున్నాడు.

ప్రస్తుతం అభిజిత్ ఆరోగ్యం బాగా దెబ్బతింది. రెండు కిడ్నీలూ పాడయ్యాయి. వారానికి రెండుసార్లు

డయాలసిస్ తప్పనిసరి. బీపీ, షుగర్ సరిగా అదుపులో పెట్టుకోవడం లేదని రిపోర్ట్లు చూసినప్పుడల్లా డాక్టర్ హెచ్చరిస్తూ ఉంటాడు. దేశంలో యూరియా ఎరువు దొరకడం లేదని రైతులు ఆత్మహత్య చేసుకుంటుంటే, నా వంట్లో అది ఎక్కువ తయారవుతోంది అని తన మీద తానే జోకులు వేసుకుంటాడు అభిజిత్.

ఒకరోజు భార్య ప్రోద్బలంపై పండిట్ రమాకాంత్ జోషి సంగీత కార్యక్రమానికి వెళతారు. ఆయన ఆలపించిన సంగీతానికి ప్రేక్షకులు మైమరిచిపోయి కరతాళ ధ్వనులు చేస్తారు. అభిజిత్ కు కూడా నచ్చుతుంది. రమాకాంత్ ను కలుసుకుని మాట్లాడతాడు. వృద్ధుడైన జోషి తనకు కూడా అనేక అనారోగ్య సమస్యలు ఉన్నాయని, మందులు వేసుకుని కార్యక్రమాలు చేస్తూ ఉంటానని చెబుతాడు.

సంభాషణలో పండిట్ జోషి ఒక మాటంటాడు "మన జీవితంలో రెండే రెండు రోజులు చాలా ముఖ్యమైనవి. ఒకటి మనం ఈ

భూమీద పడిన రోజు, రెండవది “నేనెందుకు జీవిస్తున్నాను” అనే ఆలోచన వచ్చినరోజు.

ఈ మాటలు అభిజిత్ పై బాగా ప్రభావం చూపిస్తాయి. ఇంటికి వచ్చిన తరువాత కూడా ఆలోచిస్తుంటాడు.

మరో రోజు పండిట్ జోషితో “ఈ వయసులో, ఈ రోగంతో నేను ఎవరికి ఏ విధంగా సహాయ పడగలను, నలుగురిలో గుర్తింపు ఎలా పొందగలను” ఆవేదనగా అడిగాడు.

“ప్రస్తుతం నీ ఆరోగ్య పరిస్థితి ఎలా ఉన్నా .... చనిపోయేంతవరకూ నువ్వు బతకక తప్పదు. ఈ గమ్యం ఎంతకాలం అనే ఆలోచనను పక్కన పెట్టి, నువ్వు ఏమి చేయగలవో నిజాయితీతో ఆలోచించు. ఏదో మార్గం దొరక్కపోదని చెప్పాడు. ఇవే మాటలు మననం చేసుకుంటూ ఇంటికి చేరిన అభిజిత్ కు తాను చేయాల్సిన పనులేవో అస్పష్టంగా తన కళ్ల ముందు కదలాడుతున్న భావన కలిగింది. కుటుంబ పోషణ కోసం ఓపిక లేకపోయినా చమటోడ్డి కష్ట పడుతున్న తాను చూసిన ఆ వృద్ధుల అలసిపోయిన మొహాలు కళ్ల ముందు కదలాడాయి. వారు ఆ వయసులో కూడా అంతలా కష్ట పడుతుంటే, నేనేమీ చేయలేనా అన్న ఆలోచనలో పడ్డాడు.

బీహార్ లోని ఓ మారుమూల పల్లెలో ఒక తండ్రి చావుబతుకుల మధ్య అల్లాడుతున్న తన ఆరేళ్ళ కూతురికి సత్వర వైద్య సాయం కోసం చేతులపై ఎత్తుకుని పద్నాలుగు కిలోమీటర్లు పరుగెత్తినా, చివరికి ఆమె ప్రాణాలు కాపాడలేకపోయిన వార్తను టీవీలో చూసిన అభిజిత్ చలించిపోతాడు. ఆంబులెన్స్ అందుబాటులో ఉండి ఉంటే ఆ పాప ప్రాణాలు నిలిచేవి కదా... అని

బాధపడతాడు. ఒకసారి అర్ధరాత్రి తనకు ఎగశ్వాసగా ఉంటే జోరున పడుతున్న వానలో అంబులెన్స్ కోసం తన భార్య పడ్డ ఆరాటం, చివరికి ఆటోలో కష్టపడి ఆసుపత్రికి వెళ్ళిన సంఘటన గుర్తుకు వచ్చి ఆవేదన కలిగింది. ఆ బాధ, ఆవేదనలోంచి అతనికి ఒక ఆలోచన తళుక్కుమని మెరుస్తుంది.

తన సొంత కారును ఆంబులెన్స్ గా మార్చి, అవసరమైన వారికి ఉచితంగా సేవ చేయాలనే నిర్ణయానికి వచ్చాడు. భార్య తీవ్రంగా వ్యతిరేకించినా వినడు. కావలసిన అనుమతులు పొంది ఆంబులెన్స్ కు అవసరమైన అన్ని హంగులూ సమకూర్చి తన ఫోన్ నంబర్ తో కరపత్రాలు ముద్రించి దినపత్రికలు పంచేవారి ద్వారా ఇంటింటికి అవి అందేటట్లు చూశాడు.

మొదటిసారిగా గుండెపోటుతో బాధపడుతున్న వ్యక్తిని సకాలంలో ఆసుపత్రికి తీసుకువెళ్లాడు. సమయానికి ఒక ప్రాణం కాపాడగలిగాననే ఆనందం అతని మొహంలో స్పష్టంగా కనిపించింది. ఒకరోజు అభిజిత్ మంచి నిద్రలో ఉండగా ఫోన్ వస్తుంది. భార్య లత తటపటాయిస్తూ ఫోన్ తీస్తుంది. ఆంబులెన్స్ కోసం ఆ ఫోన్. అవతలి వాళ్ళు అడ్రెస్ చెప్పారు. అతన్ని అయిష్టంగా నిద్ర లేపుతుంది.

అభిజిత్ హడావుడిగా తయారవుతుంటే.... “ఒక డ్రైవరును పెట్టుకుంటే మీకు ఈ శ్రమ తగ్గుతుందిగా” ప్రేమతో కూడిన సలహా

ఇచ్చింది లత.

“లేదు లతా... నేను స్వయంగా నడుపుకుంటూ వెళ్ళి చేసే సాయంతోనే నాకు సంతృప్తి. సహాయం పొందినవారి కృతజ్ఞతా దృక్పథాలు మనమీద పడుతుంటే... ఆ ఆనందం ఎక్కడా దొరకదు. ఇప్పుడు నాతో

రా అది నువ్వు కూడా స్వయంగా చూద్దవుగాని” అంటాడు. ఇద్దరూ బయలుదేరారు.

ఇంట్లో ఒంటరిగా ఉండి ప్రసవ వేదనతో బాధపడుతున్న యువతి ఫోన్ అది.... ఆఫుమేఘాల మీద ఆసుపత్రిలో చేర్పించారు. ఆమె ఆడపిల్లకు జన్మనిస్తుంది. అలస్యంగా వచ్చిన ఆ యువతి భర్త అభిజిత్ చేసిన సాయానికి కన్నీటి పర్యంతమౌతాడు. అతనొక సినిమా ప్రొడక్షన్ లో పనిచేస్తాడు. వేళా పాళా లేని ఉద్యోగం.

ఒకరోజు అభిజిత్ ఆసుపత్రిలో తన రిపోర్టులు తెచ్చుకుందామని కారులో బయలుదేరుతాడు. ఒకచోట గుంపుగా జనం గుమిగూడి ఉంటే కారు పక్కగా ఆపి ఏం జరిగిందని అడుగుతాడు. కారు ప్రమాదంలో తల్లిదండ్రులు మరణించారని, ఐదేళ్ల కూతురు కొనఊపిరితో ఉందని, ఆంబులెన్స్ కోసం ఎదురు చూస్తున్నారని ఒక వ్యక్తి చెబుతాడు. అభిజిత్ ఒక్క క్షణం అలస్యం చేయకుండా ఆ పాపను పోలీసుల సాయంతో తన కారులో ఆసుపత్రికి తీసుకువెళతాడు. డాక్టర్లు పాప ప్రాణాలు కాపాడుతారు. కానీ, షాక్ వల్ల ఆమె నిశ్చలంగా ఉంటుంది. ఎటువంటి స్పందనా ఉండదు. ఆ అమ్మాయి పేరు దిశ.

ఒకరోజు దిశ చిన్నాన్న చెబుతూ.. ఆమెకు ప్రముఖ నటుడు

శ్రేయాస్ తల్పడే (మరాఠీ, హిందీ చిత్రాల నటుడు) అంటే చాలా ఇష్టం అనీ, ఆయనను తీసుకువచ్చి మాట్లాడిస్తే ఏమైనా ఫలితం ఉంటుందేమోనని అంటాడు. అభిజిత్ కు సినిమా ప్రొడక్షన్లో పనిచేసే యువకుడు గుర్తుకు వస్తాడు. అతని సాయంతో శ్రేయాస్ తల్పడేను ఆసుపత్రికి తీసుకువస్తారు, తన అభిమాన నటుడి మాటలకు దిశలో క్రమంగా మార్పు వస్తుంది.

కోలుకుంటుంది. శ్రేయాస్ కు, అభిజిత్ కు మధ్య పరిచయం పెరుగుతుంది. అభిజిత్ చేస్తున్న అంబులెన్స్ సేవలకు అతడు ముగ్ధుడవుతాడు.

ఒకరోజు మాటల మధ్యలో “మిమ్మల్ని చూస్తుంటే, మీలో ఒక నటుడు దాగి ఉన్నాడనిపిస్తుంది, సినిమాలో వేషం వేస్తారా, ప్రస్తుతం నేను నటిస్తున్న చిత్రంలో ఒక వేషం ఉంది, డైరెక్టర్ మంచి ఫ్రెండ్, నేను చెబితే కాదనడు” శ్రేయాస్ తల్పడే మాటలకు అభిజిత్ ఉబ్బితబ్బిబ్బిపోతాడు.

ఒప్పుకుంటాడు. కొడుకు దిలీప్ కు ఎప్పటికప్పుడు అన్ని విషయాలూ తెలియజేస్తూ ఉంటాడు.

కార్గిల్ యుద్ధంలో తన కుమారుడు వీర మరణం పొందిన విషయాన్ని భార్యకు చెప్పలేక తనలో తను కుమిలిపోయే ఒక వృద్ధుడి వేషం ఇస్తారు. అభిజిత్ చక్కగా నటిస్తాడు. మంచి పేరు తెచ్చుకుంటాడు. ఆ సినిమా ప్రివ్యూ సమయంలో ఇతని నటనకు ముగ్ధుడైన మరో దర్శకుడు తన చిత్రంలో పెద్ద వేషం ఇవ్వజూపుతాడు. కానీ, అభిజిత్ తన అనారోగ్య కారణాలు చూపి, ఆ అవకాశాన్ని సున్నితంగా తిరస్కరిస్తాడు.

తన ఆరోగ్యం ఎంత ఒడిదుడుకులకు లోనైనా అభిజిత్ మాత్రం అంబులెన్స్ సేవలు ఆపడు. క్రమంగా ‘కార్ అంబులెన్స్’ మనిషిగా గుర్తింపు పొందుతాడు. పేపర్లలో అభిజిత్ పై ఆర్టికల్స్ ప్రచురించారు. వివిధ స్వచ్ఛంద సంస్థలు ఆయన

సేవలను గుర్తించి అవార్డులతో సత్కరించారు. అభిజిత్ లో ఆత్మవిశ్వాసం పెరుగుతుంది. అతని మొహంలో విచారచారలు కనిపించడం లేదు. ఒకసారి ఆసుపత్రిలో రిపోర్ట్లు చూసిన డాక్టర్ చాలా ఆశ్చర్యపోతాడు. ఆరోగ్యంలో ఎంతో మెరుగుదల కనిపిస్తుంది. భర్తలో వచ్చిన మార్పునకు లత చాలా సంతోషిస్తుంది. తన హాబీ అయిన చిత్రలేఖనాన్ని కొనసాగిస్తుంది.

ఒకరోజు లత చిన్ననాటి మిత్రురాలు విద్య తన భర్తతో కలిసి చాలా కాలం తరువాత ఇంటికి వస్తుంది. వారు ఎప్పుడో విదేశాల్లో స్థిర పడ్డారు. తాము సంవత్సరానికి కనీసం ఇరవై రోజులైనా యాత్రలకు వెళ్తామని, ప్రపంచం అంతా చుట్టేశామని, ఈసారి ఇండియాలో చూడని ప్రదేశాలు చూద్దామని వచ్చామని చెబుతారు.

వారు వెళ్ళిపోయిన తరువాత, అభిజిత్ చాలాసేపు ఆలోచిస్తాడు. జీవితంలో తామిద్దరమూ కలిసి ఎక్కడికీ వెళ్లేదు. లత కూడా ఎప్పుడూ ఏదీ అడగలేదు. ఎక్కడికైనా వెళ్ళి ఆమెతో కొన్నిరోజులు సరదాగా గడిపి రావాలని నిశ్చయించుకుంటాడు. తమ పెళ్లిరోజైన ఫిబ్రవరి 14 నాటికి మనాలిలో ఉండేటట్లుగా ప్రణాళిక సిద్ధం చేస్తాడు. కొడుక్కు కూడా చెబితే మంచి ఆలోచన అని తప్పకుండా వెళ్ళి రమ్మంటాడు.

లత, అభిజిత్ మనాలిలో చాలా ఆనందంగా గడుపుతారు. మంచులో చిన్న పిల్లల్లా ఆడుకుంటారు. ఆరోజు ఫిబ్రవరి 14. ఇద్దరూ హోటల్ గదిలో కూర్చుని తాము కొని తెచ్చుకున్న కేక్ కట్ చేసి ఒకరికొకరు తినిపించుకుని ఆనందపడతారు. డోర్ బెల్ మోగుతుంది. బయట హోటల్ మేనేజర్ నిలబడి ఉన్నాడు. “అన్నీ సిద్ధం చేశారు. మిమ్ములను రమ్మంటున్నారు” అని చెప్పి వెళ్ళిపోతాడు. దంపతులిద్దరూ అయోమయంగా చూసుకుని, హోటల్ లాంజ్ లోకి వెళతారు. అక్కడ ఎదురుగా

కొడుకు దిలీప్ వీరినే ప్రేమగా చూస్తూ నిలబడి ఉంటాడు. వారి ఆనందానికి హద్దులు ఉండవు. కొడుకును గుండెలకు హత్తుకుంటారు. ఇంతలో మరోవైపు నుంచి లాంజ్ లోకి వస్తున్న వ్యక్తులను చూసి దంపతులిద్దరూ ఉబ్బితబ్బిబ్బి అవుతారు. నటుడు శ్రేయాస్ తల్పడే, దిశ, అంతేకాకుండా తాను అంబులెన్స్ సేవలు అందించిన మరికొంత మంది చేతిలో పుష్పగుచ్ఛాలు పట్టుకుని వచ్చి నిలబడ్డారు. ఒక్క సారిగా అందరూ “హాపీ మ్యారేజ్ డే” అని అరుస్తూ చప్పట్లతో శుభాకాంక్షలు తెలుపుతారు. ఇవన్నీ తమ కొడుకు తమను ఆశ్చర్యానికి గురిచేయడానికి చేసిన ఏర్పాట్లని తెలుసుకుని మురిసిపోతారు. అందరి ముఖాల్లో ఆనందం. దిలీప్, తన తండ్రి గురించి ఎంతో గొప్పగా మాట్లాడుతాడు. దంపతులిద్దరూ అతడి మాటలకు ఆనందం పట్టలేకపోతారు. ఇంతలో హఠాత్తుగా అభిజిత్ తన వెనక ఉన్న సోఫాలోకి జారిపోతాడు. అప్పటివరకూ ఆహ్లాదంగా ఉన్న ఆ ప్రదేశంలో ఒక్కసారిగా నిశ్శబ్దం అలముకుంది. నిర్జీవమైన అభిజిత్ దేహం కూలిన మహా వృక్షంలా ఒరిగిపోయి ఉంది. అభిజిత్ పార్శ్వదేహం అగ్నికి ఆహుతి అవుతోంది. చుట్టూ అంత్యక్రియలకు వచ్చినవారు వందలాదిగా నిలబడి ఉన్నారు. ఆయన వ్యక్తిత్వాన్ని, సేవలను పొగుడుతున్నారు. మెచ్చుకుంటున్నారు.

“నేను చచ్చిపోతే అంత్యక్రియలకు ఎనిమిది, పదిమంది కూడా రారేమో” అని బాధపడ్డ అభిజిత్ ఆత్మ అక్కడ అంత మందిని చూసి సంతృప్తి చెంది ఉంటుంది.

ఈ రోజు శాశ్వతం కాదనీ, ఈ జీవితం శాశ్వతం కాదని గ్రహించి దానికి అనుగుణంగా సుస్థిరమైన స్థానాన్ని పొందాలనే కోరికతో దానికి ఏమి చేస్తే మంచి ఫలితం కనిపిస్తుంది అనేది మన ఆలోచన దృక్పథాన్ని బట్టి ఉంటుంది. మనం పెరిగిన, పెరుగుతున్న నేపథ్యం కూడా అందుకు కారణం కావచ్చు. ♦

'జనాభా' ముసాయిదాతో ప్రమాదాలెన్నో!

ఉత్తరప్రదేశ్ ప్రభుత్వం జూలై 11, 2021న ప్రకటించిన 2021-2030కు సంబంధించిన జనాభా నియంత్రణ, స్థిరీకరణ, సంక్షేమ బిల్లు-2021 ముసాయిదాపై ఐదవ తీవ్ర ఆందోళన వ్యక్తం చేస్తోంది. ముసాయిదా పూర్తిగా తప్పుడు, పాత ఆలోచనలతో మొదలవుతోంది. హెచ్చుగా జనాభా ఉండటమే పేదరికానికి కారణమని, అందువల్లే వారికి విద్య, ఆరోగ్య సంరక్షణ అందుబాటులో లేవని, ప్రభుత్వం పేర్కొన్నది. విద్య, వైద్యం, మంచి జీవన ప్రమాణాలు సాధించడానికి జనన నియంత్రణ కీలకమని ప్రపంచ వ్యాప్తంగా గుర్తించబడింది. ఈ ముసాయిదా పేదలను, వారి పేదరికాన్ని అవహేళన చేసేదిగా ఉంది. ఈ ముసాయిదా బిల్లులో ఇద్దరు పిల్లలు కంటే ఎక్కువ మంది ఉన్న జంటలపై అనేక శిక్షాత్మక నిబంధనలున్నాయి. ఇద్దరు పిల్లలే ఉన్న జంటలకు కొన్ని ప్రయోజనాలు కల్పిస్తామని ముసాయిదాలో పేర్కొన్నా, ఏ విధమైన ప్రయోజనాలు అందిస్తుందో స్పష్టంగా చెప్పలేదు. ఎలా అమలవుతుందో పేర్కొనలేదు. ఒక బిడ్డ పుట్టిన తరువాత తల్లిదండ్రుల్లో ఎవరన్నా ఆపరేషన్ చేయించుకుంటే, వారికి అమ్మాయి పుడితే లక్ష రూపాయలు, అబ్బాయి పుడితే 80,000 రూపాయలు చెల్లిస్తారని ముసాయిదాలో స్పష్టంగా ఉంది.

అంతులేని అవినీతి, తీవ్రమైన అసమర్థతలో కూరుకుపోయిన ఉత్తర ప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో ఇటువంటి పథకాల అమలు ప్రశ్నార్థకంగా మారుతోంది. ఈ

నిబంధనల వల్ల కోట్ల మంది పేదలు తీవ్ర ఇబ్బందులకు గురవుతారు. ఈ నిబంధనల అమలు పట్లనే కాకుండా ఇటువంటి నిబంధనలపై కూడా ఐదవ అభ్యంతరాలు తెలుపుతోంది. శిశు మరణాలు హెచ్చుగా ఉన్నా రాష్ట్రాల్లో, స్త్రీలలో అక్షరాస్యత తక్కువగా ఉన్న రాష్ట్రాల్లో, హాస్పిటల్స్లో జననాలు తక్కువగా ఉన్న రాష్ట్రాల్లో, శిశు జననాలు హెచ్చుగా ఉంటాయి. యూపీలోని ఐదేళ్లలోపు పిల్లల్లో ప్రతి 10,000 సజీవ జననాలకు 47 మరణాలు ఉన్నాయి. కేరళలో ఈ సంఖ్య 10 మందిగా ఉంది. యుపీలో సంస్థాగత జననాల శాతం 67 శాతం ఉండగా, కేరళలో 99.4 శాతం వుంది. అంటే, యూపీలోని ఎంఎంఆర్ కేరళ కంటే చాలా ఎక్కువ. కేరళలో స్త్రీ అక్షరాస్యత 91 శాతం, యుపీలో ఇది 61 శాతం. కేరళలో జనన రేటు 1.8 శాతం ఉండగా యూపీలో ఇది 2.7 శాతంగా ఉంది. ఉత్తరప్రదేశ్ ప్రభుత్వం జారీ చేసిన ముసాయిదాలో మాత్రం పైన పేర్కొన్న అంశాలన్నింటిలో మెరుగుదలకు చర్యలు చేపడతామని పేర్కొన్నది. ఇలా పేర్కొని, పేదప్రజలకు మెరుగైన జీవితాలు అందించడంలో ప్రభుత్వ వైఫల్యాన్ని కప్పి పుచ్చుకుంటోంది.

ఇప్పటికే యూపీలో ప్రతికూల లింగ నిష్పత్తి 879 : 1000గా ఉంది. పిసిపిఎన్డిటి చట్టం ఇప్పటికే బలహీనపడి, దాని అమలు గణనీయంగా తగ్గిన పరిస్థితిలో, ముసాయిదా బిల్లును అమలు చేస్తే మహిళల సంఖ్య కచ్చితంగా మరింత తగ్గుతుంది. భ్రూణహత్యలు

ఈ ముసాయిదాలో నిబంధనలెన్నో...

- వారు ఎన్నికల్లో పోటీ చేయడం నిషిద్ధం.
- వారికి లభించే సబ్సిడీలు, రేషన్ కార్డుల్లో ఇద్దరు పిల్లలకే పరిమితం చేసే ప్రతిపాదన ఉంది.
- వారికి ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు, పథకాలకు కూడా నిరాకరించబడతాయి.
- వారు ఇప్పటికే ఉద్యోగం చేస్తున్నట్లయితే, వారికి పదోన్నతులు, ఇంక్రిమెంట్లు రద్దవుతాయి.

విపరీతంగా పెరుగుతాయి.

అనుమతించదగిన ఇద్దరు శిశువులు ఆడవారైతే మహిళలు కూడా చాలా హింస, వేధింపులకు గురవుతారు. ఈ ముసాయిదాలో మరొక అభ్యంతరకర అంశం బైగామి, ఎక్కువ మంది పిల్లలు కలిగి వుండే కొన్ని జాతులు, మతాలను ఉద్దేశపూర్వకంగానే యోగి ప్రభుత్వం హింసించడమే లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నట్లు తెలుస్తోంది. తద్వారా ఇతర మతాల నుంచి, జాతుల నుంచి సహకారం కోరుతోంది. ఇది యోగి ప్రభుత్వ మతతత్వ ఎజెండాలో భాగమే.

ఐదవ ఎల్లప్పుడూ కేంద్ర, అనేక రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల నుంచి వెలువడే పేద వ్యతిరేక, బలవంతపు జనాభా విధానాలకు వ్యతిరేకంగా బలమైన స్థానం తీసుకుంది. ఇటువంటి విధానాలు పేద కుటుంబాలను, ముఖ్యంగా పేద మహిళలను బాధపెడతాయి. ఆర్థికంగా, సామాజికంగా అట్టడుగున ఉన్న కుటుంబాలే ఈ విధానాలకు బలవుతాయి. ఈ ముసాయిదా బిల్లును వ్యతిరేకించాలని, అది చట్టరూపు దాల్చుకుండా కార్యక్రమాలు చేయాలని రాజకీయ పార్టీలు, మహిళా సంఘాలు, అన్ని ప్రజాస్వామ్య సంస్థలు అప్పీల్ చేస్తున్నాయి. ♦

మనసున్న అమ్మకు నివాళి

టీసీ లక్షమ్మ గారు కర్నూలు జిల్లాలో ప్రజల మనసును గెలుచుకున్న కమ్యూనిస్టు నాయకురాలు. వేంపెంట గ్రామంలో ఒక సనాతన బ్రాహ్మణ కుటుంబంలో పుట్టినా మనుషులంతా సమానమే అనే భావజాలం కలిగి ఉండేవారు. చిన్ననాటి నుంచే కమ్యూనిస్టు భావజాలానికి ప్రభావితమయ్యారు. పెళ్లి చేసుకుని అత్తగారింటికి వచ్చిన తరువాతే ప్రత్యక్ష రాజకీయాల్లో పాల్గొన్నారు. లక్షమ్మ గారికి తన బావ అయిన టి.నరసింహయ్య గారితో వివాహం జరిగింది. అప్పటికి ఆయన జాతీయోద్యమ ప్రభావంతో కాంగ్రెస్ వాదిగా ఉండేవారు. కాంగ్రెస్ భూస్వాముల స్వభావం అనుభవంలోకి రావడంతో లక్షమ్మగారి ప్రోత్సాహంతో ఆయన కమ్యూనిస్టులతో కలిసి పని చేయడం మొదలుపెట్టాడు. లక్షమ్మ గారి అత్తగారి ఊరు అయిన గార్గేయపురంలో భూస్వాములను ధైర్యంగా ఎదిరించారు. 1952 ఎన్నికలకు ముందు

భూస్వాములు కాల్పులు జరిపినప్పుడు నరసింహయ్య గారితో పాటు పోరాడారు. చేతులెత్తే ఎన్నికల పద్ధతిలో భూస్వాములకు వ్యతిరేకంగా పాల్గొని భయపడుతున్న మహిళలను కూడా ఓటింగులో పాల్గొనేటట్లు చేసిన ధైర్యశాలి ఈమె.

సీపీఎం పట్టణ కమిటీలో సభ్యురాలిగా పని చేశారు. సభల్లో పాల్గొని ప్రజలను ఉత్తేజపరిచే ప్రసంగాలు అనేకం చేశారు. మహిళా సంఘ రాష్ట్ర ఉపాధ్యక్షురాలుగా, వ్యవస్థాపక సభ్యులుగా ఐదు దశాబ్దాలకుపైగా సేవలు అందించారు. మహిళలపై అత్యాచారాలు జరిగినప్పుడు, గృహహింస ఎదురైనప్పుడు స్పందించి బాధితులకు న్యాయం జరిగేవరకూ అండగా ఉండేవారు. స్త్రీలు బాగా చదువుకోవాలని, అన్ని రంగాల్లో

ధైర్యంగా పని చేయాలని ప్రోత్సహించిన చైతన్యవంతురాలు. కళలు, సాహిత్యం పట్ల ఆసక్తి కలిగిన ఈమె సభలలో

విప్లవ గీతాలను ఆలపించేవారు.

నరసింహయ్యగారు రాజకీయ ఖైదీగా జైల్లో ఉన్నప్పుడు తాను ధైర్యంగా ఉండి రాజకీయ ఖైదీల భార్యలను సమీకరించి వారి కుటుంబాలకు ప్రభుత్వ సాయం అందేలా కృషి చేశారు.

ఇల్లుగడవడానికి పగలు, రాత్రి బట్టలు కుట్టడం, పాలు అమ్మడం వంటి పనులు చేశారేగానీ అమె ఎప్పుడూ అధైర్యపడలేదు. నరసింహయ్య గారు అనారోగ్యంతో ఆస్పత్రిలో ఉన్నప్పుడు ఆయనతోపాటు వార్డులో ఉన్న ఇతర పేషెంట్లకు కూడా ఆహారం తీసుకెళ్లేవారు ఈమె. ఇంట్లో ఆర్థిక సమస్యలు, అనారోగ్య సమస్యలు ఎన్ని ఉన్నా తమ కుమారులు ముగ్గురినీ ఉద్యమ బాటలోనే నడిపారు. భర్త చెల్లెలు అకాల మరణం చెందితే ఆ కుటుంబాన్ని కూడా ఆదుకొని అండగా నిలబడ్డ మనసున్న అమ్మ లక్షమ్మ గారు. ♦

'మీరా' 'సింధూ' మహాన్!

2016 రియో ఒలింపిక్స్ లో మూడు ప్రయత్నాల్లో ఒక్కసారి కూడా విజయం దక్కలేదు. ఎన్నో ఏళ్ళు కష్టపడ్డా కనీసం పోటీలో గుర్తింపు కూడా దక్కలేదు. ఆ చేదు అనుభవంతో నిశ్చయించిన ఆమె

ఐదేళ్ళ తరువాత అదే ఒలింపిక్ వేదికమీద విజయం సాధించి కోట్లాదిమంది ప్రశంసలను అందుకొంది. దేశంలో బాగా వెనుకబడ్డ ఈశాన్య ప్రాంతం నుంచి వచ్చిన యువతి మీరా మణిపూర్ లోని నిరుపేద కుటుంబంలో పుట్టింది ఈమె. తనకు వెయిట్ లిఫ్టింగ్ లోకి రావడానికి స్ఫూర్తినిచ్చిన కుంజరాణి జాతీయ రికార్డును బద్దలు చేసింది మీరాచాను. టోక్యో ఒలింపిక్స్ లో వెయిట్ లిఫ్టింగ్ 49 కేజీల విభాగంలో రజితం గెలిచి భారత్ కు అమోఘమైన ఆరంభాన్నిచ్చింది. టోక్యో

ఒలింపిక్స్ లో తెలుగు షట్లర్ సింధు చరిత్ర సృష్టించింది. కాంస్యం కోసం హి బింగ్వియావో (చైనా)తో తలపడిన సింధు.. 21-18, 21-15 తేడాతో నెగ్గింది. ఆరంభం నుంచే ఎటాకింగ్ గా ఆడి వరుస గేమ్ లలో నెగ్గింది. నెట్ గేమ్ వద్ద కొన్ని సార్లు తడబడినా.. ప్రత్యర్థి ఫ్లేయర్ కు ఎక్కడా ఆధిక్యం

ఇవ్వలేదు. తాజా విజయంతో కాంస్యం నెగ్గిన సింధు.. వరుస రెండు ఒలింపిక్స్ లలో పతకాలు సాధించిన షట్లర్ గా ఘనత సాధించింది. డిస్కస్ త్రోలో కమల్ ప్రీత్, పతకాలు ఖాయం చేశారు. ఈ ఒలింపిక్స్ లో భారత్ గెలుచుకునే పతకాలన్నీ మహిళలు సాధించినవే.. ఆడపిల్లలకు ఆటలేంటి? అని చిన్నచూపు చూసే సమాజం నుంచి వచ్చి ఈ రోజు దేశ పరువు నిలబెట్టిన వారందరూ మహిళలే. ఈ ఘనత సాధించిన అందరికీ ఐద్యా అభినందనలు తెలుపుతోంది. ♦

గ్యాస్ ధరల

పెరుగుదలపై నిరసనలు

- విజయవాడలో గ్యాస్ ధరల పెంపునకు వ్యతిరేకంగా గ్యాస్ పొయ్యి, కట్టలతో ఐదవ రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శి రమాదేవి ఆధ్వర్యంలో వినూత్న నిరసన తెలిపారు. గ్యాస్ ధరలు తగ్గించకపోతే ప్రజలే ప్రభుత్వానికి బుద్ధి చెబుతారని హెచ్చరించారు. ఈ కార్యక్రమంలో ఐదవ విజయవాడ సెంట్రల్, వెస్ట్ సిటీ కార్యదర్శులు రూసీ, పాలవెల్లి, షకీలా, ఆశ, వరలక్ష్మి, అమ్మలు, అరుణ, స్వప్న, రాజేశ్వరి పాల్గొన్నారు.
- గ్యాస్ ధరలు తగ్గించాలని విశాఖ సిటీలో నిరసన ప్రదర్శనలు జరిపారు.
- కర్నూలులో ఐదవ ఆధ్వర్యంలో పెరిగిన గ్యాస్ ధరలు తగ్గించాలని, నిత్యావసరాల ధరలు తగ్గించాలని నిరసన ప్రదర్శన చేశారు. ధరలు తగ్గించకపోతే ఉద్యమిస్తామని హెచ్చరించారు. ఈ కార్యక్రమంలో కెఎస్.పద్మ, సుజాత, బి.పద్మ పాల్గొన్నారు.
- తూర్పు గుంటూరులో పెరిగిన వంటగ్యాస్ ధరలు తగ్గించాలని ఐదవ మహిళలు నిరసన తెలిపారు.
- పశ్చిమగుంటూరు సత్తెనపల్లిలో ఐదవ ఆధ్వర్యంలో గ్యాస్ ధరలు తగ్గించాలని, కట్టల పొయ్యిపై వంటలు చేస్తూ జరిపిన నిరసన కార్యక్రమంలో ఐదవ జిల్లా కార్యదర్శి ఉమశ్రీ, ధరణికోట విమల, మునగ జ్యోతి, సీఐటియు నాయకురాలు, గుంటూరు మల్లేశ్వరి, గుంటుపల్లి రజనీ, ఫాతిమా, సుధారాణి, నాగలక్ష్మి పాల్గొన్నారు.
- చిత్తూరు జిల్లా మదనపల్లిలో గ్యాస్

ఎ.కోడూరులో..

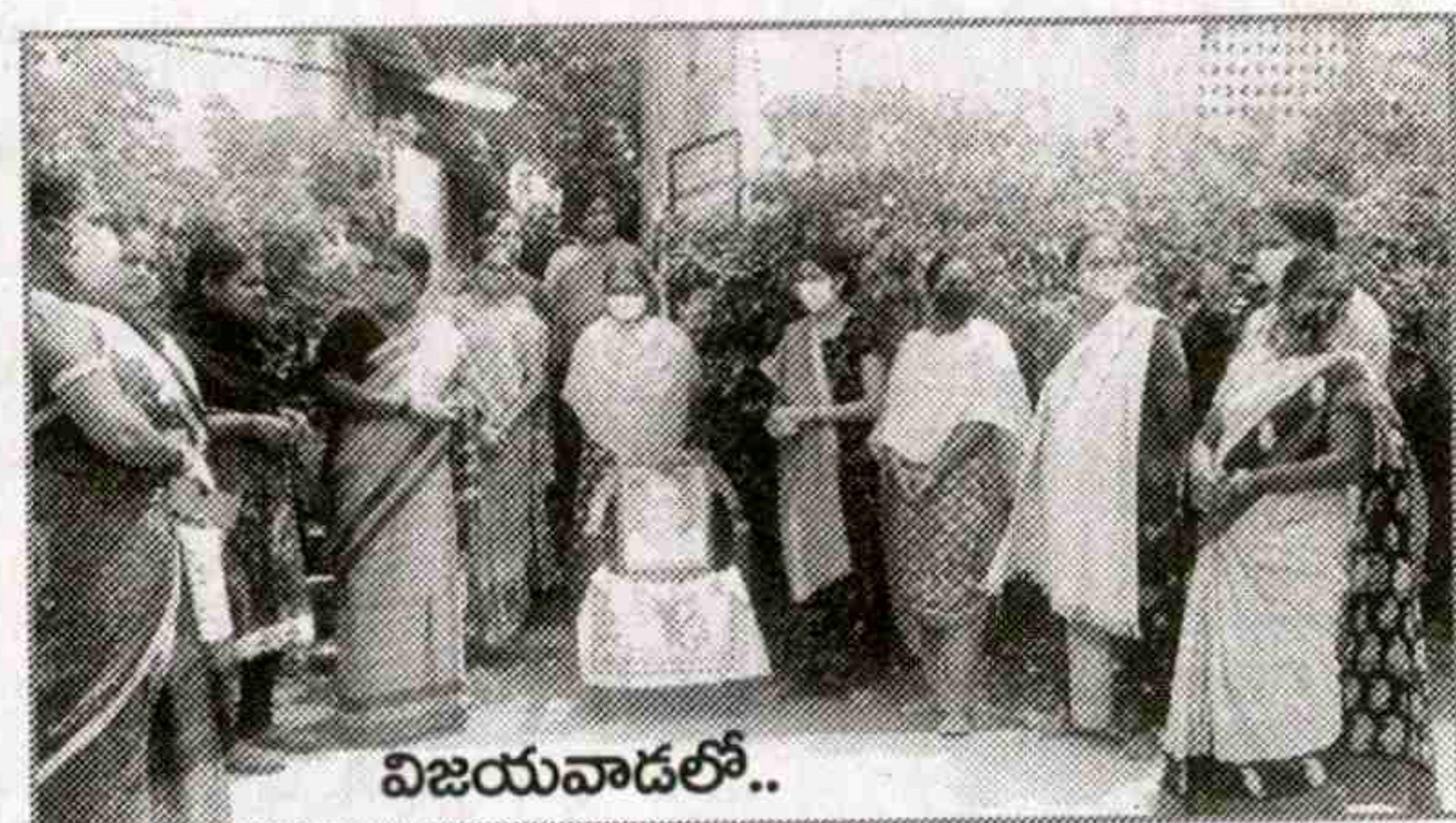
ధరల పెంపుపై నిరసన కార్యక్రమం జరిపారు.

- కసింకోటలో గ్యాస్, పెట్రోల్ ధరలు తగ్గించాలని, ప్రజా సంఘాలు, మహిళా సంఘాలు, సిఐటియు, ఐదవ మహిళలు పూసర్లవీధిలో నిరసన కార్యక్రమంలో జరిపారు. ఈ కార్యక్రమంలో డాకారపు శ్రీనివాసరావు, డి.వరలక్ష్మి, శ్రవణ్య, అమ్మజీ, డి.వరహాలమ్మ, అప్పలనరసమ్మ, కృష్ణవేణి, నాగేశ్వరరావు, లక్ష్మి, సత్యవతి పాల్గొన్నారు.
- గుంతకల్లులో గ్యాస్, పెట్రోల్ ధరలు తగ్గించాలని ఐదవ, డివైఎఫ్ఐ, సిఐటియు, ఎస్ఎఫ్ఐ, ఇతర ప్రజాసంఘాలు సంయుక్తంగా కొత్త బస్టాండ్ వద్ద నిరసన ప్రదర్శన జరిపారు.
- గ్యాస్, పెట్రోల్ ధరలు తగ్గించాలని, రైతుకు గిట్టుబాటు ధరలు కల్పించాలని, తణుకు చింతలపూడివారి వీధిలో ఐదవ ఆధ్వర్యంలో మహిళలు నిరసన కార్యక్రమం జరిపారు. మహిళలకు రక్షణ కల్పిస్తూ మహిళా చట్టాలు అమలు

చేయాలని, ఫాస్ట్ ట్రాక్ కోర్టులు ఏర్పాటు చేయాలని డిమాండ్ చేశారు. ఈ కార్యక్రమంలో సిహెచ్.అన్నపూర్ణ, రమాదేవి, ఎం.లక్ష్మి, పద్మ, సత్యవతి, వాణి పాల్గొన్నారు.

మానికొండ సూర్యావతిగారి జయంతి....

- మానికొండ సూర్యావతి గారి జయంతి సందర్భంగా అనంతపురంలో ఐదవ ఆధ్వర్యంలో సభ నిర్వహించారు.
- మానికొండ సూర్యావతి గారి జయంతి సందర్భంగా ఒంగోలులో సభ జరిపారు.
- తూర్పు గుంటూరులో సూర్యావతిగారి జయంతి సభ నిర్వహించారు.
- విజయవాడ 61వ డివిజన్, 1వ డివిజన్ లలో సూర్యావతిగారి జయంతి

విజయవాడలో..

సభ నిర్వహించారు. రూస్సీ, షకీలా పాల్గొన్నారు.

- సాలూరులో మానికొండ సూర్యావతిగారి శత జయంతి సందర్భంగా జరిగిన సభలో చైతన్య మానవి ప్రచురించిన ప్రత్యేక సంచికను ఐదా రాష్ట్ర పూర్వ అధ్యక్షురాలు సుబ్బరావమ్మ, మున్సిపల్ చైర్పర్సన్ దీప్తి ఆవిష్కరించారు. ఈ కార్యక్రమంలో ఐదా నాయకులు నారాయణమ్మ, బలగ రాధ, టి.గౌరీ, లక్ష్మి, శ్యామల పాల్గొన్నారు.

లక్ష్మీ సెహగల్ వర్ధంతి

- నెల్లూరులో డాక్టర్ జెట్టి శేషారెడ్డి భవన్‌లో లక్ష్మీ సెహగల్ వర్ధంతిని ఐదా రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శి డి.రమాదేవి అధ్యక్షతన ఘనంగా నిర్వహించారు. అనంతరం ఐదా జిల్లా స్థాయి శిక్షణా తరగతులు నిర్వహించారు. వీటికి ప్రిన్సిపల్‌గా ఎస్‌కె షహీనా వ్యవహరించారు.
- తూర్పుగోదావరి జిల్లా ఐనవిల్లిలో ఐదా మహిళలు లక్ష్మీ సెహగల్ వర్ధంతి సభ జరిపారు.
- అనంతపురంలో ఎస్‌ఎఫ్‌ఐ, డివైఎఫ్‌ఐ, ప్రజాసంఘాల ఆధ్వర్యంలో ఐదా సంయుక్తంగా లక్ష్మీసెహగల్ వర్ధంతి కార్యక్రమం నిర్వహించారు.
- పశ్చిమ కృష్ణాలోని విజయవాడలో

ఎస్‌ఎఫ్‌ఐ, డివైఎఫ్‌ఐ సెంట్రల్ సిటీ ఆధ్వర్యంలో చంద్రశేఖర్ ఆజాద్ 115వ జయంతి, కెప్టెన్ లక్ష్మీసెహగల్ 9వ వర్ధంతి, ప్రజావైద్యురాలు మోటూరి ఉష మూడో వర్ధంతి కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు.

ఈ కార్యక్రమంలో కె.శ్రీదేవి, ఎన్.నాగేశ్వరరావు, షేక్ నిజాముద్దీన్, రూస్సీరాణి పాల్గొన్నారు.

- కాకినాడలో ఎస్‌ఎఫ్‌ఐ, డివైఎఫ్‌ఐ, ఐదా సంయుక్తంగా సిహెచ్.రమణి ఆధ్వర్యంలో లక్ష్మీసెహగల్ వర్ధంతి సభ నిర్వహించారు.

- పెద్దాపురం బొంతువారిపేట, అమలాపురం, కాకినాడ, విజయవాడలోని సింగ్‌నగర్, తిరుపతిలోని సుందరయ్యనగర్, నెల్లూరులోని 24, 25, 33 డివిజన్‌లో, కర్నూలులోని నేతాజీ హౌసింగ్ కాలనీ, విశాఖలోని షీలానగర్ మరో మూడు చోట్ల, పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలోని చించినాడలో, అనంతపురంలోని 10 కేంద్రాల్లో 250 మందితో, కర్నూలులో మూడు చోట్ల వంద మందితో, గుంటూరు, రాజుపాలెం, కశింకోట, అనకాపల్లి, నర్సిపట్నం, పరవాడ (విశాఖరూరల్) కేంద్రాల్లో లక్ష్మీసెహగల్ సంస్మరణ సభలు జరిగాయి.

జరిగాయి.

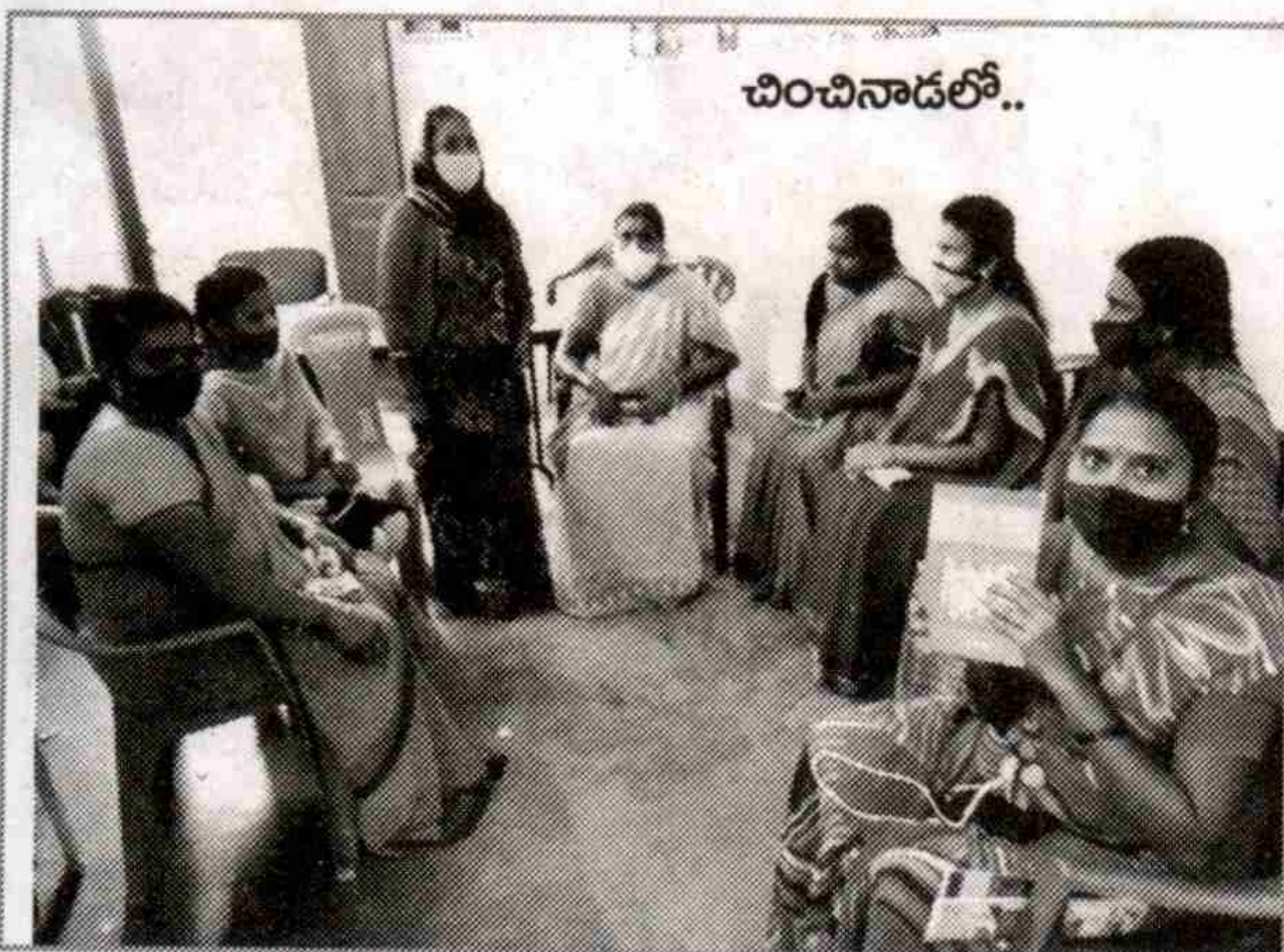
- తూర్పుగోదావరి జిల్లా కాకినాడలో లక్ష్మీసెహగల్ వర్ధంతి సభలు ఆరు చోట్ల వంద మందితో జరిగాయి.

- నెల్లూరు రూరల్‌లోని బృందావన కాలనీ,

మాగుంట లేఅవుట్, ఎన్‌బిటి కాలనీ, జక్కా వెంకన్న నగర్‌లలో ఐదా, డివైఎఫ్‌ఐ సభ్యులు కెప్టెన్ లక్ష్మీ సెహగల్ వర్ధంతి కార్యక్రమం నిర్వహించారు.

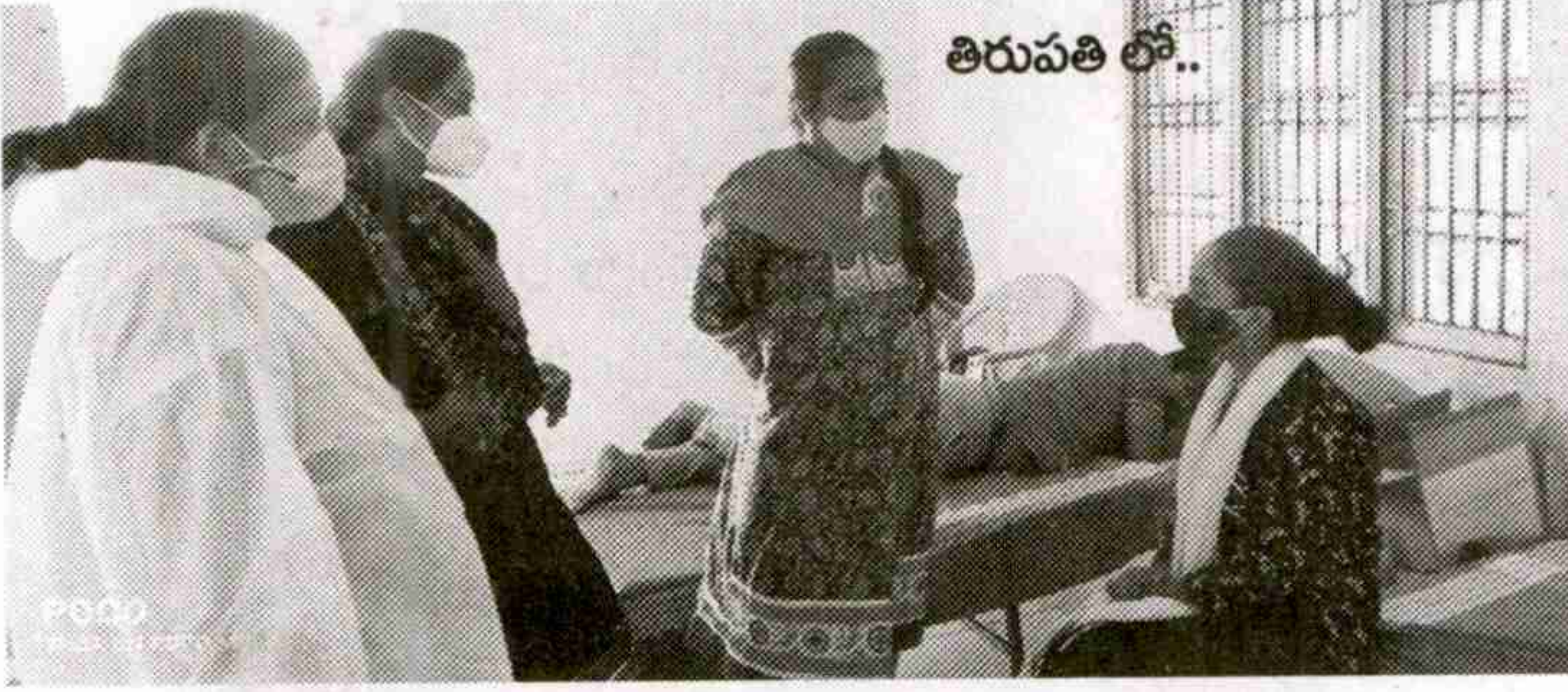
స్థానిక ఆందోళనలు..

- వైజాగ్‌లో స్ట్రీట్‌ప్లాంట్ పరిరక్షణ ఉద్యమ దీక్షా శిబిరంలో ఐదా రాష్ట్ర కార్యదర్శి రమాదేవి, ఐదా నాయకులు సత్యవతి, స్ట్రీట్‌జోన్ కన్వీనర్ వేణు పాల్గొన్నారు.
- విశాఖలోని స్ట్రీట్‌ప్లాంట్ వ్యతిరేక ఉద్యమం వంద రోజులు పూర్తయిన సందర్భంగా ఉద్యమానికి సంఘీభావం తెలిపారు.
- చెత్తపై, ఆస్తిపై విధించిన పన్నులకు నిరసనగా దీక్ష జరిపి తహసీల్దార్‌కు జీవో 172ను రద్దు చేయాలని వినతి పత్రం సమర్పించారు.
- కర్నూలులో టీసీ లక్ష్మమ్మగారి వర్ధంతి సభను ఐదా జిల్లా కార్యదర్శి అలివేలమ్మ అధ్యక్షతన నిర్వహించి నివాళులర్పించారు. ఈ కార్యక్రమంలో ఐదా నాయకులు పద్మ, సుజాత, సావిత్రి, సీతమ్మ, విజయ్, రాజగోపాల్, గురుశేఖర్ పాల్గొన్నారు.
- దేవరాల రత్తయ్యగారి మృతికి తిరుపతిలో ఐదా నాయకులు వారి కుటుంబ సభ్యులను పరామర్శించారు. రత్తయ్య మృతికి సంతాపం తెలిపారు.
- నూతన విద్యా విధానానికి వ్యతిరేకంగా ప్రజా సంఘాల ఆధ్వర్యంలో తిరుపతిలో నిర్వహించిన నిరసన కార్యక్రమానికి ఐదా మద్దతు తెలిపింది.
- ఆస్తిపై, చెత్తపై వేసిన పన్నులకు వ్యతిరేకంగా నిరసన తెలిపారని

చించినాడలో..

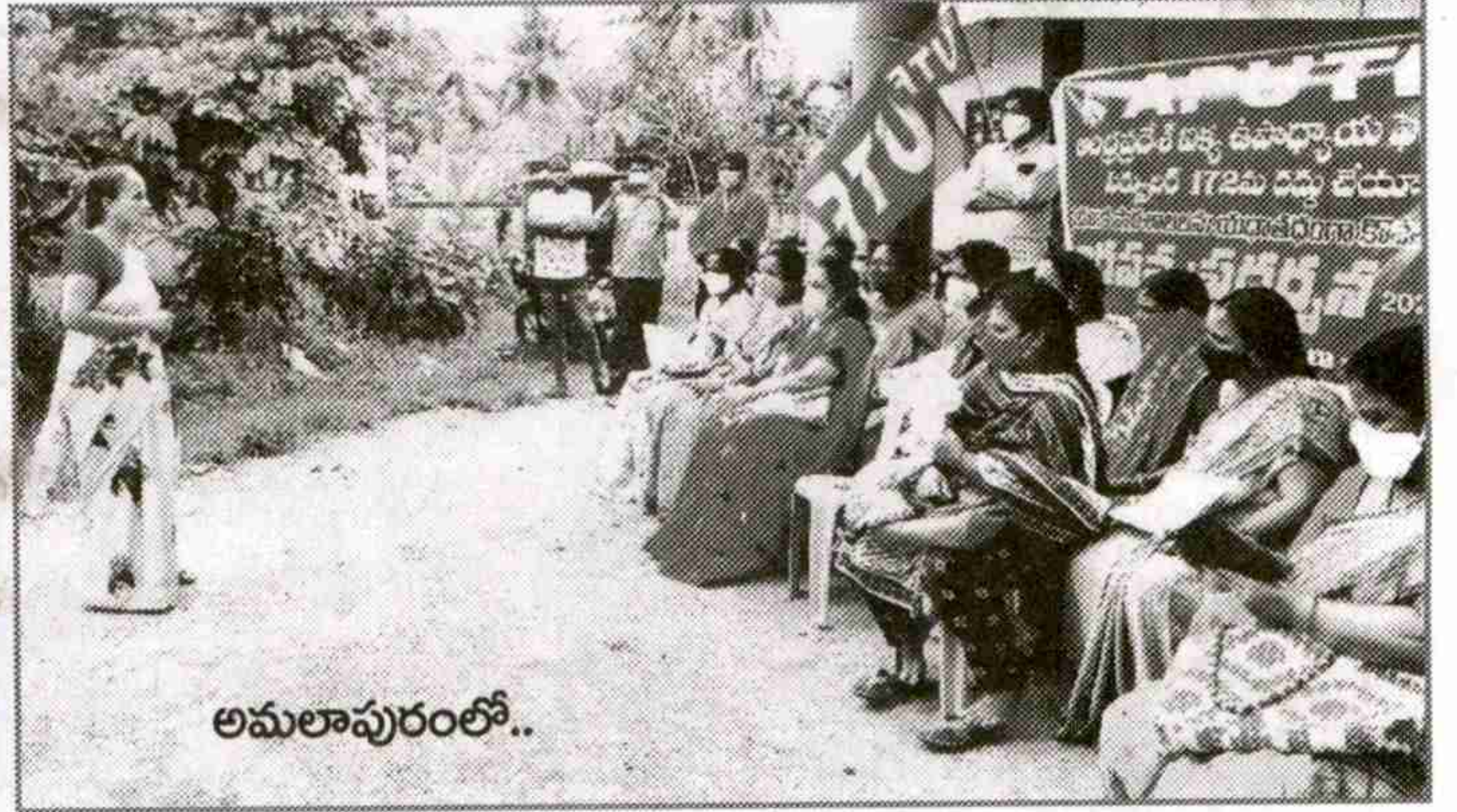
తిరుపతిలో..

- చెత్తపై పన్నును నిరసిస్తూ కర్నూలులోని స్థానిక సుందరయ్య భవన్లో ఐదవ జిల్లా కమిటీ ఆధ్వర్యంలో సమావేశం నిర్వహించారు.
- తిరుపతి ఐదవ జిల్లా, నగర కార్యదర్శులు కొరటాల సత్యనారాయణ విజ్ఞానకేంద్రం, యుటిఎఫ్ ఆధ్వర్యంలో నిర్వహిస్తున్న కరోనా ఉచిత ఐసోలేషన్ కేంద్రాన్ని పరిశీలించి అక్కడ చికిత్స పొందుతున్న వారి ఆరోగ్యం గురించి వివరాలు అడిగి తెలుసుకున్నారు.

విజయవాడలో ఐదవ పశ్చిమ నియోజకవర్గం సభ్యురాలు పాలవల్లి, రూప్సీలను పోలీసులు గృహనిర్బంధం చేశారు.

యలమంచిలిలో

అమలాపురంలో..

తిరుపతిలో..

నూతన విద్యావిధానంపై నిరసన జ్వాల!

కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఈ ఏడాది నుంచి ప్రవేశపెట్టనున్న నూతన విద్యా విధానంపై ఉపాధ్యాయులతోపాటు మహిళలు ఆందోళనబాట పట్టారు. ఎక్కడికక్కడ వివిధ రూపాల్లో నిరసన ప్రదర్శనలు చేపట్టారు. సర్క్యుల్ 172ను రద్దు చేయాలని డిమాండ్ చేశారు.

విజయవాడలో..

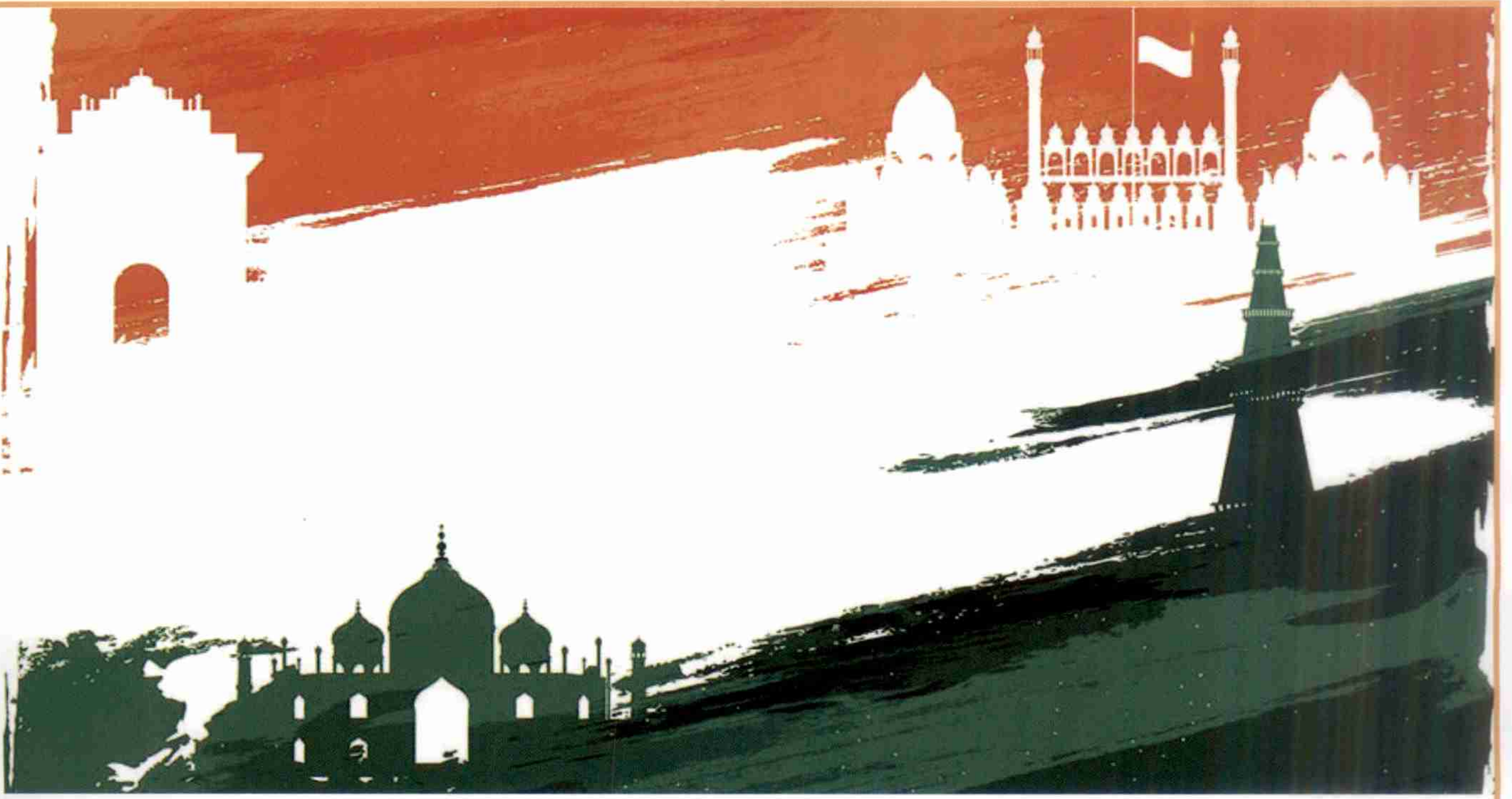

తిరుపతిలో..

పన్నుపై పోరు!

కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఆస్తి పన్ను పెంపును ఉపసంహరించుకోవాలని, చెత్తపై పన్ను రద్దు చేయాలని డిమాండ్ చేస్తూ ఐదవ జిల్లా ఆధ్వర్యంలో విజయవాడలో నిరసనతో కూడిన ప్రజాభిప్రాయ సేకరణ, తిరుపతిలో రహదారిపై బైరాయింపు జరిగాయి.

డా॥ బి. బాలకుమారి

మైత్రీ మల్టీ స్పెషాలిటీ హాస్పిటల్

డా॥వైఎస్ఆర్ వైద్య సేవ, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు, పెన్షనర్లకు వైద్యం (EHS)

ISO 9001 : 2008 CERTIFICATION HOSPITAL

కమలానగర్, అనంతపురం - ఫోన్ : 08554-274630, 2455015

Colposcopy మరియు
Hyspteroscopyతో
ఇన్ఫెర్టిలిటీకి మరియు
క్యాన్సర్కి అడ్వాన్సు
ట్రీట్మెంట్ చేయబడును

మైత్రీ సూపర్ స్పెషాలిటీ హాస్పిటల్
ప్రత్యేక సదుపాయాలు

- ★ HD STRYKER లాపరోస్కోపీతో
జనరల్ సర్జరీ, గైనెక్ సర్జరీ
- ★ ఎలాంటి నొప్పులు లేకుండా 'సుఖ ప్రసవం'
(Painless Labour)
- ★ Dr. YSR వైద్యసేవ, వైద్యసేవ (ఆరోగ్యశ్రీ),
రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు మరియు
పెన్షనర్లకు వైద్య సౌకర్యం (EHS)
- ★ అన్ని రకముల ఇన్సూరెన్స్లకు
'క్యాష్‌లెస్' సౌకర్యం కలదు

సాలూరులో ప్రత్యేక సంచిక ఆవిష్కరణ

యోధులకు నివాళి!

స్వాతంత్ర్య పోరాట యోధురాలు కెప్టెన్ లక్ష్మీసేహగల్ 9వ వర్ధంతి, ప్రజ్ఞా ఉద్యమ నాయకురాలు మానికొండ సూర్యవతి శత జయంతి కార్యక్రమాలు విద్యా ఆధ్వర్యంలో రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా జరిగాయి. కొన్నిచోట్ల సదస్సులు నిర్వహించారు. విజయనగరం జిల్లా సాలూరులో చైతన్యమానవి ప్రచురించిన సూర్యవతిగారి శతజయంతి ప్రత్యేక సంచికను ఆవిష్కరించారు.

కర్నూలులో..

అనంతపురంలో..

నెల్లూరులో..

విజయవాడలో..

విశాఖలో..

పెద్దాపురంలో..

తిరుపతిలో..

తూర్పు గుంటూరులో..

ఒంగోలులో..

తూర్పు కృష్ణాలో..

చైతన్య మానవి

విద్యా రాష్ట్ర కార్యాలయం
31-5-6, ప్రకాశరావు వీధి,
మారుతీ నగర్, చుట్టుగుంట వద్ద,
విజయవాడ-4, ఆంధ్రప్రదేశ్,
ఫోన్ : 94900 98620

పశ్చిమ గుంటూరులో..

కర్నూలులో..

మహానా ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం పంఖ్య	CmV01 A 203
పుస్తకం పేరు	చైతన్యమునకు
కారీఖు	21-8-2023
మొదటి అడ్డు	Yes
వెనుక అడ్డు	Yes
మొత్తం పేజీలు	45
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	NO
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	maunika
పేజీలు విడదీసినది	maunika
స్కాన్ చేసినది	Sandhya
పరీక్ష చేసినది	RAMYA
పేజీలు పరిశీలించినది	
లైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చేయబడినది	
తప్పులు	NO
పరిస్థితి	Good